

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Alternativ titel | Alternative title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Nösselt, Friedrich.; ved Adolf Enkebølle.

Fr. Nösselt's græsk-romerske Mythologie, samt
en kort Fremstilling af den nordiske Mythologie

Græsk-romerske Mythologie, samt en kort
Fremstilling af den nordiske Mythologie.

Kjøbenhavn : Fr. Wöldike, 1856

X, 164 s.

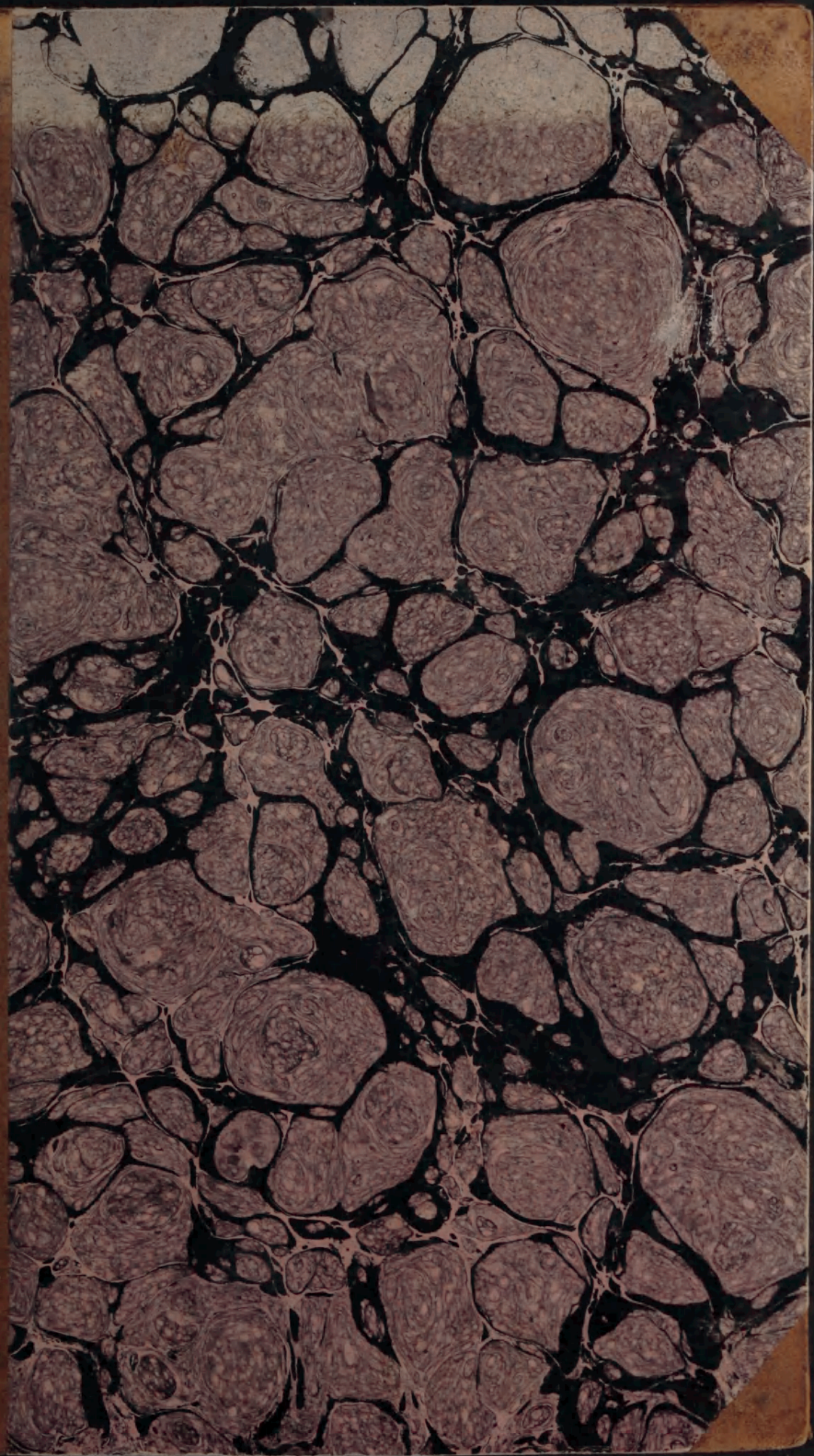
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

-76
KONGELIGE BIBLIOTEK

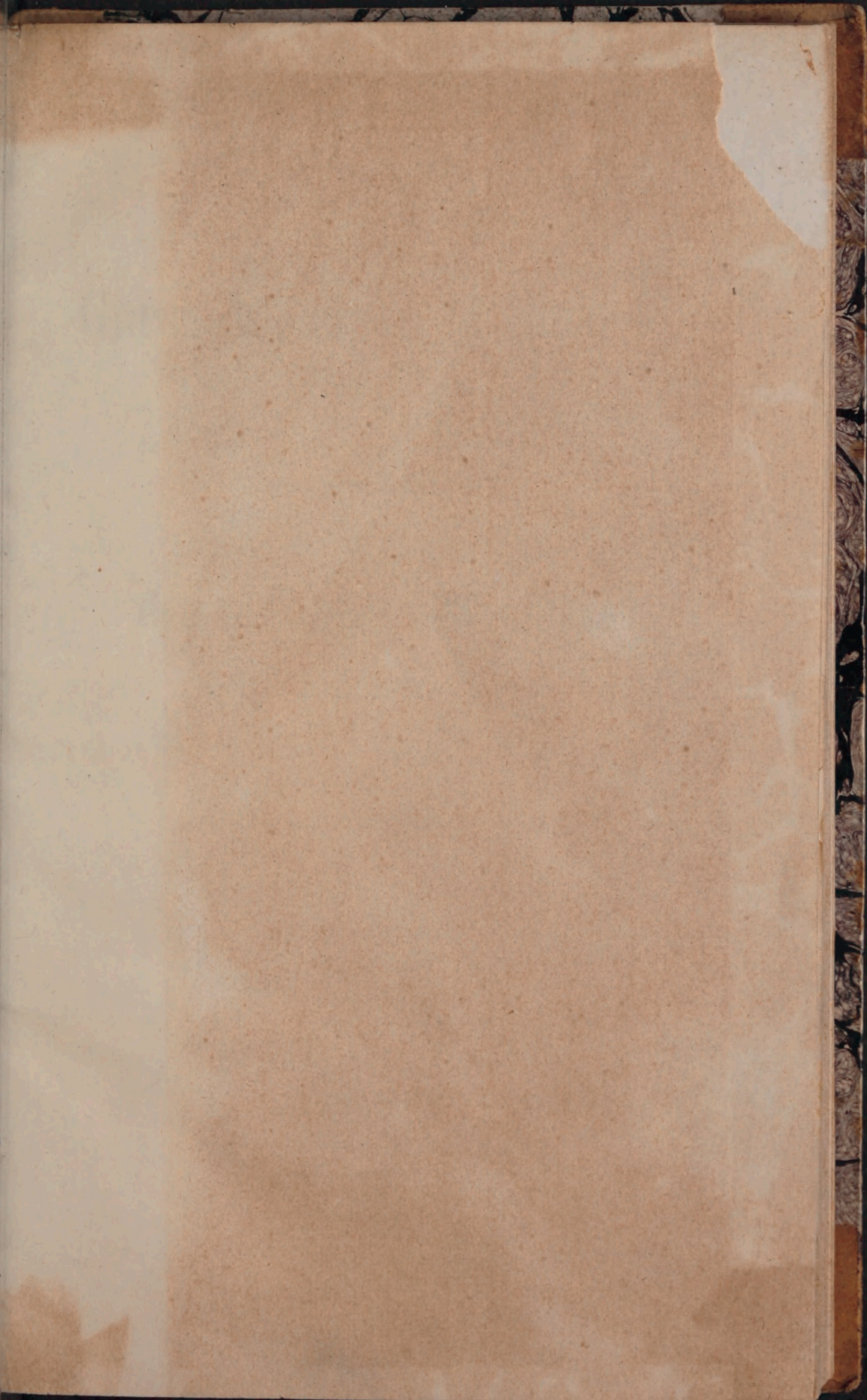
1.-2.S 29 8°

1 1 29 0 8 00356 4

+Rex

FR. NÖSSELT'S

Græsk-romerske Mythologie,

samt en kort Fremstilling af

den nordiske Mythologie

ved

ADOLF ENKEBÖLLE.

Kjöbenhavn.

Bog- og Papirhandler Fr. Wöldikes Forlag,

Nygade 94.

1856.

FR. ROSSBELL'S

Græsk-rømerske Mythologie

af

den nordiske Mythologie

af

ADOLF ERKEBOLL

Trykt i Blanco Lunos Bogtrykkeri

ved F. S. Muhle.

Forord.

Da Underviisningen i Mythologie i de senere Aar har taget et større Opsving, saa at saavel den græsk-romerske som vel navnlig vor nordiske Mythologie ogsaa i flere af de bedre Pigeskoler udgjør en Underviisningsgjenstand, er Trangen til en hensigtsvarende mythologisk Haandbog, der kunde danne Grundlag ved Underviisningen, og som hverken var for stor eller for lille, dermed paa mange Steder følt. Nærværende lille Bog, der har til Hensigt at bøde paa dette Savn, indeholder saaledes baade den græsk-romerske og den nordiske Mythologie for derved om muligt at kunne danne en saavel nyttig som ogsaa billig mythologisk Haandbog, der alene er beregnet til Skolebrug.

Nösselts Navn, der er vel bekjendt i hans Fædreland, er heller ikke fremmed her i Danmark, da allerede tidligere enkelte af hans Skolebøger ere oversatte paa Dansk og have fundet fortjent Anerkjendelse. Nærværende Bearbejdelse af hans lille græsk-romerske Mythologie slutter sig nøie til Originalens tredie Op-
lag; kun saare Lidet er udeladt og endnu Mindre tilføjet eller forandret.

Hvad den nordiske Mythologie angaaer, da er det kun en kortfattet Fremstilling, som her gives, hvori jeg dog har anseet det for hensigtssvarende at optage, omendog i en sammentrængt Fremstilling, de vigtigste Myther; thi omendogsaa disse vel bedst fortælles af Læreren paa Skolen, har det dog som oftest viist sig for mig som tjenligt for Eleven at have noget Fast at støtte sin Hukommelse til. De bedste større Værker, vor Literatur har at opvise i den Retning, ere afbenyttede og tagne med paa Raad ved Udarbeidelsen af denne Deel.

Maatte saaledes nærværende mythologiske Haandbog vise sig som en brugbar og nyttig Skolebog, da var Hensigten med den opnaaet!

Kjøbenhavn i April 1856.

A. E.

Græsk - romersk Mythologie.

Indhold.

	Side
Indledning	1.

Første Afdeling.

Græske og romerske Guddomme.

1. Grækernes Skabelseshistorie	2.
2. Om Uranos og hans Slægt	—
1. De sex Titaner og de sex Titanider	—
2. Hekatoncheirerne	3.
3. Kykloperne	—
3. Om Gæa og hendes Slægt	4.
1. Pontos	—
2. Nereus (Doris. Nereider)	—
3. Thaumas (Iris. Harpyerne)	—
4. Phorkys	—
a. Græerne	—
b. Gorgonerne	—
Pegasos	—
Chrysaor	5.
Geryon	—
Echidna	—
a. Orthros	—
b. Kerberos (Cerberus)	—
c. Den lernæiske Slange	—
d. Chimæra	—
e. Sphinx	—
f. Den nemeiske Løve	—
g. Ladon	—
h. Skylla	—
i. Den kolchiske Drage	6.

	Side
5. Fama	6.
Tartaros	—
1. Giganterne	—
2. Typhon	—
4. Zeus eller Jupiter	—
1. Metis	8.
2. Themis	—
3. Here eller Juno	—
4. Leto eller Latona	—
5. Danaë	9.
6. Maja	—
7. Semele	—
8. Europa	—
9. Kallisto	—
10. Jo	—
11. Leda (Kastor. Pollux. Helena. Klytæmnestra)	—
5. Horaerne, Parcerne, Muserne (Sirenerne og Hymen) og Gratierne. — Hebe	11.
6. Poseidon eller Neptun og Amphitrite	13.
7. Pluton og Persephone (Proserpina)	14.
8. Hestia eller Vesta	17.
9. Demeter eller Ceres	—
10. Pallas Athene eller Minerva	21.
11. Hephaistos eller Vulcan	23.
12. Ares eller Mars	27.
13. Aphrodite eller Venus. — Eros eller Amor	—
14. Dionysos eller Bakchos. — Mænader, Silenos, Satyrer og Pan	33.
15. Hermes eller Mercur	36.
16. Phœbos Apollo og Asklepîos eller Æskulap. — Eos eller Aurora	38.
17. Artemis eller Diana	43.
18. Nympherne	45.
19. Dæmoner og Heroer	46.
20. Hekate	47.
21. Æolos	48.
22. Natten (Nyx) og hendes Børn	49.
23. Guddomme, der vare særegne for Indvaanerne i Italien	51.
1. Ianus	—
2. Vertumnus og Pomona	52.
3. Flora	—
4. Faunus	—
5. Silvanus	53.
6. Terminus	—
7. Occasio. — Angerona. Victoria	—

VII

Anden Afdeling.

Grækernes mythiske Historie.

	Side
1. Deukalion og Pyrrha	54.
2. Kekrops (Cecrops), Pandion og hans Døttre Philomela og Prokne	—
3. Kadmos	55.
4. Danaos	56.
5. Pelops	57.
6. Perseus	—
7. Herakles eller Hercules	58.
8. Atreus og Thyestes	61.
9. Theseus	62.
10. Ødipus. — Eteokles og Polynikes	64.
11. Den kalydoniske Jagt	66.
12. Lapithernes og Kentaurernes Kamp	67.
13. Argonautertoget	—
14. Den trojanske Krig	73.
15. Achilleus's Strid med Agamemnon	75.
16. Paris's Kamp med Menelaos	77.
17. Diomedes's Kamp med Pandaros og Æneas	78.
18. Diomedes saarer Ares	79.
19. Adrasts Død	80.
20. Diomedes og Glaukos	—
21. Hektor og Andromache	81.
22. Hektors Kamp med Ajax	—
23. Fortsættelse af Kampen mellem Grækere og Troer	82.
24. Agamemnons forgjæves Forsøg paa at forsonc Achilleus	83.
25. Rhesos's Heste	84.
26. Hippolochos's, Peisandros's, Iphidamas's og Koons Død	85.
27. Diomedes og Machaon saares	—
28. Fægtning ved Grækernes Skibe	86.
29. Sarpedons Død	87.
30. Patroklos dør	88.
31. Achilleus's Klage over Patroklos	—
31. Achilleus's og Agamemnons Forsoning	89.
33. Achilleus's Kamp	—
34. Hektors Død	91.
36. Sorg over Hektors Død	—
36. Patroklos's Begravelse	—
37. Hektors Begravelse	92.
38. Trojas Ødelæggelse 1184	93.
39. Odysseus's Hjemreise fra Troja	94.

VIII

	Side
40. Telemachos's Reise til Pylos og Sparta	95.
41. Odysseus lider Skibbrud	97.
42. Odysseus hos Phæakerne	—
43. Odysseus fortæller om Kikonerne, Lotophagerne og Kykløperne	98.
44. Odysseus fortæller om de æoliske Øer, Læstrygonerne og Kirke (Circe)	100.
45. Odysseus i Underverdenen	101.
46. Odysseus fortæller om Sirenerne, de kyaneiske Klipper, Skylla og Charybdis og Helios's Hjorde	102.
47. Odysseus vender tilbage til Ithaka	—
48. Odysseus hos Svinehyrden Eumæos	103.
49. Odysseus vender tilbage til sit Huus	104.
50. Odysseus tugter Frierne	107.
51. Odysseus giver sig tilkjende for Sine	109.
52. Odysseus besøger sin Fader Laërtes	110.
53. Agamemnons Død	111.
54. Orestes og Iphigenia paa Tauris	112.
55. Pyramus og Thisbe	113.

Nordens Mythologie.

Indhold.

	Side
Mythe og Mythologie	117—119.
Verdens Skabelse og de første Guder, Jætter og Dværge	119—122.
1. Verdens Skabelse	120.
2. De første Guder	121.
3. Jætterne	—
4. Dværgene	—
Verdens Inddeling, Asken Ygdrasil, Vaner, Alfer og Vætter	122—123.
5. Verdens Inddeling	122.
6. Asken Ygdrasil og Læråd	—

7. Vanerne	Side
8. Alfer og Vætter	123.
Aserne og Asynierne	—
9. Asernes Navne	123—132.
10. Odin	123.
11. Thor	124.
12. Balder	—
13. Tyr	125.
14. Heimdal	—
15. Hød og Vale	—
16. Brage	—
17. Vidar og Hermod	—
18. Uller og Forsete	126.
19. Njord og Freir	—
20. Loke	—
21. Lokes Afkom med Angerbode:	127.
1. Fenrisulven,	
2. Midgaardsormen og	
3. Hel	128.
22. Sleipner	—
23. Asyniernes Navne	—
24. Frigga med hendes Terner: Hlyn, Fulla og Gnaa	129.
25. Freia med hendes Terner: Sjöfn, Lofn, Var og Syn	—
Snotra	—
26. Saga	—
Ydun, Sif og Eir	—
27. Gefion	130.
Sigyn, Skade, Gerda, Jord og Rind	—
28. Norner, Fylgier, Hamingier	—
Forskjellige Asers Reiser, Kampe og Eventyr	131—144.
29. Odin og Suttungs Mjød	131.
30. Odin og Vafthrudner	132.
31. Grimner og Geirrød	133.
32. Thor og Hrungner	134.
33. Thor og Geirrød	135.
34. Thor og Skrymer, Thors Reise til Udgaard	137.
35. Thor og Hymer	138.
36. Thor og Thrym	139.
37. Loke skaffer Aserne Klenodier	140.
38. Yduns Ran	141.
39. Balders Død	142.
40. Ægirs Gilde og Lokes Straf	143.

	Side
Gudernes Undergang og Fornylelse	145—147.
41. Ragnarok eller Gudernes Tasmørke	145.
42. Fornylelsen	146.
Gudsdyrkelsen	147—149.
43. Hellige Steder	147.
44. Hellige Tider	148.
45. Gudebilleder	—
46. Hellige Handlinger	149.
—	150.
—	151.
—	152.
—	153.
—	154.
—	155.
—	156.
—	157.
—	158.
—	159.
—	160.
—	161.
—	162.
—	163.
—	164.
—	165.
—	166.
—	167.
—	168.
—	169.
—	170.
—	171.
—	172.
—	173.
—	174.
—	175.
—	176.
—	177.
—	178.
—	179.
—	180.
—	181.
—	182.
—	183.
—	184.
—	185.
—	186.
—	187.
—	188.
—	189.
—	190.
—	191.
—	192.
—	193.
—	194.
—	195.
—	196.
—	197.
—	198.
—	199.
—	200.

Indledning.

De første Mennesker levede i en uafbrudt Fred, uden Misundelse og uden Had, uden Sygdom og uden Svaghed, meget længere end nu. Hvor, om paa Kaukasus eller i Kasimir, er uvist, men, at det var i Asien er afgjort. Herfra udbredte de sig da videre.

Naturbegivenhederne ledede dem allerede tidligt til Troen paa Guder, af hvilke de holdt en for den Fornemste, de andre for mindre vigtige. Dem tilskreve de saavel deres Dyder, som deres slette Tilbøieligheder. Troen paa een Gud var dem endnu for høi; derfor gave de hvert Element en særskilt Gud.

Alle raae Folkeslag havde disse Forestillinger og det ene meddeelte dem til det andet. Digtere og Sangere uddannede, hver paa sin Viis, disse Meninger; deraf de hyppige Modsigelser i Sagnene.

Blandt alle de gamle Folkeslag havde Grækerne den ædleste Smag; derfor fremtræde ogsaa deres Guddomme under de ædleste Former. Ved Malerier, Statuer og Skuespil blev Folket gjort bekjendt med dem; de mere Oplyste troede naturligviis ikke paa disse Sagn, men vel den simple Almue.

Første Afdeling.

Græske og romerske Guddomme.

1. Grækernes Skabelseshistorie. — Det meest sammenhængende og bekendte Sagn om Verdens Skabelse og Guderne Herkomst er fremstillet af den græske Digter *Hesiodos*, (omtrent 900 Aar før Christus).

I Begyndelsen var der kun et *Chaos*; heri opstod først Jorden (*Gæa*) som en Skive; derved dannedes *Oververdenen* og *Underverdenen*, Himlen og *Tartaros*. Mørket i den sidste kaldtes *Erebos*, den evige Nat. Ogsaa over Jorden hvilede endnu Mørket (*Nyx*). Af *Erebos* og *Nyx* opstod *Hemera*, Dagen, der udbredte sig paa Jorden, og over den *Ætheren*. Nu først blev Himlen (*Uranos*) synlig; Jorden havde frembragt den. Ogsaa Havet, *Pontos*, og Bjergene fremgik af den.

2. Om Uranos og hans Slægt. — Fra Uranos og *Gæa* nedstamme de øvrige Guddomme. Deres Børn vare:

1) *De sex Titaner* og *de sex Titanider*. Af hine mærkes: *Okeanos*, *Japetos* og *Kronos*; af disse *Thetis*, *Mnemosyne*, *Themis* og *Rhea*; de vare Personificationer af Naturkræfterne, Vand, Ild, Varme, Frugtbarhed, Styrke, Retfærdighed o. s. v.

Okeanos, Guden for den Jorden omringende Strøm, maa vel adskilles fra *Pontos*, Middelhavet. Floderne vare hans Børn, ligesom Nympherne, der opfyldte Brønde, Kilder, Træer og Bjerge. Han var mild og fredssommelig og afbildedes i Reglen som en Olding med Tyrehoved, omgivet af Havnympher og Delphiner, eller siddende paa en af Søhyrer

trukken Vogn. Foran ham svømme blæsende Havguder (*Tritoner*). Hans Hustru og Søster var *Thetis*, der pleier Havuhyrerne og er Moder til Taager, Skyer og Kilder.

Kronos eller *Saturn* styrtede, paa Gæas Raad, sin Fader *Uranos* ned i *Tartaros*. Af hans Blod opstode *Erinnyer*, *Giganter* og andre Uhyrer. *Kronos* og hans Søster *Rheas* Børn vare: *Hestia* (*Vesta*), *Demeter* (*Ceres*), *Here* (*Juno*), *Pluton* (*Pluto*) og *Poseidon* (*Neptun*). *Kronos* slugte dem alle, og den sjette, *Zeus* (*Jupiter*), blev kun reddet derved at *Rhea* skjulte ham i en Hule paa *Kreta*, og i hans Sted gav *Kronos* en Steen at sluge. *Metis* gav ham nu et Brækmiddel, og saaledes kom hine fem igjen tillive. — Han bliver afbildet som en skjægget Olding med en Lee eller en Slange; hans Hoved halvt bedækket med et Slør. I Rom, hvor han kaldtes *Saturn*, hensatte man Guldalderen til hans Regjering. Til *Erindring* herom feiredes i Midten af December *Saturnalfesten*, først i een, siden syv Dage. Under denne Fest vare Slaverne frie og havde Ret til at bære Hat og Toga; ogsaa pleiede man da at give hinanden Gaver.

Hans Hustru og Søster *Rhea* blev senere forvexlet med *Kybele*, som dyrkes i *Phrygien*. Hendes Hovedfest begyndte den 21de Marts og varede i tre Dage, i hvilke den feiredes af hendes Præster *Korybanterne*. — Hun afbildes som en høi statelig Kvinde, enten siddende paa en Throne, med to Løver ved Siden, eller paa en af to eller fire Løver trukken Vogn, eller ridende paa en Løve. Hendes Kappe holdes sammen af et Belte, og er trukken op over Baghovedet; hun bærer en Muurkrone, i den høire Haand et Scepter, i den venstre en Haandpauke. Man finder ogsaa *Ax* eller *Sol* og *Maane* afbildet hos hende, eller over Muurkronen et Hovedbind med *Sol* og *Maane*.

2) *Hekatoncheirerne* eller *Centimanerne* vare tre store Kæmper med 50 Hoveder og 100 Hænder. *Uranos* indspærrede dem i *Tartaros* og gav dem Uhyret *Kampe* til Bevogter.

3) *Kykloperne* vare ogsaa tre i Tallet og betragtedes som Personificationer af Ilden, hvorfor man hensatte dem til de

vulkanske Egne af Sicilien og de lipariske Øer. De havde eet eller tre Øine og vare kunstfærdige Metalarbeidere.

3. Om Gæa og hendes Slægt. — *Gæa*, Guders og Menneskers Moder, havde, foruden de allerede nævnte, ogsaa følgende Børn:

1) *Pontos* (Middelhavet).

2) *Nereus* (Havets rolige Overflade) besad Spaadomsgaven og opholdt sig gjerne hos sine 50 Døttre, *Nereiderne* eller *Doriderne*, paa Havets Bund. Vindene holdt han sædvanligviis indespærrede i skjulte Huler. Han kunde forvandle sit Ydre og afbildes som en Olding, ofte svævende paa Havfladen, Arm i Arm med sin Hustru, *Doris*, og med et Roer paa Skulderen. Hans Døttre vare meget smukke og vidste det ogsaa; de viste sig i Reglen som unge Piger i et let, blaat eller grønt Gevandt, undertiden i Skikkelse af Havuhyrer. *Amphitrite* og *Thetis* ere de bekendteste af dem.

3) *Thaumas* (den Vidunderlige) var Fader til:

a) *Iris*, Heres, sjældnere Zeus's, Terne og Sendebud. Hendes Vei var Regnbuen, paa hvilken hun svævede frem som en ungdommelig Qvinde med safranfarvede eller gyldne Vinger.

b) *Harpyerne* vare halv Qvinde og halv Fugl. De vare: *Aëlo*, *Okypete*, *Kelæno* og *Podarge* og kunde aldrig blive mætte. Iøvrigt afbildes og beskrives de forskjelligt.

4) *Phorkys*, en Havgud, havde følgende Børn:

a) *Græerne*, to eller tre graae Qvinder, der boede hiinsides Atlasbjergene og kun havde een Tand og eet Øie i Fælleddsskab.

b) *Gorgonerne*, *Stheno*, *Euryale* og *Medusa*, Uhyrer med oppustede Ansigter, Slangefletninger og Slangebælter, Hugtænder, Broncehænder og gyldne Vinger. Deres Blik forstenede den, de saae paa. *Medusa*, der af *Minerva* havde faaet sit hæslige Udseende, blev dræbt af *Perseus*. Af hendes Blod opstod, foruden Afrikas Slinger ogsaa *Pegasos* og *Chrysaor*.

Pegasos, Zeus's bevingede Hest, blev tæmmet af *Bel-*

Ierophon, en Yngling fra Korinth, men kastede ham endelig af. Den stod i Zeus's Tjeneste, indtil *Eos* bad om den, og spændte den for sin Vogn. Ved Kong *Pieros's* Døttres Vædekamp med Muserne paa Bjerget Helikon, hævdede dette sig høiere og høiere, indtil Havguden Poseidon sendte Pegasos, som ved sin Trampen standsede Bjergets Væxt. Deraf opstod Kilden *Hippokrene*.

Chrysaor (Guldsværd) var Fader til Geryon og Echidna.

Geryon, en Kæmpe med tre Legemer og Hoveder, sex Hænder og Fødder og to Vinger, regjerede i Spanien eller paa de baleariske Øer. Hans ypperlige Qvæghjorde, som Hercules senere røvede, bleve bevogtede af Kæmpen *Eurytion* og Hunden *Orthros* med de to Hoveder.

Echidna — oventil Nymphe, nedentil Slange — boede paa en af de pithyusiske Øer og nærrede sig af de forbi-seilende Søfarere. Hendes Mænd vare Uhyret *Typhon*, en Søn af Gæa og Tartaros, og Hunden *Orthros*. Hendes Børn vare:

- a) *Orthros*, der snart kaldes hendes Mand, snart hendes Søn.
- b) *Kerberos* (Cerberus), en Hund med 3 eller 50 Hoveder og en Dragehale, bevogtede Underverdenen. Da Herakles engang hentede den frem, opstod af dens Fraade den giftige Svamp Jernhat.
- c) *Den lernæiske Slange*, ved Lerna paa Peloponnes, havde 9 eller 50 Hoveder. *Herakles* og *Jolaos* afhuggede de 49; det sidste, som var udødeligt, begravede Herakles under et Klippestykke.
- d) *Chimæra*, i Lykien i Lilleasien, fortil Løve, i Midten Geed, bagtil Drage, blev dræbt af Bellerophon.
- e) *Sphinx* havde Qvindeansigt, bevinget Løvekrop og Dragehale; hun fortærede Alle, der ikke kunde gjætte hendes Gaader.
- f) *Den nemeiske Løve*, i en Hule ved Nemea paa Peloponnes, blev dræbt af Herakles.
- g) *Ladon*, den hesperiske Drage, havde 100 Hoveder og bevogtede Hesperidernes gyldne Æbler.
- h) *Skylla* med de 6 Hoveder, var med sine tolv kraftes-

løse Been voxet fast til en Klippe i Strædet ved Sicilien og levede af Sælhundene, Delphiner og andre Sødyr, ja vel endog af Mennesker.

i) *Den kolchiske Drage* bevogtede det gyldne Skind.

5) *Fama* (Rygtet), født af Gæa, der vilde hævne sig paa Guderne, havde et Tempel i Athen.

Tartaros var ligeledes Gæas Ægtefælle. Saaledes kaldtes ogsaa Titaners, Hekatoncheirers og senere ogsaa de slette Menneskers Opholdssted. Han var en Søn af Jorden og Ætheren, og hans Børn vare:

1) *Giganterne*, frygtelige Uhyrer.

2) *Typhon* eller *Typhos*, født af Jorden af Had til Guderne, boede i Cilicien i Lilleasien. Hans Udseende var vederstyggeligt. Zeus overvandt ham og væltede Ætna over ham. Af hans Blod opstod alle Jordens Slangar; hans Hustru var Echidna.

Ogsaa *Erinnyerne*, *Eumeniderne* eller *Furierne* vare Jordens Børn. Deres Navne vare: *Alekto*, *Megæra* og *Tisiphone*, og de fremstillede den onde Samvittighed. De boede ved de Dødes Rige og havde et gyseligt Udseende. Man offrede dem Turtelduer, og Ceder, Ell, Enebær, Narcis og Krokus vare indviede til dem.

4. Zeus eller Jupiter. — Han forestillede Livskraften, og den høiere Luft var hans Opholdssted. Da Storm og Uveir afhang af ham, dyrkede Grækerne ham som den øverste Gud. Efter hans Fødsel lod Themis ham die Geden *Amaltheia* i en Hule paa Kreta; ogsaa Bierne bragte ham Næring. Senere blev Geden optagen blandt Stjernerne under Navnet *Capella*; dens Skind, *Ægiden*, fører snart Zeus, snart Pallas Athene som Skjold. Da Kronos efter hiint Metis's Brækmiddel igjen havde givet de fem slugte Børn fra sig, afsatte Zeus ham fra Regjeringen, som han selv overtog, i Forbindelse med *Pluton* og *Poseidon*.

I ti Aar maatte Zeus fra Olymp i Thessalien kæmpe med *Titanerne* paa Bjerget Othrys. Da kaldte han paa Gæas Raad Kykloperne og Hekatoncheirerne tilhjælp; hine

gave Zeus Lynstraalen, Poseidon Treforken og Pluton Hjelmen, der gjorde sin Besidder usynlig. Nu beseirede Guderne, styrkede ved Nektar og Ambrosia, Titanerne og styrkede dem ned til Tartaros, hvor de bevogtedes af Hekatoncheirerne.

Giganterne, Gæas Børn, bleve undertvungne ved Herakles's Hjælp; vel søgte Gæa at beskytte dem ved Tryllemidler, men dette forhindrede Eos, Helios og Selene.

Nu fødte Jorden Uhyret *Typhon* eller *Typhos*. Guderne flygtede i deres Forskrækkelse til Ægypten, men Zeus drev ham med sin diamantbesatte Lee tilbage til Kaukasus. Her opstod en frygtelig Kamp. Skjøndt saaret, omvandt Typhon ham med sine Slinger, overskar hans Sener og indsluttede ham i en Hule i Cilicien. Her reddede Hermes og Pan ham. — Zeus forfulgte Typhon til Bjerget Nysa, hvor han blev standset af Parcerne; derfra flyede Typhon til Thracien, hvor en ny Kamp begyndte paa Bjerget Hæmus. Endelig blev Uhyret overvundet paa Sicilien og begravet under Ætna.

Zeus's sidste Kamp var imod Aloiderne *Otos* og *Ephialtes*, Sønner af Poseidon, som i en Alder af 9 Aar allerede holdt deres 800 Alen. De stablede Pelion, Ossa og Olymp ovenpaa hinanden, og vilde saaledes storme Himlen. Otos forlangte Artemis, Ephialtes Here til Hustru. Først blev Ares overvunden og efter 13 Maaneders Forløb befriet af Hermes. Ved Artemis's List bleve de endeligt undertvungne og efter Fortjeneste straffede i Underverdenen.

Alle Naturphænomener, isærdeleshed Torden og Lynild, tilskreves Zeus. Hans Throne stod paa *Olympos*; deraf Tilnavnet *den Olympiske*. Herfra regjerede han Guder og Mennesker, og disses Skjæbne afhænger alene af ham.

Som Beskytter af Gjæstevenskabet (*Xenios*) straffede han Arkadiens Konge, *Lykaon*, ved at forvandle ham til en Ulv, og belønnede det fromme Par, *Philemon* og *Baucis* i Phrygien, ved at lade dem opnaae en høj Alder og omsider døe i een og samme Time; derefter forvandlede han dem til et Ege- og et Lindetræ.

Han overgik alle andre Guder i Styrke, og selv Here maatte føle hans Vrede. Engang vilde Here, Apollon, Poseidon og Athene binde ham, men Thetis hentede ham Hekatoncheiren *Briareus* til Undsætning. Han giver Menneskene Forstanden, forkynnder dem det Tilkommende og hører Alt, men skuffes dog ofte af Guderne. Som hans Hustruer nævnes:

1) *Metis* (Klogskab), Okeanos's Datter, Pallas Athenes Moder.

2) *Themis*, Horaernes og Parcernes Moder, Gudinde for Regelmæssighed, Orden og Eensformighed, forvexledes senere med Dike, Retfærdighedens Gudinde.

3) *Here* eller *Juno* blev opdraget af Okeanos og Thetis og paa Kreta formælet med Zeus. Ved denne Leilighed fik hun af Gæa en Green med gyldne Æbler, som hun lod Hesperiderne bevogte. Here var Stifter og Beskytter af Ægteskaberne og rigtignok ærbar, men kivagtig, skinsyg og mistænksom. Desto elskværdigere viste hun sig, da hun under den trojanske Krig vilde føre Zeus bag Lyset, efterat hun havde pyntet sig med Aphrodites Tryllebælte. Hun hentede Sønnen fra Øen Lemnos og dyssede nu sin Mand i Søvn paa Bjerget Ida, for at han ikke skulde see, at Poseidon hjalp Grækerne imod Troerne.

Here var smuk og stolt af sin Skjønhed. Diademet, Scepteret, Granatæblet, Gjøgen og Paafuglen vare hende helligede. Hun dyrkedes fornemmelig paa Øen Samos og i Argos, hvor hendes Fest feiredes aarligt ved to Processioner. Ved denne Leilighed offredes en Hekatombe af Tyre og afholdtes Vaabenlege. Hendes Børn vare: *Ares* (Mars), *Hephaistos* (Vulkan) og *Hebe*. — Romerne havde faaet Junos Dyrkelse fra Veji.

4) *Leto* eller *Latona*, 3: den af Stjerner oplyste Nat, var en blid Gudinde. Here forfulgte hende uforsonligt og lod Ares og Iris sørge for, at intet Land optog hende. Endelig fandt hun Ro paa *Delos*, og fødte her *Apollo* og *Artemis* (Diana).

Blandt de dødelige Kvinder, som Zeus elskede, maae følgende mærkes:

5) *Danaë*, Datter af Kong Akrisios i Argos. I Skikkelse af en Guldregn befriede Zeus hende af det Kobbertaarn, hvori hendes Fader havde indespærret hende, for at hun ikke skulde gifte sig. Akrisios udsatte hende og hendes Søn Perseus i Havet, som kastede dem op paa Øen Seriphos. Perseus gik siden ud paa Eventyr, forvandlede efter sin Hjemkomst Øens Konge, ved Hjælp af Medusahovedet, til Steen, og vendte tilbage til Argos.

6) *Maja*, Atlas's Datter, en af de syv Plejader og Moder til *Hermes*.

7) *Semele*, Datter af Kong Kadmos i Theben og Moder til *Dionysos* (Bacchos). Hun omkom ved Synet af Zeus's Guddomsglands.

8) *Europa*, fra Phønicien, en Søster til Kadmos. Hun blev røvet af Zeus i Skikkelse af en Tyr og af ham baaret til Kreta. Hendes Sønner vare *Minos* og *Rhadamanthos*.

9) *Kallisto*, en Datter af Lykaon. Artemis forvandlede hende, og Zeus hendes Søn *Arkas* til Bjørne; men endogsaa i denne Skikkelse blev hun forfulgt af Here, der bad Thetis passe paa at hun ikke kom til at afkjøle sig i Havet. Derfor staae Stjernebillederne den store og den lille Bjørn bestandig paa Himlen. Efter en anden Mythe har Zeus selv forvandlet *Kallisto* til en Bjørn.

10) *Jo*, en Datter af Flodguden Inachos og Barnebarn af Okeanos. For at beskytte hende mod Heres Skinsyge forvandlede Zeus hende til en Ko. Here lod hende bevogte af den hundredøiede Argos. Hverken hendes Legekammerater, Najaderne, eller hendes Fader gjenkjendte hende, før hun med Foden havde skrevet sit Navn i Sandet. Paa Zeus's Befaling dræbte *Hermes* vel Argos, men Here drev hende fra Land til Land, indtil hun endelig fik sin forrige Skikkelse igjen i Ægypten, hvor hun dyrkedes under Navnet *Isis*.

11) *Leda*, gift med Tyndareos, Konge i Sparta. Zeus besøgte hende i Skikkelse af en Svane. Hendes Børn vare:

Kastor og *Pollux*, *Helena* og *Klytaimnestra*. De to første kaldtes ogsaa *Dioskurer*. *Kastor* var berømt som Hestebetvinger, *Pollux* som Nævekjemper. Begge toge Deel i Argonautertoget og optoges iblandt Guderne. De anraabtes i Uveir af Søfarende.

Tyndareos gav *Helena* den spartanske Konge *Menelaos* tilægte. Hun gav Anledning til den trojanske Krig ved at lade sig bortføre af Trojaneren *Paris*. Efter Trojas Ødelæggelse fremstaaer hun igjen som *Menelaos's* Gemalinde. Et andet Sagn lader hende komme til Ægypten med *Paris*, som bliver forjaget af Kong *Proteus*, der tillige udplyndrer *Helena*. Da hun efter *Proteus's* Død bliver piint af hans Sønner, finder *Menelaos* hende igjen, og vender tilbage til Sparta med hende.

Klytaimnestra, gift med *Agamemnon*, Konge i Mycene i Peloponnes, ægtede under hans Fraværelse *Ægisth*, der dræbte *Agamemnon* ved hans Hjemkomst. Den sidstes Søn, *Orestes*, myrdede, i Forening med sin Ven *Pylades*, Moderen og Stedfaderen.

Zeus's Yndling var Drengen *Ganymed*, røvet fra Troja, hvor hans Fader Troas regjerede.

Zeus dyrkedes overalt; hans smukkeste Templer vare i *Olympia* og *Athen*; hiint blev bygget omtrent 450 f. Chr. og havde doriske Søiler; den forreste Spidse var smykket med en Seiersgudinde af forgyldt Ærts, med et forgyldt Medusaskjold i Haanden. Paa Façaden var afbildet *Pelops's* Veddeløb med *Onomaos* fra Elis; paa Bagsiden Lapithernes og Kentaurernes Kamp; paa Dørene Herkules's Bedrifter. I Templet selv stod Zeus's herlige Billedstøtte, udarbejdet af *Phidias*.

Zeus's ældste Orakel var i *Dodona* i Epirus. Ifølge Sagnet vare to talende Duer fløiede ud fra Theben i Øvre-ægypten. Den ene havde givet Anledning til Bygningen af *Jupiter Ammons* Tempel paa en Oase i Libyen, den anden til Templet i *Dodona*.

Romerne kaldte *Jupiter* den Bedste og Største. Hans

fornemste Tempel var bygget paa Capitolium af Tarquinius Priscus, og blev fuldendt af Domitian.

5. Horaerne, Parcerne, Muserne (— Sirenerne og Hymen —) og Gratierne. — Hebe.

1) *Horaerne*, Døttre af Zeus og Themis, forestillede Aars-tiderne. Der nævnes to til fire, men sædvanligviis tre: *Dike*, *Eunomia* og *Eirene*, — Retfærdighed, Velanstændighed, Fred. De vare ogsaa Gudinder for Huuslighed og den borgerlige Velstand, sørgede for gode Love, for Retfærdighedens Udøvelse, for Fredens Vedligeholdelse, for Menneskenes Forædling og skaffede Rigdom og Formue. I Olympen spændte de Hestene for Junos og Solgudens Vogn, og pyntede Gudinderne. Paa et gammelt Mindesmærke bærer Vinterens Hora en Hare, en Fugl og et Vildsviin, Høstens en Gjed og en Frugtkurv, Sommerens Blomster og Foraarets et Klæde fuldt af Bønner.

Fremfor alle prises *Dike*. I den gyldne Tid boede hun iblandt de endnu uskyldige Mennesker. Men i Sølvalderen flygtede hun til Bjergene, fra hvilke hun kun sjældent kom tilbage for at advare de vanslægtede Mennesker. I Kobberalderen, da Menneskene dræbte Plougtyren og smeddede Vaaben, gik *Dike* under Navnet *Astræa* til Himlen, hvor hun straalte i Stjernebilledet Jomfruen. Ikke sjældent forvexles hun med *Nemesis*.

2) *Parcerne* eller *Moirerne* vare ogsaa Døttre af Zeus og Themis. Den uundgaaelige Skjæbne kaldte Grækerne *Moiræ*, Romerne *Fatum*. Selv Guderne vare den underkastede, endskjøndt de, og i Særdeleshed Zeus, oftere udtalte den over Menneskene. Saaledes opstod Ideen om Skjæbnesgudinder. De heed *Klotho*, *Lachesis* og *Atropos*, og spinde Menneskenes Livstraad. Fra disse maae vel adskilles de grusomme Skjæbnesgudinder, *Nyx's* Døttre, som myrdede af Lyst, boede i Underverdenen og bragte Pluton Offer. Paa Valpladsen saae man dem kjæmpe om *Ligene*.

3) *Muserne* vare Døttre af Zeus og Mnemosyne. De beboe især *Helikon*, *Parnas* og *Pindos*. Paa det første udsprang

Kilderne *Hippokrene* og *Aganippe*, paa det andet *den kastaliske Kilde*. De vare indviede til dem ligesom Kilderne *Lethe* og *Mnemosyne*. Apollo var som *Musaget* Anfører for deres Chor. De vare *Klio*, *Euterpe*, *Melpomene*, *Thalia*, *Terpsichore*, *Erato*, *Polyhymnia*, *Urania* og *Kalliope*.

Klio, Historiens Muse, bærer en halvt aabnet Bogrulle.

Euterpe, Musikens, navnlig Fløitespillet Muse, holder en eller to Fløiter.

Melpomene, Tragediens Muse, har Hovedet bedækket med et Slør, i den ene Haand en Dolk, i den anden en tragisk Maske og Kothurner paa Fødderne.

Thalia, Lystspillet Muse, har en comisk Maske, en krum Hyrdestav og ofte et Bukkeskind om Skuldrene.

Terpsichore, Dandsens Muse, spiller paa en syvstrænget Lyre og staaer i en dandsende Stilling.

Erato, Minnesangens Muse, bærer en nistrænget Cither med et Plectrum (en lille Stav til at slaae Strængene med).

Polyhymnia, Veltalenhedens og Mimikens Muse, i et vidt Gevandt, bærer undertiden en Bogrulle og har Pegefingeren lagt paa Læberne.

Urania, Astronomiens Muse, seer op mod Himlen og bærer en Himmelkugle, paa hvilken hun peger med en Stav.

Kalliope, Heltedigtets Muse, bærer en Pergamentrulle og en Griffel eller en Tuba.

Af Pieria i Macedonien kaldes de ogsaa *Pierider* eller *Pierinner*. Her holdt de en Veddekamp med *Pieros's* ni hovmodige Døttre, der, overvundne, bleve forvandlede til *Skader*. Ved denne Leilighed frembragte Pegasos Kilden Hippokrene paa Helikon. — Et Folk, som over Musernes Sang glemte at spise og drikke, blev forvandlet til *Græshopper*. Musernes Børn vare:

a) *Sirenerne*, Nympher, der beboede en Ø ved Nedre-Italien, lokkede forbiseilende Sømænd til sig ved deres Sang og fortærede dem. Der nævnes 2—8 saadanne. Da Argonauternes Skib ved Orpheus's Sang undgik dem, styrtede de sig af Fortvivlelse i Havet. Dog omtales de igjen senere. Da Odysseus vendte hjem fra Troja, undgik han

dem kun ved List. De skildres snart som bevingede Kvinder med Drosselfødder, snart som smukke Piger med Strudse- eller Hønsfødder. I en Veddekamp med Muserne bleve de overvundne af disse.

- b) *Hymen* eller *Hymenæos*, en Søn af Zeus og en af de ni Muser, var Gud for Ægteskabet og Bryllupshøitideligheden. Oprindeligt var han en atheniensisk Yngling, der befriede de ved en Fest for Demeter i Eleusis af Sø-røvere fangne Piger og blev belønnet herfor med sin Elskedes Haand, der tidligere var ham nægtet. Et andet Sagn gjør ham til en Yngling fra Argos, som paa sin Bryllupsdag blev dræbt, men af Æsculap kaldt tilbage til Livet. Hymen hører tilligemed Eros (Amor) til Aphrodites (Venus) Følge og bærer en opløftet Fakkell. Han paakaldes ved Brylluper.

4) *Chariterne* eller *Gratierne*, Døttre af Zeus og Okeaniden Eurynome. De vare Gudinder for qvindelig Ynde og hed *Euphrosyne* (Glæde), *Aglaja* (Pragt) og *Thalia* (Blomstring). De ledsage Here, Artemis og Aphrodite og bade, salve og paaklæde den Sidste. En af dem var Søvnens Hustru. De afbildes altid med sammenslyngede Arme og blottede.

5) *Hebe*, en Datter af Zeus og Here, var Ungdommens Gudinde. Ved Gudernes Maaltid skjænkede hun Nektar om, men mistede senere dette Embede, som blev overdraget Ganymed. Herakles blev gift med hende.

6. Poseidon eller Neptun og Amphitrite. — Poseidon, en Søn af Kronos og Rhea, blev enten slugt af sin Fader eller reddet derved, at et Føl blev slugt i hans Sted. Ved Delingen tilfaldt Havet ham. Kykloperne smeddede ham den mægtige Trefork, hvormed han oprører og igjen stiller Havet. Paa sin Vogn var han omgivet af Tritoner, Nereider, Delphiner, Hvalfiske og Sælhundee. Hans Pallads var paa Havets Bund ved Eubøa (Negropont). Imod Menneskene er han snart velvilligt, snart fjendtligt stemt.

I Grækernes Krig mod Troja kæmpede han paa deres

Side. Zeus havde rigtignok forbudt Guderne at tage Deel i Krigen og sat sig paa Bjerget Ida for at passe paa dem, men Poseidon lod sig dog af Here forlede til at deeltage i Krigen, efterat hun havde dysset Zeus i Søvn. Saasnart denne vaagnede lod han Havguden kalde tilbage ved Iris. *Hesten* og *Delphinen* vare indviede til ham. Den Sidste var en Ven af Menneskene, saaledes som det ogsaa er beviist i Sangeren *Arions* Historie, der levede i det syvende Aarhundrede f. Chr. ved Kong *Perianders* Hof i Korinth. Poseidon afbildes staaende snart paa en Vogn, snart paa Ryggen af en Delphin, snart med, snart uden sin Hustru Amphitrite. En af hans og Gæas Sønner var Kæmpen *Antæos*, 60 Alen høj, som Herakles undertvang. — I Rom dyrkedes Poseidon under Navnet *Neptun*.

Amphitrite var en Datter af Nereus og Doris. En Delphin havde forraadt Poseidon at hun opholdt sig hos Atlas; til Belønning herfor blev Dyret optaget blandt Stjernebillederne. Digterne kalde hende den Blaafødede og berømme hendes Skjønhed. Hun staaer, som oftest nøgen, paa en Vogn, med et Slør, som Vinden hæver op over hendes Hoved, eller paa en af Delphiner trukken Muslingeskal, eller hun rider paa en Delphin.

Havguder: *Triton*, *Proteus* og *Glaukos*. Triton angives som en Søn snart af Poseidon og en Nympe, snart af Okeanos og Thetis, snart ogsaa af Nereus, og viser sig enten som en Havgud eller som et Havuhyre. Derfor var han halvt Menneske, halvt Dyr. — *Proteus*, en Søn af Okeanos og Thetis, egentlig en ægyptisk Konge, kunde antage alle Skikkelser og forudsige det Tilkommende. Han vogtede Poseidons Sæler. Menelaos tvang ham til at afsløre ham Fremtiden. — *Glaukos* var oprindelig Fisker i Bøotien. Han fremstilles som halvt Menneske, halv Fisk.

7. Pluton og Persephone (Proserpina). — Pluton, en Søn af Kronos og Rhea, af de ældre Grækere kaldt Hades, var Underverdenens Behersker. Kykloperne smeddede ham den usynliggjørende Hjelm. *Kerberos* bevogtede hans Pallads.

Han kjørte paa en Vogn med fire sorte Heste. Herakles, der vilde hente Alceste ud af Underverdenen, saarede ham. Hans mørke Pande er bevoxet med Haar og paa Hovedet bærer han enten Kyklopernes Hjelm eller en Krands af Narcissus eller Jomfruhaar, eller en Ibenholtskrone; i Haanden holder han et Scepter, en Stav eller en Nøgle. Hans Legeme er halvt nøgent, hans Throne af Ibenholt. Cypressen, Narcissen, Jomfruhaar og Buxbom ere indviede til ham. Til ham offredes om Natten sorte Tyre eller sorte Geder. Til hans Ære feirede Romerne, i de ti sidste Dage af Februar, Renselsesfesten *Februa*.

Beskrivelse af *Tartaros*. — Ved Indgangen hertil laa Nattens Pallads, hvor ogsaa Søvn, Død, Drømme, Kummer, Sorg, Sygdom, Alderdom, Hunger, Krig, Misundelse, Frygt o. s. v. boede. For to Oboler satte *Charon* Skyggerne over *Styx* og *Kokytos* (*Cocytus*). Her saae man *Kerberos*, længere henne Dommerne *Minos*, *Æakos* og *Rhadamanthos*. *Elysion* var omgivet af *Lethe*. Her herskede evigt Foraar og evig Glæde. Men *Tartaros* blev omflydt af *Acheron* og *Phlegeton*. Her piinte *Tisiphone* og de andre *Furier* de Onde. Her saae man *Danaiderne*, Døttre af Danaos fra Argos; *Tantalos*, der havde sat sin slagtede Søn *Pelops* for Guderne; *Sisyphos* fra Korinth, som to Gange havde bagtalt *Pluton*; *Ixion* fra Thessalien, Kentaurnes Fader; *Prometheus*, en Broder til *Atlas* og *Epimetheus*. *Prometheus* havde stjålet Ilden fra Himlen og bedraget *Zeus*. Derfor sendte denne et af *Hephaistos* udført Billede, *Pandora*, med alle menneskelige Onder, ned til Jorden, og holdt *Prometheus* i 30,000 Aar lænket til en Søile (efter et andet Sagn til en Klippe i Kaukasus). Ogsaa Kæmpen *Tityos*, der bedækkede ni Dages Pløieland, blev piint her.

Virgil fortæller i sin *Æneide*, hvorledes Sybille, ved Hekate, Trolddoms-Gudindens Hjælp, ved Staden Cumæ førte Æneas ned til Underverdenen, for at han kunde tale med sin Fader *Anchises*. Han saae her: Græmmelse, Sorger, Sygdomme, Alderdom, Angest, Nød, Hunger, Død, Gjenvordighed, Søvn, Vellyst, Krig, Tvedragt, Drømme, Furierne,

Skylla, Centimanen Briareus, den lernæiske Slange, Chimæra, Harpyerne, Gorgorerne, Geryon, Acheron og Kokytos, Charon — om hvem de ubegravede Skygger jamrende vandrede om, Kerberos, Skyggerne af spæde Børn og Selvmordere. Sybille viste ham Dis's eller Plutons Pallads, Elysion, Tartaros, hvor Tisiphone sad og Rhadamanthos holdt Dom. Her vare Titanerne, Aloiderne, Salmoneus fra Elis, Tithyos og Peirithoos med sin Fader Ixion. I Elysion beskjæftigede Skyggerne sig ligesom fordum paa Jorden: Nogle holdt Veddekamp, Andre dandsede og sang; Orpheus spillede paa den syvstrængede Lyre; Mange beskjæftige sig med Vaaben, spiste og drak eller sang jublende Paian. Endelig fandt Æneas sin Fader, der spaaede ham, at hans Efterkommere engang vilde blive berømte Mænd.

Plutons Hustru var *Persephone* eller (hos Romerne) *Proserpina*, en Datter af Zeus og Demeter. Da Zeus allerede havde lovet hende som Barn til Pluton, blev hun engang røvet af denne, da hun paa Sicilien bandt Krands af Violer, Hyacinth, Crocus, Roser og Narcisser. Kun Helios — Solguden — og Hekate bemærkede Rovet. I ni Dage og ni Nætter søgte Demeter efter hende ved Fakkelskin, indtil hun endelig af hine erfarede, hvor hun var. I sin Bedrøvelse udtalte hun Ufrugtbarhedens Forbandelse over Jorden, saa at Alt hentørredes. Da Zeus bemærkede dette, lod han Iris bede hende vende tilbage til Himlen; forgjæves! Da stege alle Guderne ned til hende i Eleusis — men ogsaa deres Bøn var frugtesløs. Nu gik Hermes til Orkos, og Pluton lovede at give Persephone tilbage, hvis hun endnu ikke havde nydt Noget. Men hun havde netop spiist nogle Granatæble-Kjerner og kunde derfor kun tilbringe to Trediedele af Aaret paa Jorden; i den tredie maatte hun blive i Underverdenen. Ufrugtbarheds-Forbandelsen blev nu hævet for den Tid, hun tilbragte paa Jorden.

Krusemynten, tidligere en Nymphe *Menthe*, hidrører fra Demeter. — Enhver, som levende vilde stige ned i Underverdenen, maatte bære en til Persephone indviet gylden Green. — Den Døendes Haar var indviet til hende.

8. Hestia eller Vesta. — Hestia personificerer Ilden, der brænder paa Familiens Arne; derfor er hun Gudinde for Huuslighed. Hun var en Datter af Kronos og blev, uagtet Apollo og Poseidon beilede til hende, bestandig Jomfru. Derfor nød hun den største Ære. Hun beskyttede Huse og Stæder.

Æneas bragte hendes Dyrkelse til Italien, til Alba longa. Numa Pompilius byggede hende et Tempel i Rom og indviede til hende fire *vestalske Jomfruer* eller *Vestalinder*, hvis Antal Tarqvinus Priscus forøgede til sex. Pontifex Maximus (den øverste Præst) udvalgte hertil tyve patriciske Børn, blandt hvilke Valget foregik ved Lodkastning. De maatte vedligeholde den hellige Ild paa Altaret, bevogte Palladium og udføre de øvrige Tempelforretninger. Efterladenhed straffedes med Svøben. Efter tredive Aars Tjeneste kunde de igjen træde ud af Ordenen og gifte sig. Indgik de før en hemmelig Forbindelse med en Mand, bleve de levende begravne; dette Tilfælde indtraf fire Gange. For at forsonse Gudinden begravede Romerne fire uskyldige Menne-sker levende, en Galler og en gallisk Kvinde, en Græker og en Grækerinde. Denne Grusomhed forefaldt tre Gange efter Kongernes Fordrivelse.

Vestalinderne nøde mange Udmærkelser; saaledes gik en Lictor med Fasces foran dem. Man forlangte, at de skulde vise en ærbar, alvorlig og værdig Opførsel. En af dem blev engang tiltalt for Spøg og Munterhed. Senere gjorde August den Bestemmelse, at ogsaa Frigivnes Døttre kunde optages iblandt Vestalinderne. Deres Dragt bestod i et langt, hvidt Gevandt med en Purpurbræmme, et Pande-baand og Slør.

Den 9de Juni feiredes til Vestas Ære *Vestaliernes* Fest i Rom. Hun blev afbildet som en ærværdig Kvinde med tilsløret Baghoved, et langt Gevandt, Scepter, der undertiden ender sig i et Kors, Fakkelt, en brændende Lampe eller Palladium, ofte staaende ved et brændende Altar.

9. Demeter eller Ceres. — Demeter var Kronos's og Rheas's anden Datter, født i Enna paa Sicilien. Grækerne tænkte

sig ved hende den i Jorden hvilende Naturkraft og kaldte hende derfor den gode Moder. Før Agerdyrkningen blev indført gav hun Menneskene *Frugter* og *spiselige Rødder*; senere tilskrev man hende *Agerdyrkningen* og nu dyrkedes hun som Gudinde for Markfrugterne. Da Agerdyrkningen medførte faste Bopæle, var hun ogsaa *Staternes Stifter* og *Lovgiverinde*.

Da Demeter sørgede over sin tabte Datter, satte hun sig ved *Eleusis* paa *Glædeløshedens Steen* ved *Jomfrukilden*, udgav sig for en af Sørøvere bortført Kone, *Dos*, og ønskede at blive Barne pige. Dronningen *Metaneira* antog hende da til at passe hendes Søn *Demophon*. Da hun traadte ind i Slottet gav hun sig tilkjende som Gudinde, men paatog strax igjen sin Tjenestepigeskikkelse, bad om en af Meel, Vand og Urter sammensat Drik og morede sig over Slavinden *Jambes* Spøg. Den lille Demophon nærrede hun med Nektar og Ambrosia og rensede ham om Natten ved den hellige Ild fra alle jordiske Bestanddele for at gjøre ham til en Gud og skaffe ham evig Ungdom. Men *Metaneira* opdagede det og forstyrrede ved sit Raab den hellige Handling. Hun lovede ham vel evig Berømmelse, men han maatte blive hvad han var — et Menneske. I Kraft af sin guddommelige Værdighed befalede hun nu, at der skulde bygges hende et Tempel. Kong *Keleos* adlød strax, og fra den Tid af var Eleusis Hovedsædet for hendes Dyrkelse. Denne Mythe forklares paa to Maader.

Keleos's ældste Søn, *Triptolemos*, var Gudindens Yndling. Ham lærte hun Agerdyrkningen og Brugen af Plov og Vogn. Paa en bevinget Drage streifede han hen over de vestlige og østlige Lande og lærte selv de vilde Skyther og Geter Agerdyrkningen. Kong *Lynkeus* i Skythien, der vilde myrde ham, blev forvandlet til en Los. Geternes Konge *Karnabon*, der dræbte en Drage, forvandlede hun til et Stjernebillede. *Triptolemos*, der forfulgtes af sin egen Fader, blev ved Gudindens Hjælp forsonet med ham, og Faderen overdrog ham Regjeringen. Efter sin Død blev *Triptolemos* dyrket som Landets Velgjører. Han fremstilles

som en Yngling, siddende paa en Vogn, med Kornax i Haanden, undertiden med en Plov ved Siden.

Ogsaa Mythen om Demeter, der søger sin Datter, er Allegorie.

Triopas, en Søn af Helios eller Poseidon, blev i Thessalien straffet af Demeter med en umættelig Hunger. Endelig døde han af Angest for en Drage, der vilde sluge ham. Som Slangen blev han sat iblandt Stjernerne. Hans Søn, *Erysichton*, Konge i Thessalien, omhuggede en af en Dryade beboet Eeg, der stod i en til Demeter indviet Lund. Forgjæves paamindede en Slave ham, forgjæves bad Dryaden. Heller ikke Demeter udrettede Noget. Da straffede denne ham med en umættelig Hunger; han fortærede hele sin Formue og solgte tilsidst sin Datter *Mestra* eller *Hypermestra*. Dette gjentog han flere Gange, da hun i Dyreskikkelse bestandig løb bort fra sine Herrer. Efterat have bragt Sine i Armod og spist sine Heste og Katte, begyndte han at fortære sine Lemmer.

Grækerne feirede til Ære for Demeter som Lovgiverinde *Thesmophorierne*, Lovgivningens Fest. Ved denne feiredes i Begyndelsen ogsaa Agerdyrkningens Indførelse. De gifte Koner bære Triptolemos's Lovtavler til Templet i Eleusis. Budene lode: Du skal glæde Guderne ved Markens Afgrøde; ikke plage Dyrene; ære dine Forældre. I Athen varede Festen i October tre til fem Dage. *Thesmophoriazuserne* feirede den i Thesmophorion. Den anden Dag var den festligste.

Langt vigtigere vare *Eleusinierne*. De ved denne Leilighed virksomme Præster vare: 1) *Hierophanten* α: den, der aabenbarer Gudernes Villie. Han repræsenterede Verdens Skaber. 2) *Daduchos* α: Fakkeldrageren, forestillede Solen. 3) *Hierokeryx* α: den hellige Herold, forestillede Hermes. 4) *Epibomius* α: Altartjeneren, forestillede Maanen. Præsterne heed *Melisser* α: Bier, og vare bekrandsede med Myrther. Hvori *de eleusinske Mysterier* bestode, vide vi ikke nøie. De synes at have haft en renere Gudstjeneste for Øie. Man adskilte *de smaae* og *de store Mysterier*.

De smaae faldt i Februar, feiredes nær ved Athen ved Flo-
den Ilissos, og skulle have deres Oprindelse fra Hercules.
Den, der vilde optages, maatte være en fribaaren Græker,
og ikke have begaaet noget Mord. Optagelsen skete ved
Hierophanten og Daduchos; de Optagne kaldtes *Myster*. —
De store Mysterier feiredes i September. De, der ønskede
at optages, bleve bekrandsede med Myrther og maatte afholde
sig fra at nyde Fisk, Bønner, Æbler og Ferskenes. Festen
varede 9 Dage og aabnedes af to Archonter. Den første
Dag holdtes Forsamling; den næste bød: Til Havet, I Ind-
viede! Den tredie var *Sorgens Dag*. Man fastede og spiste
først om Aftenen Sesamkager, andet Bagværk, Valmuer, Salt-
kager, vel ogsaa Granatæbler og blandet Viin. Hvad der
foregik paa den fjerde er ubekjendt. Paa den femte, Fakkeldagen,
droge de Indviede, førte af Daduchos, til Gudindens
Tempel. Den sjette, *Jakchos*, var den høitideligste. Jakchos
er den som Demeters Barn tænkte Viingud. Hans Billed-
støtte blev baaret til Eleusis tilligemed den hellige Spand og
den hellige Kurv. Paa den syvende bar man Jakchos tilbage
til Athen. Paa den ottende bleve de optagne, der havde
ønsket dette. Paa den niende bragte Præsterne et Drikoffer.

Novicerne (Mysterne) bleve indviede i Natten mellem
den sjette og den syvende Dag. Den anden Archont aab-
nede Festen ved et Offer. Efterat Præsterne vare forsam-
lede og Mysterne vare traadte ind i Forhallen, fjernede He-
rolden alle Uvedkommende med de Ord: „Bort herfra, alle
Uindviede, Alle, hvis Sjæle ere plettede ved Forbrydelser!“
Efter flere Ceremonier bleve Mysterne ladte alene i Mørket.
Nu hørte de Tordenen, Lynet hvislede, frygtelige Skikkelser
kom tilsyne o. s. v. I det Fjerne viste sig da Tartaros med
alle sine Skrækkebilleder. Derimellem lød Hierophantens
advarende og truende Stemme. Tilsidst aabnedes Dørene
til det Allerhelligste, som straaled i prægtig Glands; her
stod Gudindens Billedstøtte og i det Fjerne saae man —
under sagte Toner og den herligste Duft — de Saliges Glæ-
der. Dette kaldtes Autopsi, og nu heed Mysterne *Epopter*,
Klartseende. *Propheterne* udgjorde en høiere staaende Klasse.

Disse Mysterier holdt sig fra 1400 f. Chr. til 385 e. Chr., da Theodosius lod Templet i Eleusis lukke.

Demeter skildredes næsten ligesom Here, kun blidere, med et simpelt Baand eller en Axkrands om Panden og klædt i en Tunica. Scepter, Valmue og Ax, undertiden den af Drager trukne Vogn, den hellige Kurv og navnlig Faklen, vare hendes Attributer.

I Rom kaldtes hun *Ceres*. Hendes Fester vare *Cerealier* og *Ambarvalier*. De sidste vare dels offentlige, dels Familiefeste og feiredes i Begyndelsen af Foraaret. Familie-Ambarvalierne afholdtes under aaben Himmel; de offentlige afholdtes den 11te Mai og vare stiftede af Romulus til Ære for Acca Laurentia, Hyrden Faustulus's Kone. Præsterne, der havde at gjøre med denne Fest, kaldtes *arvaliske Brødre*. I Processionen deeltog de øvrige Præstecollegier, Vestalinderne og Augurerne (Sandsigere). — Landboerne afholdt i Slutningen af Juli en særegen Fest, hvorved de paakaldte Ceres, Janus, Jupiter og Juno. — Den 12te April feiredes *Cerealierne i Byen*; ved Processionen til Løbebanen saae man Seiersgudindens, Jupiters, Junos og Minervas Billeder, Veddeløbshestene, Øvrighedspersonerne, Senatet, Riddernes Sønner, Fægterne, Bryderne, Sangerchor af Mænd, Ynglinge og Dreng, Pibere, Citherspillere og tilsidst hele Folket. Præsterne og Offerslagterne sluttete Toget med Offerdyrene.

10. Pallas Athene eller Minerva. — Pallas Athene var en Datter af Zeus og Metis. Zeus slugte Metis, og da han nu fik en heftig Hovedpine, maatte Hephaistos aabne Hovedet, og see, fuldt rustet sprang Pallas ud! Grækerne dyrkede hende som Krigsgudinde og som Viisdoms, Kunsters og Videnskabers Gudinde. Som Krigens Gudinde tog hun Deel i Titanernes og Giganternes Kamp, lærte Bellerophon at tæmme Pegasos og betvinge Chimæra, stod Perseus og Herakles bi, hjalp Grækerne i den trojanske Krig og beskyttede navnlig Odysseus og Diomedes. — Pallas Athene er som Krigsgudinde bestandig bevæbnet. Hendes Hjelm er smykket med

to Griffe, en Sphinx og en Hjelmusk, og hundrede Byers Krigere kunne ikke løfte den. Brystet er væbnet med Ægiden, Haanden med en Landse, og paa hendes Skjold seer man Medusahovedet, Skræk, Strid og Forfølgelse.

Som *Gudinde for de fredelige Sysler, for Viisdom og Forstand* kaldes Pallas *Athene*. Hun arbejder kunsthæderigt med Naalen, Rokken og Væverstolen og forfærdiger Gudindernes Gevandter. *Arachne*, en Datter af en Purpurfarver i Kolophon i Jonien, som hovmodigt udfordrede Gudinden til en Veddekamp, blev forvandlet til en *Edderkop*. Athenes Billedstøtte stod ofte sammen med Plutons. Alle Beskæftigelser, der udkræve Forstandens Hjælp, henhøre under hende. Hun var Farveres, Guldsmeddes, Bygmesteres, Billedhuggeres og Maleres, Lægers, Digteres og Taleres Skytsgudinde. Om Fløitens Opfindelse har man to Myther. Den ene fortæller, at Athene derved vilde efterligne Gorgonslangernes Hyl; den anden, at hun havde fundet Fodknoglerne af en Gazelle og deraf dannet Fløiten. Hun kastede den bort og forbandede den, der tog den op. *Marsyas* fandt den til sin Ulykke.

Teiresias, en Thebaner, der engang havde beluret hende, blev straffet med Blindhed. Derimod skærpede Gudinden hans Hørelse, saa at han kunde forstaae Fuglenes Stemmer, og deraf spaaede han Menneskene. Hos Homer fører Athene Navnet *Alalkomeneis*. Hendes skønneste Tempel var *Parthenon* i Athen, bygget af Phidias efter Perikles's Tegning. Det laa paa Akropolis. En femdobbel Søjlerække (Propylæerne), smykkede med Basreliefs, førte til Pladsen, hvor Templet stod. Gudindens Billedstøtte var 36 Fod høj. Paa hendes Skjold saae man udvendig Atheniensernes Kamp med Amazonerne og paa den anden Side Giganternes Kamp med Guderne. Den havde kostet omtrent 800,000 Rigsdaler. Hvert Aar blev den vadsket tre Gange.

Hendes største Fester i Athen vare *Athenæerne* og *Panathenæerne*. Hine vare allerede stiftede 1500 f. Chr. og feiredes aarligt, disse kun hvert fjerde Aar. Indretningen var den samme ved begge, kun vare de sidste festligere. Der blev anstillet tre Slags Veddekampe: den første Dag

Veddeløb med Fakler; den anden Bryden og Veddekamp til søes; den tredje musikalske og poetiske Veddekampe. Pri-serne vare en Olivenkrands og et Kar med den bedste Olive. Festen sluttede med et Tyreoffer og et Offermaaltid. Ved Panathenæerne kom hertil endnu et festligt Tog (af Oldinge og Matroner med Oliegrene, Bevæbnede og Fremmede med smaae Skibe, Borgernes Koner med Skaale, de smukkeste Ynglinge i Tunika, syngende Hymner, de smukkeste Piger med Kurve med Offerkager, Musikanter med Fløiter og Lyrer, Rhapsoder og bevæbnede Dandsere) til Parthenon, for at overbringe Gudinden det hellige, safranfarvede Gevandt. Et Skib sluttede Toget.

Pallas Athene fremstilles som oftest fuldt rustet, alvorlig, eftertænksum, kold og stirrende. Ved Siden af hendes Landse seer man en Ugle, en Slange, eller et Olietræ, hvori en Ugle. Som Athene bærer hun vel de græske Kvinders Dragt, men ikke uden Hjelm og Ægide. Til hende vare indviede: Uglen, Hanen, Glenten, Kragen, Svalen, Slangen og Olietræet. De unge Piger bragte hende en Haarløk, Kunstnerne deres ubrugbare Værktøi som Gaver.

I Rom dyrkedes hun som *Minerva*, og havde paa Capitolium et Tempel i Forening med Jupiter og Juno. I Vestas Tempel opbevaredes det hende indviede *Palladium*, der skrev sig fra Kong Ilus i Troja. Et Sagn fortæller, at Diomedes og Odysseus havde røvet det. Efter et andet Sagn bragte Æneas det med til Italien. Vestalinderne maatte omhyggeligt bevogte det i Rom.

Pallas Athenes Dyrkelse har sandsynligviis *Kekrops* i Aaret 1550 indført til Attika fra Sais i Ægypten. Her kaldtes hun *Neith* og havde et prægtigt Tempel med den Overskrift: „Jeg er Alt Forbigangent, Alt Værende og Alt Tilkommende; ingen Dødelig har løftet mit Slør”. *Amasis* af Ægypten, omtrent 550 f. Chr. udvidede Templet og lod den store Monolith af 2000 Sømænd føre til Sais.

II. Hephaistos eller Vulcan. — Hephaistos var Gud for den nyttige Ild og en Søn af Here og Zeus, efter Andre

uden Fader. Da ogsaa den underjordiske Ild hidrørte fra ham, var navnlig Sicilien og de lipariske Øer hans og *Kyklopernes* Værksteder. Ogsaa var han Gud for alle kunsthærdige Metalarbeider, isærdeleshed af Jern og Staal. Han havde selv forfærdiget den gyldne Trefod i Gudernes Spisesal, Heltenes Rustninger — navnlig Herakles's og Achilles's Skjolde — Pandora og hendes Pandebaand, den gyldne Solvogn, Helios's Bæger, Gudernes Boliger, Zeus's Scepter, Plutons Hjelm, Poseidons Trefork o. s. v. Han var hæsleg at skue, høj, bredskuldret, skidenfærdig, ubehjælpsom, raa, med stærke Arme, men tynde Been og halt, hvorfor han blev udleet af de andre Guder, naar han rakte Bægeret om. Hans Hustru var *Aphrodite*, der imidlertid holdt mere af *Ares* end af ham. Engang fangede han dem i et kunsthærdigt Net, og de bleve spottede af Poseidon, Hermes og Apollon. Ogsaa nævnes en af *Chariterne* som hans Ægtefælle.

To Gange blev han kastet ud af Himlen; første Gang af Here, ned i Havet, anden Gang af Zeus, til Lemnos. Da han faldt i Havet, blev han taget op af Thetis (Achilles's Moder) og Eurynome og pleiet af dem i ni Aar; i denne Tid udførte han mange Kunstværker. Han fortæller selv dette hos Homer, da Thetis besøgte ham og bad ham smedde Achilles nye Vaaben, for at hævne sin Ven Patroclos's Død. Som Billeder paa Skjoldet anbragte Hephaistos Jord, Hav og Himmel, Maane, Sol og Stjernebillederne: Plejaderne, Hyaderne, Orion og Carlsvognen.*) Han afbildede ogsaa to

*) *Japetos*, en af Titanerne, havde Sønnerne Atlas, Prometheus og Epimetheus. Atlas maatte bære Himmekuglen paa sine Skuldre og forvandledes senere til et Bjerg. Plejaderne og Hyaderne vare hans Døttre. Da de syv Plejader engang reiste med deres Moder til Bøotien, mødte de den kæmpemæssige Jæger *Orion*, der forfulgte dem fem eller syv Aar, indtil Zeus satte dem mellem Stjernerne. En anden Mythe fortæller: da Orion forfulgte Plejaderne, som jagede sammen med Artemis, og netop vilde gribe dem, bad de Guderne om Redning og bleve da forvandlede til *Duer*. Som Stjerner betegne de ved deres Opgang Sommerens Begyndelse eller Høsten, og ved deres Ned-

Byer, i den ene feiredes et Bryllup og paa Torvet i Folkeforsamlingen kivedes to Mænd. Den anden blev beleiret af to Hære. Anførte af Ares og Pallas gjorde de Beleirede et Udfald. Slaget var endt, og rasende saae man *Kererne* (Gudinderne for den voldsomme, den skrækkelige Død) vanke om paa Valpladsen. Endvidere afbildede han en Mark, som Landmænd vare ifærd med at gjennempløje; en moden Sædemark, som Høstfolkene afmeiede; et Viinbjerg fuldt af modne Druer, hvor Ynglinge og unge Piger holdt Viinhøst, medens en Dreng spillede paa Lyren og sang Linos's *) Sange — hvortil Andre dandsede. En Drift Hornqvæg gik paa Græsgangen; uagtet Hundenes Gjøn røvede to Løver en Tyr. Paa en Brakmark græssede en Faarehjord i den yndige Dal. Ogsaa fremstillede han en Runddands af unge Mænd og Piger, saa kunstigt sammenslynget, som den Dædalos opfandt i Knossos paa Cypren for

gang Vinteren eller Saatiden. Ogsaa Orion er et Stjernebillede. Paa Himlen gaar Plejaderne foran ham, men han indhenter dem aldrig: deraf er Mythen opstaaet. En af Plejaderne, *Merope*, ægtede Sisyphos, en Dødelig, medens de sex andre giftede sig med Udødelige. *Merope* skjuler sig af Undseelse herover eller flakker om paa Himlen med udslagne Haar og for mørket Blik. En anden Plejade var *Maja*.

De fem *Hyader* døde af Kummer over deres Broder *Hyas*, der var bleven dræbt af et Vildsvin eller en Løve. De bleve satte mellem Stjernerne, og deres Opgang i Midten af Mai er sædvanligviis ledsaget af Regn.

Orion sværmede som Jæger om i Bøotiens Skove og var derfor en Yndling af *Artemis*. Men *Apollo* overtalte sin Søster til at gjennemføre ham, da han engang gik over Havet. Forsilte gjenkjendte hun ham og optog ham imellem Stjernerne. — Ogsaa *Eos*, Morgenrøden, elskede ham. Skinsyg herover dræbte *Artemis* hendes Yndling. Endnu i Underverdenen jagede hun bestandigt.

Carlsvognen eller Hunbjørnen er den store Bjørn; ovenfor, ved *Kallisto*, er fortalt, hvorledes den blev et Stjernebillede.

*) *Linos* var en berømt Sanger i den tidligste Oldtid.

Ariadne*). Ved Skjolderanden afbildede han Okeanos. — Tilslidst forfærdigede han ogsaa Harnisk, Hjelm, Hjelmbusk og Beenskinner.

Af det andet Fald, da Zeus kastede ham ned paa Øen Lemnos, blev han lam. Han havde nemlig staaet sin Moder bi imod Faderen, som i Vrede slyngede ham ned, saa at han faldt hele Dagen igjennem; Sintiernes Folk modtog ham venligt.

For at hevne sig paa Here for det første Fald, sendte han hende et gyldent Sæde, fra hvilket hun ikke kunde reise sig igjen. Tilslidst lod han sig af Dionysos bevæge til at slippe Moderen fri.

Ogsaa Æneas's Vaaben vare fra Hephaistos's Haand. Paa Venus's Anmodning havde han paataget sig dette Arbejde. Han steg ned til Klippeøen Vulcania, nær ved Lipara, hvor Vindenes Gud Æolos herskede. Her hjalp Kykloperne *Brontes*, *Steropes* og *Pyrakmon* ham. De arbejdede netop paa en Lynstraale til Zeus og gav den tre Spider, en af Hagl, en af Regn og en af Ild og Storm, og blandede blændende Lys, gruelig Bragen og Vredesflammer i Massen. Andre arbejdede paa Mars's Vogn, Andre paa Ægiden og Medusahovedet. Men nu maatte Alt hvile og tilsidesættes for Æneas's Vaaben. — I Rom kaldtes Hephaistos *Vulcan*.

*) Ved Kong *Minos's* (*Ariadnes* Faders) Hof levede i Knossos Kunstneren *Dædalos* fra Athen. Han lærte Billedstøtterne at gaae og opfandt Hæverten, Boeret, Vaterpasset og Vinkelmaalet. Af Skinsyge styrtede han sin Discipel ned fra en Klippe og vilde være bleven straffet med Døden, hvis han ikke var flygtet til Kreta. Her maatte han bygge Labyrinthen for Uhyret *Minotauros*. Da senere Minos lod *Dædalos* og hans Søn *Ikaros* indespærre i den, dannede han kunstige Vinger til sig og sin Søn og reddede sig saaledes. Han selv kom lykkelig til Sicilien; men *Ikaros* fløi, trods Faderens Advarsel, Solen for nær. Det Vox, hvormed Vingerne vare satte fast, smeltede, og han styrtede ned i Havet. Hiin Dands, der ogsaa tilskrives Theseus, efterlignede Labyrinthens kunstige Dreininger.

12. Ares eller Mars. — Ares var en Søn af Zeus og Here. I den trojanske Krig hjalp han Trojanerne. Tagen tilfange af Aloïderne, blev han først efter 13 Maaneders Forløb befriet af Hermes. Han var ugift, men elskede Aphrodite. *Phobos* og *Deimos* (Skræk og Frygt) kaldes hans Børn, *Eris* (Tvedragt) hans Søster; raæ Krigere og Røvere kaldes ogsaa hans Sønner. I Grækenland stode hans Templer udenfor Portene; i Sparta, hvor man i den tidligste Tid bragte ham Menneskeoffere, var hans Billedstøtte behængt med Lænker. Man offrede Heste til ham, og Hanen, Rovfugle og Rovdyr ere indviede til ham. Naar han saares, overdøver hans Skrig 10,000 Krigeres.

Han afbildes nøgen med en Hjælm, eller væbnet med Hjælm og Spyd, et kort Sværd og Brystharnisk, ogsaa staaende paa en Kampvogn, som Seiersgudinden styrer; bag ham sees Seierstrophæer, foran ham skrækelige Skikkelser. Krigsskrig, Skræk, Gru, Vrede og Strid. Romerne, der kaldte ham *Mars*, afbildede ham hyppigere end Grækerne.

Et Skjold, som under Kong Numa Pompilius skal være faldet ned fra Himlen, gav Anledning til de tolv Skjolde, der kaldtes *Ancilia* og bevogtedes af de tolv *saliske Præster*. Den første Marts drog disse i et festligt Optog med Skjoldene igjennem Rom. Den 12te October feiredes ham en anden Fest med Hestevæddeløb.

Grækerne havde ogsaa en Krigsgudinde, *Enyo*, af Romerne kaldt *Bellona*. Romerne afbildede hende undertiden sammen med Mars, med flagrende Haar, en Pidsk og en Fakkell. Hun havde et stort Tempel i Rom.

13. Aphrodite eller Venus. — Eros eller Amor. — *Hesiodos* fortæller, at Aphrodite, opstaaet af Havets Skum, først svømmede til *Kythera* og derfra til Kypros, hvor hun steg i Land, ledsaget af *Eros* og *Himeros* (Elskov og Længsel). Paa Grund af denne sin Herkomst kaldes hun *Aphrodite* (den Skumfødte), eller *Anadyomene*, den af Havet Opstegne. Sagte Vinde førte hende hen over Havet. Horaerne smykkede og bekrandsede hende og førte hende derpaa ind

i Gudernes Forsamling. Efter Andre var hun en Datter af Zeus og Titaniden *Dione*, der ogsaa nævnes som Datter af Ætheren og Gæa. Hendes Mand var Hephaistos. Hun dyrkedes *deels* som *Skjønhedens Gudinde*; som saadan kaldtes hun den gyldne, den rosenfingrede, den guld- eller fiolkransede, den letfodede, den sølvfodede, den smilende, den sødtalende o. s. v. Isærdeleshed var hun henrivende, naar hun bar sit Tryllebælte. Ogsaa havde hun en Svøbe, en Nøgle eller en Bue og Pile i Haanden, *deels* som *Kjærlighedens Gudinde*. Alle hyldede hende, kun ikke Artemis, Pallas Athene og Hestia. Hun blev ledsaget af Eros, Himeros og *Peitho*, Overtalelseskunsten, der bar en Nøgle og en Svøbe. *Deels* som *Gudinde for Bryllup og Ægteskab*. Da ledsages hun af Hymenæos.

Efterat hun, som oven berørt, var bleven befriet af det usynlige Net, gik hun ind i Lunden ved *Paphos* paa Cypren, hvor Chariterne salvede, badede og pyntede hende. Hendes Giftermaal med Hephaistos skal være foranlediget ved *Momos*, Guden for Spot og Skadefryd.

Pygmalion, Konge paa Cypren, havde forfærdiget et henrivende Billede af Elphenbeen. Paa hans Bøn gav Aphrodite det Liv. *Adonis*, der nedstammede fra ham, blev elsket af Aphrodite og ofte ledsaget af hende paa Jagten. Da et Vildsviin sønderrev ham, var hun utrøstelig. Af hendes Taarer og hans Blod fremspirede *Anemoner* og *Roser*.

Aphrodite roste sig engang af aldrig at have elsket nogen Dødelig. For at straffe dette Hovmod fyldte Zeus hendes Hjerte med Kjærlighed til Trojaneren *Anchises*. Efterat hun i *Paphos* havde ladet sig pynte af Chariterne, viste hun sig for ham paa Bjerget *Ida*, udgav sig for en Datter af Kongen af Phrygien og fortalte, at hun var bleven røvet af Hermes, som dog havde trøstet hende med, at Anchises vilde ægte hende. Denne indvilligede strax henrykt. Men engang viste hun sig for ham som Gudinde og befalede ham at tage deres Søn til sig og udgive ham for en Søn af en Nymphe, men aldrig lade sig forlyde med, at Aphrodite havde elsket ham. Da han engang var beruset, forraadte han dog Hemmeligheden,

hvorfor Zeus til Straf lammede ham med Lynstraalen. Derfor maatte hans Søn Æneas bære ham bort paa sine Skuldre, da Troja blev ødelagt.

Atalanta, en Datter af Kongen paa Skyros (en Ø øst for Eubøa), havde faaet det Orakelsvar, at hun vilde miste sin Skjønhed, naar hun giftede sig; hun besluttede derfor evig at blive ugift. Hun svoer, at kun den skulde faae hendes Haand, der overvandt hende i Væddeløb — alle andre Friere vilde hun dræbe. Der var Mange, der prøvede det, men Alle gjennemborede *Atalanta*, i det hun løb forbi dem. Endelig meldte *Hippomenes* sig; han var af *Aphrodite* underrettet om, hvad han havde at gjøre. Under Væddeløbet kastede han tre gyldne Æbler fra sig og opholdt derved *Atalanta*, saa at han først naaede Maalet. Da han nu havde faaet hende tilægte, glemte han imidlertid at bringe *Aphrodite* Offer, hvorfor han og *Atalanta* antændtes af en saa heftig Elskov, at de endogsaa i *Kybeles* Tempel vexlede kjærlige Øiekast. Til Straf herfor bleve de begge forvandlede til Løver og spændte for *Kybeles* Vogn.

Om en anden *Atalanta* tales nedenfor ved den kalydoniske Jagt.

Paris's Dom. Da *Hecuba* eller *Hekabe*, den trojanske Kong *Priamos's* Dronning, engang drømte, at hun istedetfor en Søn vilde bringe en Fakkeltil Verden, som skulde opbrænde hele Troja, og Spaamændene forkyndte, at hun vilde faae en Søn, der før sit 30te Aar vilde volde Trojas Undergang, satte hun det nyfødte Barn ud paa Bjerget *Ida*, hvor en Bjørn gav det Die, og hvor det senere blev optaget af en Hyrde. *Paris*, saaledes heet Drengen, blev smuk og klog, vogtede sin Faders Hjorde og blev engang af tre Guder valgt til Voldgiftsmand. *Thetis* blev nemlig, paa *Themis's* Raad og uagtet Zeus og Poseidon havde friet til hende, gift med den thessaliske Konge *Peleus* — senere *Achilleus's* Fader. Ved Bryllupsfesten paa Bjerget *Pelion* bragte Poseidon *Peleus* et Spand udødelige Heste og Kentauren *Chiron* et langt Spyd som Gaver; *Apollo* spillede paa *Cithar* og Muserne sang dertil. Alle Guderne vare indbudte med Und-

tagelse af *Eris*, Tvedragtens Gudinde. For at hevne sig kastede hun et gyldent Æble ind i Salen med den Paaskrift: Til den Smukkeste! *Here*, *Athene* og *Aphrodite*-skjændtes om, hvem der skulde have det. Zeus lod *Hermes* føre dem til *Paris* paa *Ida*, for at han kunde afgjøre Striden. *Here* lovede ham det mægtigste Rige; *Athene* Viisdom, *Aphrodite* den smukkeste Hustru — og han tilkjendte hende Æblet. Kort Tid efter blev ved *Priamos's* Datter *Kassandras* Ligbegjængelse *Paris's* kongelige Herkomst opdaget. Paa en Reise, som *Paris* gjorde til Grækenland for at udforske sin Tante *Hesiones* Opholdssted, der var bortført af *Hercules*, lærte han *Menelaos's* Gemalinde *Helena* at kjende. I hendes Mands Fraværelse formaaede han hende til at følge sig til *Troja* med alle sine Skatte. For at hævne sig opfordrede *Menelaos* Grækenlands Fyster til Krig imod *Troja*, og saaledes blev *Paris's* Dom Aarsagen til *Priamos's* Undergang.

Homer fortæller i *Iliadens* 5te Bog, hvorledes *Aphrodite* blev saaret af *Diomedes*. Denne forfulgte hende, da han mærkede, at hun ikke var en af de krigeriske Gudinder, hverken *Athene* eller *Enyo*. Han saarede hende i Haanden; hun skreg høit, ilede bort og blev hurtigt af *Iris* draget ud af Tummelen. Hun fandt *Ares*, faldt paa Knæ for ham og bad om hans Heste for at føre hende til *Olymp*. Han indvilligede; *Iris* kjørte hende til *Olymp*, hvor *Aphrodite* klagede sin Nød for sin Moder *Dione*. Denne søgte at trøste hende, og Zeus advarede hende imod at blande sig i Krigen — der var overdraget *Mars* og *Pallas*. For at hevne sig paa *Diomedes*, indgjød hun hans Hustru Kjerlighed til en anden Mand, saa at han ved sin Hjemkomst til *Argos* blev modtaget saa uvenligt af hende, at han gik til *Italien*, hvor han søgte og fandt Døden.

Engang vilde hun paa *Athenes* Væv væve et Gevandt, hvormed Chariterne hjalp hende. Men imedens hun beskæftigede sig hermed, veg Kjerligheden bort fra Verden, og da Guder og Mennesker kjedede sig, og *Athene* klagede over Indgreb i sine Rettigheder, blev hun ved *Hermes's* Spot væget til at opgive Arbeidet og vende tilbage til *Cypern*.

Phaon, en Yngling fra Lesbos, havde faaet en Skjøn-
hedssalve af hende. Denne bevirkede at Digterinden *Sappho*
elskede ham i den Grad, at hun, da hun ikke fandt Gjen-
kærlighed, fra den *leukadiske Klippe* styrtede sig i Havet.

Aphrodite havde indgydt Mændene paa Lemnos Kulde
imod deres Hustruer. De reiste derfor til Thracien og hen-
tede sig andre Koner — men bleve nu alle myrdede af
deres forrige Hustruer; kun Kong *Thoas* blev af sin Datter
Hyppisyle reddet til Halvøen Taurien.

Spurven, Duen, Svanen, Myrthen, Rosen, Lindens Bast,
Æblet og Valmuen vare indviede til Aphrodite. Navnlig
dyrkedes hun paa *Cypern*, hvor der — i Lunden ved *Paphos*
paa Vestkysten — offredes hende Myrthekrandse og Røgelse;
paa Sydkysten laa *Amathus*, hvoraf hun havde Navnet
Amathusia. Af Øen *Kythera* heed hun *Kytherea*. Hendes
smukkeste Billedstøtte, af Praxiteles, stod i *Knidos* i Lille-
asien. Af de endnu eksisterende Billedstøtter er den saakaldte
mediceiske Venus i Florents den ypperste. Undertiden af-
bildes hun staaende paa en af Nereider og Tritoner trukken
Muslingskal, vridende sit vaade Haar. Fredagen var helliget
hende. Hos Romerne kaldtes hun *Venus*.

Hendes Søn var *Eros* eller *Amor*, Kjærlighedens Gud,
den mægtigste Gud; kun Athene, Hestia og Artemis trodsede
ham. Han bar Bue, Kogger og Pile, som kunde naae til
Olymp og Tartaros. Offere saarede han sin egen Moder og
satte med sin Fakkell Himmelen og Jord i Brand. Fra Zeus
tog han Lynstraalen, fra Ares Hjelmen, fra Apollo Bue og
Pile, fra Dionysos Thyrsosstaven, fra Herkules Køllen og
Løvehuden, og selv Løver og Tigere bleve tæmmede af ham.
Han fremstilledes som en Dreng med Vinger, snart grædende,
snart leende; snart blid, snart stivsinnet og lunefuld; snart
kjærtegnende, snart suurmulende. Strax efter hans Fødsel
befalede Zeus, at han skulde tages af Dage, men Aphrodite
førte ham uskadt til en Skov, hvor de vilde Dyr gave ham
Die. Da hans Kræfter tiltog, lavede han sig en Bue af
Asketræ og Pile af Cypressen, hvormed han først skjød efter
Dyr, siden efter Menneskehjærter. En anden Digter fortæller,

at Aphrodite dypede de af Hephaistos smeddede Pile i Honning, men han overstrøg dem med Galde; thi han kjendte ikke til Kjærlighed, men var uforsonlig, stolt, skinsyg, mistroisk og grusom. Ofte forbinder han sig med Dionysos eller anstiller sig sovende, for at kunne liste sig over Meneskene, eller lader sig inddrikke i et Bæger Viin. *Anacreon*, en Digter paa Kyros's Tid, fortæller to Exempler paa hans List. Eros havde to Slags Pile, til at opvække Glæde og Smerte, Kjærlighed og Had. I Begyndelsen vilde han ikke rigtigt trives, men saa fødte Aphrodite *Anteros* (Gjenkjærlighed): da begyndte han at voxe og faae Kræfter.

Allegorien om *Eros* og *Psyche* er nydelig. *Psyche*, den yngste af tre Kongedøttre, blev, ifølge et Orakels Befaling, ført op paa et høit Bjerg, i Ligdragt ligesom til Døden. Men Zephyr bragte hende, da hun blev alene, til Eros's glimrende Slot, hvor han usynlig modtog og elskede hende med den Befaling, aldrig at udforske, hvo han var. Dog forledet af sine Søstre, der paa hendes Bøn af Zephyr førtes til hende, og som misundte hende hendes Lykke, staaer hun op om Natten, og med Lampen i Haanden bøier hun sig over sin Elskers Leie; Eros vaagner ved en Draabe hed Olie, som faldt ned paa ham, og forlader *Psyche* i Vrede. Hendes Søstre, der indtog hendes Plads paa Bjerget, blev nedstyrtede i Dybet. *Psyche* vandrer fortvivlet om, og Aphrodite, som hun anraaber, paalægger hende som Straf, at hente en Æske med Skjønhedsmidler i Tartaros. Heldigt overvinder hun Underverdenens Rædsler, men da hun igjen kommer op paa Jorden, overvindes hun atter af Nysgjerrighed. Hun maa ikke aabne Æsken, men hun kan ikke betvinge sin Lyst; hun tager Laaget af, en Helvedesdamp stiger op derfra, og *Psyche* synker besvimet om. Dog Eros, der endnu elsker hende, vækker hende, og forsonet med Guderne optages hun i deres Tal og formæles med Eros. *Psyche* fremstilles som en ung Pige med Sommerfuglevinger. Ofte seer man dem omfavne hinanden; eller Eros, med Pilekogeret paa Ryggen, holder hende, der svinger en Thyrsosstav, omsluttet med den ene Arm; eller de bære en Kurv med

Blomster og Frugter paa Hovedet; eller de løbe sammen, han med et Scepter, hun med en Fakkell i Haanden.

Det var Eros, der fyldte *Heros* og *Leanders* Hjerter med en gjensidig Kjærlighed. Hiin var Aphrodites Præstinde i Sestos i Tracien, denne en Jæger i Abydos paa Asiens Kyst. Første Gang saae de hinanden ved Adonis's Fest og kunde kun sees og tale sammen, naar Leander svømmede over Strædet. Dette lykkedes vel om Sommeren, men da han under en Vinterstorm vovede sig ud paa Havet, raabte han forgjæves *Leukothea**) og andre Guder til Hjælp. Han omkom, og kun hans Lig naaede Sestos.

I Rom heed Eros *Amor*. Senere tænkte man sig en stor Mængde *Eroter* eller *Amoriner*.

14. Dionysos eller Bakchos. — Mænader, Silenos, Satyrer og Pan. — *Dionysos* eller *Bakchos*, en Søn af Zeus og Semele, blev for at opdrages overgivet til *Ino* og *Athamas*. Men Here gjorde Athamas rasende; Ino styrtede sig i Havet; Dionysos blev af Zeus — der vilde redde ham fra Heres Efterstræbelser — forvandlet til en Gjedbuk og ved Hermes sendt til *Nysa* i Thracien, hvor Nympherne opdroge ham.

Efterat have nydt *Silens* Underviisning foretog han et Tog rundt om Jorden for at lyksaliggjøre Menneskene. I hans Følge vare Mænader, Silener og Satyrer, som nærmere beskrives nedenfor. Der herskede en støiende Glæde og tøilesløs Begeistring. Med vild Musik af Fløiter, Pauker og Bækkener og under Udraabet: „Evan, Evoë!“ gik Toget fremad; til Minde herom feiredes Bakchosfesterne paa en lignende, støiende Maade.

Lykurgos, en thracisk Konge, der af Had til Bakchos befalede, at alle Viinstokke skulde omhugges, forfulgte engang

*) *Leukothea* var en Datter af Kadmos. Hun hed oprindeligt *Ino* og styrtede sig i Havet, da hendes Mand, Kong *Athamas* i Thessalien, gjort rasende af Here, vilde myrde hende og hendes Søn. Poseidon gjorde hende til Havgudinde, og som saadan førte hun hiint Navn. Hun hjalp navnlig dem, der stode i Begreb med at lide Skibbrud, saaledes Odysseus.

Mænaderne, da de i de hellige Skove ved Nysa feirede Bakchosfesten, og tvang ham til at kaste sig i Havet og søge Beskyttelse hos Thetis. En anden Mythe fortæller, at Lykurg, da han, ophidset af Bakchos, vilde omhugge Viinstokkene, kom til at hugge Benene af sig og sin Søn. Derpaa lode Guderne en Hungersnød opstaae i hans Lande, som først ophørte, da Folket havde ladet ham sønderrive af vilde Heste.

Pentheus, Konge i Theben i Bøotien, en Sønnesøn af Kadmos og Semeles Neveu, modtog Guden med Foragt, da han vendte tilbage fra Indien. Til Straf bleve *Pentheus's* Moder og hendes Søstre rasende, og hun sønderrev sin egen Søn.

Kong *Minyas's* tre Døttre, der vægrede sig ved at tage Deel i Bakchos's Fest, bleve forvandlede til Flaggermuus.

Da han satte over til Naxos, vilde de italienske Matroser bortføre ham. Til Straf sønderrev han i en Løves Skikkelse Styrmanden og forvandlede Matroserne, som i Angsten styrtede sig i Havet, til Delphiner. — Kong *Midas* i Phrygien fik af Guden den Gave, at forvandle Alt, hvad han rørte ved, til Guld, fordi han engang havde ført den vildfarende Silen tilbage til Bakchos. Men da ogsaa Maden forvandlede til Guld, bad han, at denne Gave igjen maatte berøves ham, hvilket skete derved, at han badede sig i Floden *Paktolos*.

Athenienserens *Ikaros*, hvem Guden selv havde lært at tilberede Viin, drog med sin Datter *Erigone* og sin Hund *Moiræ* om i Landet og lærte Menneskene at dyrke Vinen. Hyrderne, som han havde beruset, dræbte ham, og *Erigone* hængte sig af Sorg. Det Samme gjorde Hyrdernes Døttre, efterat Bakchos havde gjort hine vanvittige. Til Minde om *Erigone* feirede Hyrderne en aarlig Fest. — Bakchos's Ægtefælle var *Ariadne*, Datter af Kong Minos paa Kreta.

Som Søn af Demeter kaldtes *Bakchos* Jakchos. Den vigtigste Fest til hans Ære var hos Grækerne *Dionysierne* i Marts; den bestod af Offringer, Processioner og Mysterier.

Landboerne i Attika feirede ham en anden Fest, hvorved de offrede en Buk og gjorde alleslags Narrestreger.

Bakchos fremstilledes som en tyk, halvvoxen Dreng med bløde Træk i det ovale Ansigt, tykke Læber, sænket og smægtende Blik og et Diadem om Panden. Hans lange, lokkede Haar er bagtil bundet sammen i en Knude og smykket med Viindrueanker eller Epheu. Hovedet er bøiet til Siden. Som oftest er han nøgen eller iført et vidt Gevandt eller med et Hjorteskind over Brystet; ofte har han et Slags Sko paa Fødderne. Naar han afbildes, svinger han i Reglen en Thyrsosstav eller et Bæger. Bukken, Løven, Tigeren, Pantheren, Lossen og Æselet vare indviede til ham. Disse Dyr — sjeldnere Griffe eller Heste — trække hans Vogn. Hans Følge bærer Fakler, Thyrsosstave, Fløiter, Syrinxpiber, Bækkener, Pauker og Bjælder.

Mænaderne eller *Bakchantinderne* vare berusede Kvinder, indhyllede i Dyreskind; de sprang om med udslaget Haar, svang Thyrsosstave eller Harpixfakler og raabte under larmende Musik: „Evan, Evoë! Jo Bakche!” Undertiden afbildes de med Slinger i Haaret, tilbagebøiet Hoved og Slinger og Dolke i Hænderne. De dræbe Hjortekalve, spise Kjødet og pynte sig med Skindet.

Silenos, en Olding med skaldet Isse, massive, simple Træk, dyrisk, gjedebukkeagtigt Physiognomi, smaae Horn, spidse Ører, flad og bred Næse, tilspidset Skjæg, dobbelt Hage og en lille Hale. Undertiden fremstilles han blot som en plump, gammel Bonde med tyk Mave og skaldet Hoved. Snart omtales han som en Viis, som Gudens Lærer og en dybsindig Tænker; snart som en gammel, naragtig Drukkenbolt, ridende paa et Æsel eller en Viintønde og bestandig gjørende Spilopper. Grækerne havde Silenbuster, hvori de bevarede andre, værdifulde Buster mod Støv. Plato lader Alcibiades anstille en smuk Sammenligning mellem en Silenbuste og Socrates. Senere omtale Grækerne flere Silener.

Satyrerne lignede ham, men vare yngre, ikke skaldede og ikke saa plumpe af Figur. Deres Haar er bekrandset

med Epheu eller Viinløv, og om Livet have de Skindet af en Gjed, en Hjortekalv eller en Panther.

Pan, Hyrdernes og Hjordenes Gud, maa adskilles fra Satyrerne. Han dyrkedes i Arkadien og angives som en Søn snart af Zeus, snart af Hermes. De arkadiske Bjergnympher opdroge ham. Ligesom Satyrerne havde han smaae Horn, spidse Ører, et haaret Bukkeansigt og Hale; men han adskilte sig fra dem ved sin krumme Næse og Bukkefødderne. Da hans Amme tabte ham af Skræk, samlede Hermes ham op, viklede ham ind i et Dyreskind og bar ham til Olymp. Han var Gud for Hyrder og Kvæghjorde, men ogsaa for Jægere og Fiskere. Melk og Honning offredes til ham. I mørke Skove levede han med Bjergnympherne (Oreaderne); Steeneeg, Fyr, Gran, Bukke, Huler, Bjergtoppe og Klippespidsen vare indviede til ham. Efter Jagten spiller han paa Fløite for Oreaderne, dandser med dem, indhyllet i Skindet af en Los, eller hviler i skyggefulde Huler og bliver vred, naar Hyrderne forstyrre ham. Af Pan har *den paniske Skræk* Navn. Han opfandt *Syrinxen*; i Arkadien stod hans Billede under en Gran, hvori et Bukkeskind og Frugter vare ophængte. I Italien hed han *Lupercus* og dyrkedes som Skytsgud imod Ulvene. Hans Billede kjendes paa Lossens eller Raaens Skind, Pidsken, Syrinxen eller Hyrdestaven og Epheukrandsen. Hans Ansigt maledes ofte rødt.

15. Hermes eller Mercur. — Hermes var en Søn af Zeus og Maja. Allerede i den fjerde Time efter sin Fødsel forlod han Arkadiens Huler, hvor han var født, for at stjæle Apollos Kvæghjorde. Underveis opfandt han *Lyren*, og røvede i *Pieria*, en af de deiligste Provindser i Macedonien, 50 Stykker Hornkvæg. Apollo tiltuskede sig Lyren af ham, imod en gylden Svøbe og den dermed forbundne Opsigt over Hjordene. Hermes opfandt nu ogsaa *Fløiten* og sluttede Forbund med Apollo: hiin lovede aldrig mere at røve Noget fra ham, hvorimod denne gav ham den løvovmunde, gyldne Stav, der fremkaldte Lykke og Rigdom; men den Gave, at kunne see ind i Fremtiden, beholdt Apollo for sig selv.

Hermes fremtræder som Gud 1) for Listen og det listigt udførte Tyveri; 2) for Talekunst; 3) for Opfindelser; 4) for Tuskhandel; 5) for Hjordene og 6) for Spaadomskunsten. Som Gud for List beskyttede han alle snue Mennesker — altsaa ogsaa Odysseus — og Tyvene. Han førte Priamos, Kongen i Troja, ud til Achilleus i Grækernes Leir, da denne havde dræbt Hector. Ogsaa befriede han Zeus ud af Typhons Hule og Ares af Aloiderne Otos's og Ephialtes's Magt. Hesiodos omtaler ham som Talekunstens Gud ved Pandoras Historie. Senere Digtere tilskrive ham Opfindelsen af Bogstaver, Sprog, Grammatik, Veltalenhed, Regnekunst, Tidsinddeling, Maal og Vægt, Stjerkundskab, Lægekunst, Musik o. s. v. Som Handelens Gud forestod han Tuskhandelen; som saadan var han ogsaa Gud for Kvægavl, fordi Hornkvæg brugtes som Betalingsmiddel. Hans Hovedforretning var at tjene Guderne som Sendebud. I denne Egenskab havde han gyldne — undertiden vingede — Sandaler og en bevinget Stav af Oliven- eller Laurbærtræ, omvunden med to gyldne Slinger. Med den dyssede han isøvn og vækkede, og forvandlede Alt, hvad han berørte, til Guld. Han førte Skyggerne ned til Underverdenen og bragte Drømme til Menneskene.

I den ældste Tid dyrkede Grækerne ham i Skikkelse af *Hermer*, af hvilke der stode mange i Athen. Senere fremstilledes han, snart som Dreng, snart som Mand. Som Dreng har han to Vinger under Lokkerne, i den venstre Haand en Pung og den høire Pegefinger paa Kinden. Som Yngling afbildes han ogsaa, staaende, gaaende eller siddende, med en lav Hat, Stav og Pung. Sjelden mangle Vingerne paa Hoved og Ankler; undertiden findes de ogsaa paa Hatten; hans Haar er kort og krøllet, Ører og Mund smaae, Hovedet noget sænket og eftertænksomt. Han fremstilles endelig ganske nøgen, eller med et Klæde over Skuldre og Arme. Som Attributer sees *Hanen*, *Skildpadden*, *Vædderen*, en Offerkaal eller et Palmetræ ved Siden af ham.

Hermes dyrkedes navnlig i Arkadien, hvor man paa en egen Maade tilbad hans Billedstøtter. I Rom betragtedes Mercur kun som Handelens Gud.

16. Phobos Apollo og Asklepios eller Æskulap. — Eos eller Aurora. — Efterat Apollo, Zeus's og Letos Søn, var født paa Delos, blev han svøbt af Nympherne, og Themis gav ham Nectar og Ambrosia. Strax vandrede han om som en blomstrende Dreng og tog Cithar og Bue i Besiddelse. Alle Guderne beundrede ham, og Delos jubledede. Da han traadte ind i Gudernes Forsamling, dandsede Gratier og Horæer, og Muserne sang til hans Ære. Selv Here og Aphrodite dandsede med, og Artemis sang til Citharen. Siden reiste alle Guderne sig for ham, med Undtagelse af Zeus og Leto.

Fra Olymp gik han til *Pieria* og derfra til *Thessalien* og *Eubœa*. Da han vendte tilbage til Bøotien, fraraadede Nymphen *Delphusa* ham at grunde sit Tempel her. Hun viste ham til *Parnas*, hvor han lagde Grundstenen til sit Tempel og dræbte Dragen *Python*; deraf kaldtes han *den pythiske Apollo*.

Han var Gud for *Spaadomskunst*, *Musik* og *Bueskydning*, *Lægekunst*, *Kvægavl* og *Byers Anlæggelse*, og dyrkedes navnlig i Lycien i Lilleasien. Som *Spaadomskunstens Gud* havde han sit Hovedtempel i *Delphi* ved Foden af *Parnas*, over en Kløft, som en Gjedefyrde havde opdaget. Templet blev senere opbygget af pairsk Marmor (for omtrent 550,000 Rd.). Over Porten stod skrevet: „Du er!“ Den inderste Deel hed *Pythion*. Her var Gudens gyldne Billedstøtte, og over Kløften en Trefod, hvorpaa Præstinden, *Pythia*, satte sig for at give Orakelsvarene. Tidligere badede hun sig i *den kastaliske Kilde*, smykkede sig med Laurbærkrandse og spiste Laurbærblade. Svarene vare altid tve-tydige og affattede i Hexametre. Templet besad saa store Rigdomme, at Indbyggerne i *Phocis*, som engang plyndrede det, udbragte over 17 Millioner Rd. deraf.

Som *Musikens Gud* sang Apollo og spillede paa *Cithar* og *Lyra* i Gudernes Forsamling. Han angives ogsaa som Opfinder af Fløiten. Som Musernes Ven og Anfører kaldes han *Musaget*; dog føre *Bakchos* og *Herakles* ogsaa dette Navn. *Marsyas*, der indlod sig i en Vædekamp med Apollo,

blev overvunden af denne og til Straf trak Apollo Huden af ham.

Som *Mester i Bueskydning* forekommer han i Titanernes og Giganternes Krig og i Kampen imod Otos og Ephialtes. Enhver pludselig eller ved Alderdomssvagthed fremkaldt Død tilskrives Apollos eller Artemis's Pile. Ligeledes frembragte de Smitsot.

Ovid, en romersk Digter under August, fortæller, hvorledes Apollo og Artemis hævnedes sig paa *Niobe*. Hun var en Datter af Kong Tantalos i Lydien, var gift med Kong Amphion i Theben og havde rost sig af sine syv Sønner og syv Døttre, medens Latona kun havde to. Den opbragte Latona bad sine Børn hevne denne Tort. Alle fjorten Børn bleve dræbte ved deres Pile, og den grædende Niobe forvandlet til Marmor.

Som *Gud for Byers Anlæggelse* grundede han blandt Andet ogsaa Trojas Mure. Zeus havde befalet ham og Poseidon at vise Kong *Laomedon* denne Tjeneste. Da denne ikke vilde betale dem den betingede Løn, sendte Poseidon et Havuhyre, der skulde sluge Kongens Datter *Hesione*. Men Herakles skjød Uhyret, og da Laomedon ikke som Løn herfor vilde give ham et Spand Heste, dræbte han Kongen, gav Priamos Riget og førte Hesione til Grækenland.

Lægekunstens Gud hed før *Pæon*, men senere var det Apollo og hans Søn Asklepios.

Som *Gud for Kvægavl* forekommer han i *Admets* og *Alcestes* Historie. Kong *Admet* i Thessalien friede til Pelias's Datter Alkestis (Alceste) og fik Løfte om hendes Haand paa den Betingelse, at han kunde komme til ham paa en af en Løve og et Vildsviin trukken Vogn. Ved Apollos Hjælp opfyldte han denne Betingelse. Denne Gud fjernede ogsaa de Slinger, hvoraf Paladset, paa Artemis's Befaling, vrimlede. Efter at have nydt sin Lykke en kort Tid, blev Admet syg og reddedes kun derved, at den trofaste Alkestis døde for ham. Admet var trøstesløs, indtil Herakles steg ned i Underverdenen og tvang Pluton til at give hende tilbage.

Sin Yndling *Hyakinthos*, Øbalos's Søn, dræbte Apollo

ved en Diskosskive, som den misundelige Zephyr førte lige i Ansigtet paa hiin, da Guden ved Eurotas — i Nærheden af Sparta — øvede sig med ham i Kasten. Af Ynglingens Blod frømspirede Hyacinthen eller snarere den blaa Sværdlilie, som paa Kronbladene har Pletten i Form af Bogstaverne *Ai*. Spartanerne feirede en aarlig Fest til Hyakinthos's Ære, ved hvilken de sang den berømte *Pæan*. Af de dødelige Jomfruer, han elskede, er den berømteste *Daphne*, en Datter af Flodguden Peneus i Peloponnes. Da Apollo forfulgte hende, blev hun paa sin inderlige Bøn forvandlet til et Laurbærtræ. — Hans sædvanlige Tilnavne vare *Delios* og *Kynthios*. Paa Delos, ved Foden af Bjerget Kynthos, feiredes aarlig en stor Fest til hans Ære, hvortil kom festlige Gesandtskaber fra alle Grækenlands Stater (*Theorier*). Ynglinge og Jomfruer sang Chorsange og opførte mimiske Dandse; tillige bekrandsedes et ældgammelt Billede af Aphrodite, engang foræret af Theseus. Lignende Fester feirede Grækerne i Delphi, ved Parnas, Helikon og andre Steder. Ulven, Hjorten, Hanen, Høgen, Ravnene, Græshoppen, Oliven- og Laurbærtræet vare indviede til ham.

Apollo betragtedes som et Ideal af mandlig Skjønhed. Hans Ansigt er ovalt, hans Pande høi og hvælvet, hans lokkede Haar falder paa Siderne ned over Skuldrene; bagtil er det bundet op i en Knude, ligesom hos Aphrodite og Artemis. Hans Hage er uden Skjæg, hans Legemsbygning slank, uden dog at være mager, og han er altid nøgen. Sædvanligviis bærer han en Cithar og et Plektron, en Slange eller en Hyrdestav; man seer ham ogsaa rustet med Kogger, Bue og Pile. Hans Haar er ofte omvundet med en Laurbærkrands.

Senere sammenblandes han med Solguden *Helios* eller *Phobos*, ogsaa kaldet *Titan*, der afbildes med gylden Hjelm og straalende Øine, omgivet af glimrende Straaler og klart lysende Lokker. Hans Søstre vare *Eos* eller *Aurora* (Morgenrøden) og *Selene* eller *Luna* (Maanen). Han boede med Eos ved Jordens østlige Kant, bag Kolchis. Naar den rosenfingrede Eos har aabnet Portene, kører han paa den gyldne, firspændte Vogn op over Himlen og om Aftenen ned i Oke-

anos, hvor Horaerne og Nereiderne spænde Hestene fra. Selv kører han da paa Helios's Bæger — et af Hephaistos forfærdiget Fartøj — langs med Jordens nordlige Rand tilbage til Østen, hvor han bader sig i Soldammen.

Iblandt Helios's Børn mærkes navnlig *Aietes*, Troldekvinde *Kirke* (Circe) og *Phaëton*. Denne Sidste var en Søn af Klymene og vilde kjøre Faderens Vogn, hvorfor han begav sig til dennes Pallads, som Hephaistos (Mulciber) havde bygget af Guld, Pyropus og Elfenbeen. Ovid beskriver det kunstfærdige Arbejde, hvori Hephaistos havde afbildet Havet med Havguderne Proteus, Triton og Ægeon, Himlen og Jorden paa Fløiderne. Ugjerne tilstod Helios Sønnens Bøn. Phaëton besteg Vognen af Guld, Sølv og Chrysolith og begyndte Kjørselen, saasnart Lucifer forsvandt. Neppe mærkede Hestene Pyrois, Eous, Æthon og Phlegon den lette Byrde, før de jagede fremad. Snart kom de Himlen, snart Jorden for nær. Selv Neptun kunde ikke holde det ud i Havet for Hede, Nereus og Doris flygtede til afsides Grotter, og Tellus (Jorden) bad Jupiter om Hjælp. Da styrtede denne med sit Lyn Ynglingen ned fra Vognen. Phaëton faldt ned i Eridanus; Nympherne begravede Liget, Helios og Klymene begræd den Døde. Phaëtons grædende Søstre Phaëtusa, Lampetia og en Tredie bleve forvandlede til Taarepile. Af deres Taarer opstod Rav.

En af Helios's Søstre var *Eos* eller *Aurora*. Hun gaaer hver Morgen foran sin Broder, og kører med to Heste. Hendes Ægtefælle hedder *Astræos* og hendes Sønner vare Vindene *Euros*, *Notos*, *Zephyros* og *Boreas*, Østen-, Sønden-, Vesten- og Nordenvinden. Hun havde et safranfarvet Gevandt, en Stjerne paa Hovedet og en Fakkell i Haanden. Hendes Mand var ogsaa *Tithonos*, Laomedons Broder. Da han vel var udødelig, men ikke evig ung, skrumpede han i sin Alderdom sammen i den Grad, at hun forvandlede ham til en Græshoppe. Hendes Yndling var *Kephalos*, Hermes's Søn, som senere Digtere forvekslede med Kongesønnen Kephalos. Den Sidste levede i et lykkeligt Ægteskab med *Prokris*, Datter af en atheniensisk Konge. Eos bortførte ham til en

fjern Bjergegn, gav ham vel langt om længe fri, men spaaede ham et ulykkeligt Liv med sin Hustru. Virkelig opstod der ogsaa et spændt Forhold imellem dem. Prokris flygtede til Kreta til Kong *Minos*, der forærede hende Hunden *Lælaps* og et Jagtspyd. Forfulgt af Minos's Gemalinde, *Pasiphaë*, vendte hun tilbage til *Kephalos*, forsonede sig med ham og levede nu et lykkeligt Liv, indtil Skinsyge vaagnede i hendes Sjæl. Engang paa Jagten sneg hun sig efter ham ind i en Skov, og da han i Middagsheden sukkede efter Kjølning, troede hun han kaldte paa en af Skovnympherne. Hun lyttede, men det raslende Løv forraadte hende: han ansaae hende for et Stykke Vildt, skjød og — gjennemborede sin elskede Prokris. Nu først oplystes Vildfarelsen, men ak, det var forsilde.

Romerne dyrkede Apollo kun som Solgud; dog raadspurgte de flere Gange det delphiske Orakel.

Hans Søn *Asklepios* eller *Æskulap*, Lægekunstens Gud, var en Søn af Thessalierinden *Koronis*. Apollo, der elskede hende, dræbte hende af Skinsyge, fordi den da endnu hvide *Ravn* havde bagtalt hende. Da han havde indseet sin Vildfarelse, tog han Asklepios til sig og gav Ravnens sorte Fjer. Af Centauren *Chiron* lærte Drengen Lægekunst og Jagt. Pluton anklagede ham hos Zeus, fordi han kaldte de Døde tilbage til Livet. Denne slyngede sit Lyn imod Lægen, men Apollo skjød Kykloperne, der havde forfærdiget Lynet. Æskulap, der kun var legemlig dræbt, blev nu optaget iblandt Guderne.

Hans Tempel pleiede at staae paa Høider, i Nærheden af hellige Kilder. I *Epidaurós*, ved Østkysten af Peloponnes, var hans berømteste Tempel, over hvis Døre læstes: „Kun rene Sjæle maae gaae ind her”. I Oldtiden vare Apollos og Æskulaps Præster tillige Læger.

Æskulap afbildes med nøgent Bryst, Underlivet bedækket med en Kappe, hvis ene Flig er kastet over Skulderen. Han har Skjæg, lokket og skilt Haar, fri Pande, en Slangestav eller en Offerskaal i den ene Haand, en Slange i den anden. Hans Hoved er undertiden omvundet med Laurbær,

eller der staaer en Trefod ved hans Side. Geden, Hunden, Hanen, Ravnene og Uglen ere ham indviede. En Pest i Aaret 292 f. Chr. gav i Rom Anledning til hans Dyrkelse og til Opbyggelsen af et Tempel ved Tibermundingen. Hans Hustru eller Datter var *Hygieia*, Sundhedens Gudinde, hvis Billedstøtte stod i hans Tempel. Hun fremstilledes som en slank Mø i et langt Gevandt, i Haanden en Skaal med Offerkager eller en af Honning, Olie og Bygmeel tilberedt Vælling, hvoraf en Slange æder; undertiden ogsaa med et Slangebælte, en Slange paa Skjødets eller en Ulv eller Hund ved Siden.

Sangerne *Linos* og *Orpheus* kaldes Apollos Sønner. *Linos* var en Søn af ham og Terpsichore, Urania eller Kalliope. Apollo forærede ham Lyren, som han forsynede med Tarmstrænge. Misundelig herover dræbte Apollo ham. Efter et andet Sagn dræbte Herakles ham, fordi han dadlede denne under Underviisningen i Strængeleg. — *Orpheus* var en Søn af Apollo og Kalliope og Oldtidens største Sanger; han boede paa Bjerget Rhodope. Hans Hustru var Nymphen *Eurydike* (Euridice). Da hun døde af en Slanges Bid steg Orpheus igjennem Tænaros's Porte (det sydligste Forbjerg paa Peloponnes) ned i Tartaros, og anslog Strængene, saa at Tantalos, Ixion, Sisypnos, de beliske Jomfruer (Danaiderne) lyttede dertil, og selv Eumeniderne udgjøde Taarer; nu bevægede han Pluton til at tilbagegive Eurydike; dog paa den Betingelse, at han ikke saa sig om efter hende paa Veien. Men han overholdt ikke Betingelsen, og hun var nu redningsløs tabt for ham. Tre Aar efter blev han sønderrevet af berusede Mænader. De vilde Dyr, Fugle, Klipper, Skove, Najader og Dryader begræd ham, og hans Hoved og Lyra flød ned ad Floden Hebros, hvor de endnu gave Toner fra sig.

17. Artemis eller Diana. — Ogsaa hun, Jagtens Gudinde, blev født paa *Kynthos* paa Delos. Zeus gav hende Tilladelse til evig at være Jomfru og gav hende 30 Byer, som skulde dyrke hende. I Kretas Bjerge udvalgte hun sig Nympher til Ledsagerinder; paa de lipariske Øer lod hun

Kykloperne gjøre hende Bue, Kogger og Pile, fik i Arkadien Jagthunde af Pan, hvormed hun fangede fire Hjorte med gyldne Gevire, som hun spændte for sin gyldne Vogn, jagede Vildtet i de nordlige Bjergkjæder og tændte ved Zeus's Lynstraale en Gran som Fakkell. Derpaa kom hun til Olymp, hvor Hermes, Apollo og Nympherne modtog hende, og hun satte sig ved Siden af Apollo.

Fra hende hidrørte den hurtige Død. Hun deeltog i Drabet paa Niobes Børn, i Kampen med Otos og Ephialtes og i Orions Mord. I den trojanske Krig var hun paa Troernes Side. Da hun engang bebreidede Apollo, at han vægrede sig ved at kjæmpe med Poseidon, skjændte Here heftigt paa hende og varmede hendes Ører med Pilekoggeret, som hun tog fra hende. Grædende flygtede hun bort. Men Leto samlede de adspredte Pile og bragte dem til sin Datter, som med bittre Taarer klagede til Zeus over Mishandlingen.

Aktaeon, en Sønneson af Kadmos, der engang overraskede hende, da hun i en Skovgrotte badede sig med sine Nympher, blev til Straf forvandlet til en *Hjort*. Hans Jagthunde, der ikke længere kjendte ham, forfulgte og sønderreve ham. Endnu længe efter viste hans Gjenfærd sig i hiin Skov, indtil man begravede hans Been.

Artemis's berømteste Tempel stod i *Ephesos* paa Vestkysten af Lilleasien. Det var af Marmor, smykket med joniske Søiler. *Herostrat* opbrændte det.

Senere Digtere holde hende for identisk med *Selene* eller *Luna* (Maanen). Selene var en Datter af Helios. Ligesom sin Fader kjører hun med sin, af to Heste eller Stude trukne Vogn henover Himlen. Hun kaldes ogsaa *Titania* og var Jomfru, men blev engang rørt af Kjærlighed til Ynglingen *Endymion*. Hun bortførte ham fra Grækenland til Bjergegnene i det sydvestlige Lilleasien, hvor han jagede i Maaneskinnet.

Hun afbildes snart som Jagtens, snart som Maanens Gudinde: snart forbindes begge Begreber. Hendes Skikkelse er høi og slank, Ansigtet ovalt, Panden høi, Øiet vendt imod det Høie og uden strengt Alvor, Haaret bagtil opbundet.

Hun er ofte klædt i en Tunica uden Ærmer, med et Bælte om Livet, Klædningen opkiltret til Knæet, Fødderne bedækkede med Snørestøvler; i Haanden holder hun Bue og Kastespyd, over Ryggen hænger et Pilekogger. Som Maanens Gudinde har hun en Halvmaane paa Hovedet og en eller to Fakler i Haanden. Hun staaer paa en med Heste, Hjorte eller Tyre forspændt Vogn, hvorefter Stjernerne følge; sjeldnere staaer eller rider hun paa en Tyr.

I Rom hed hun *Diana*.

18. Nympherne. — Det udannede, med Naturkræfterne ubekjendte Menneske tænkte sig særegne Guddomme, som satte Liv i Naturen, og hvor de mægtige Guder ikke syntes at strække til, anbragte han underordnede Guddomme. Til disse høre ogsaa *Nympherne*, Væsner, som stode mellem Guder og Mennesker. Oceanets Nympher heed *Okeanider*; de i Middelhavet *Nereider* eller *Dorider*; de i Skovene *Dryader* eller *Hamadryader*; de i Bjergene *Oreader*; de i Kilderne *Najader* o. s. v. De første vare Døttre af Okeanos, de næste af Nereus og Doris; som de øvriges Fader nævnes sædvanlig Zeus. Alle vare unge og smukke og kunde gjøre sig usynlige. Enhver fornøiede sig paa sin Viis. Havnympherne havde søgrønt Haar, blaae Øine og blaae Gevandter; Krands af Siv og Søgræs vare deres Prydelser. De kunde spaae og gjorde Godt imod deres Tilbedere, men hævnedes sig paa dem, der foragtede dem, f. Ex. paa Erysichton.

Mange Nympher nævnes ved Navn, f. Ex. *Galathea*, Nereus's Datter, *Metis*, Klogskabsgudinden, *Eurydike*, *Klymene*, *Daphne*, *Echo* og andre. Den smukke *Narkissos*, Søn af en Flodgud i Bøtien, havde, fortæller Ovid, af Spaamanden Teiresias faaet det Orakelsvar, at han vilde opnaae en høi Alder, hvis han aldrig saae sig selv. Da han var 16 Aar gammel, elskede Alle ham, han Ingen. Ogsaa Nymphen *Echo* saae og elskede ham. Here havde til Straf for hendes Snaksomhed kun tilladt hende at udtale de sidste Ord hun hørte. Nu fulgte hun Ynglingen gennem Skovene,

og da hun ikke kunde tiltale ham, gjentog hun hans sidste Ord, men da han med Foragt viste hende tilbage, skjulte hun sig i en afsides Grotte og skrumpede af Ærgrelse sammen i den Grad, at kun hendes Stemme blev tilbage. En anden af Nympherne, der ogsaa blev foragtet af ham, bad Nemesis, at han dog ogsaa engang maatte føle Kjærlighed uden at blive bønært. Engang saae han i Kildens Speil sit eget Billede og blev grebet af Kjærlighed til sig selv. Men da han ikke kunde stille sin Længsel, døde han af Sorg. Paa det Sted, hvor han havde ligget, opvoxede en Blomst, Narcissen.

En af Okeaniderne var *Tyche* eller *Fortuna*, Lykkens Gudinde. Hun betragtedes snart som en velgjørende, snart som en fjendtlig Gudinde. Man afbildede hende med et Overflødighedshorn eller en Kurv, holdende Rigdommens Gud, *Plutos*, i sine Arme. Ofte holder hun ogsaa et Roer eller staaer paa en Kugle eller et Hjul. Undertiden er hun bevinget. I Rom har hun hverken Vinger eller Hjul. Senere Digtere gave hende et Bind om Øinene.

19. Dæmoner og Heroer. — Troen paa *Dæmoner* kom fra Perser, Chaldæer og Andre til Græker og Jøder. De vare Væsner mellem Guder og Mennesker, og opholdt sig i Luften. Plato, Socrates's Discipel, beskriver dem omstændeligt. Selv Socrates troede, at ethvert Menneske havde en Skytsaand. Alt, hvad der var Menneskene uforklarligt i Hjertet, tilskreve de Dæmonernes Indflydelse. Foruden gode, gaves der ogsaa onde, der tilføiede Menneskene Ulykker.

Ogsaa *Heroerne* vare hos Grækerne høiere, over Menneskene staaende Væsner. De anvendte deres usædvanlige Legemskraft til Folkets Nytte, idet de betvang Fjender, udryddede Uhyrer og dræbte Røvere, og betragtedes derfor efter Døden som Halvguder. De vare Gudernes Yndlinge, af hvem de enten optoges i Himlen eller fik anviist et fortrinlig saligt Opholdssted. Som saadant betragtedes Øen *Elysion*, lige bagved Hercules's Søiler. Først senere blev Ely-

sion flyttet til Underverdenen. Man dyrkede Heroerne ved Offringer og Fester og skaanede omhyggeligt deres Grave.

Romerne kaldte Dæmonerne *Genier* og meente, at ethvert Menneske havde en Genius, en god eller en ond. Mange antog ogsaa to Genier for hvert Menneske. Man afbildede dem som smukke Drenge med Vinger og bekrandset Haar, sædvanlig med en Skaal og en Slange eller et Overflødighedshorn. Man offrede til sin Genius paa sin Fødselsdag, bekrandsede hans Billede, bragte ham Røgoffre og satte Honningkager og et Bæger Viin for ham.

Ogsaa Huse, Stæder, Gader og Veie havde Skytsguder. Hos Romerne kaldtes de *Larer* og *Penater* og afbildedes i Træ, Marmor eller Erts. De stode paa Arnen eller i særskilte smaae Capeller. Man deelte dem i offentlige og Familiieguder. Daglig bragte man dem en *Libation* eller satte en Træskee med Mad for dem. Den 1ste Mai bleve de bekrandsede med Blomster, ligesom paa Fest- og Fødselsdage, hvor der offredes Røgelse til dem. Til dem anbefalede Huusfaderen Huset, naar han reiste bort. Var en Forbrydelse begaaet i Huset, udsonedes det ved et Lamme- eller Kalveoffer.

Romerne dyrkede ogsaa de Afdødes Aander, og kaldte dem *Maner*, saalænge de endnu ikke vidste, om de vare gode eller onde. De gode Aander optoges blandt Larerne, de onde kaldtes *Larver*. Begge kunde, troede de, tre Gange om Aaret vise sig i Oververdenen; Larverne havde ingen Indflydelse paa de gode Mennesker, men forskrækkede om Natten de onde. Ogsaa de Ubegravedes Sjæle kunde komme tilsyne. Den sidste Februar gjorde man Løvter og bragte Offre for deres Ro. Ved nedarvede Ceremonier fordrev Huusfaderen desuden Larverne.

20. Hekate. — *Hekate* var Barnebarn af en Titan, og en af de mægtigste græske Guddomme. Hesiodos fortæller, at Zeus havde givet hende Magt til at forvalte Skjæbnen paa Jorden og Havet. Hun var altsaa *Skjæbnesgudinde*. Man anraabte hende ved ethvert Sonoffer. Hun uddeelte Rig-

dom og Magt og gav Kæmpere og Krigere Kraft. Ogsaa tilbade Søfarere, Fiskere og Hyrder hende. Hun forenede saaledes alle Gudinders Magt og afbildedes derfor ikke paa nogen bestemt Maade. Undertiden forvexles hun med Persephone og fremtræder som *Gudinde for det natlige Trylleri*, som Døderigets Beherskerinde, der bærer et guult og sort Gevandt. Hun angives ogsaa som en Datter af Natten eller Tartaros. Man offrede til hende paa Korsveie — navnlig Hunde. Derhen satte de rige Atheniensere ved Nymaane alleslags Spiser, som senere bleve spiste af de Fattige (Hekates Maaltid). For de Afdødes Frelse bragte man hende den første Dag i hver Maaned et Sonoffer, enten paa Graven eller paa en Korsvei, eller man gravede det ned i Jorden eller kastede det i Havet. Troldmændene offrede hende sorte Hunde. Man fremstillede hende ogsaa sædvanligt ved 3, Ryg mod Ryg staaende, Billedstøtter; i deres sex Hænder bære de Nøglen til de Dødes Rige, en Dolk, en Slange, Fakler og et Bundt Strikker; undertiden staae Hunde ved Siden af dem. Urterne og navnlig de giftige, stode under hendes Opsigt.

Hun var gift med Kong Aietes i Kolchis og Moder til *Kirke* (Circe) og *Medea*.

21. Æolos. — *Æolos*, Vindenes Gud, boede paa de lipariske (æoliske) Øer.

Han kaldes snart Zeus's, snart Poseidons Søn. Vindenes Navne vare: *Boreas*, Nordenvinden, en gammel, mørk Mand med rynket Pande og stærkt Skjæg og en Muslingskal i Haanden; *Aquilo*, Nordostvinden, bringer Uveir, Skyer og Snee og afbildes med et Kar, hvoraf Snee og Hagl styrte ud; *Euros*, Sydostvinden, bringer fugtig Regnluft; hans høire Arm og en Deel af Ansigtet er skjult i Klædningen; *Notos* eller *Auster*, Søndenvinden, bringer Regn, har ogsaa Ansigtet tildeels bedækket og holder en væltet Vandkrukke; *Zephyr*, Vestenvinden, blid og mild, bærer Blomster i Folden af sin Kappe; *Africus*, Sydvestvinden. I Æneiden beskriver Virgil Æolos's Huler, idet han fortæller, hvorledes

Juno kommer til Vindenes Gud for at bede ham slippe Stormene løs, saa at Havet kunde ødelægge Trojaneren Æneas's Skibe, der seilede bort fra Troja. Det skete ogsaa, men Neptun mærkede Havets Rasen og drev skjældende og smældende Vindene tilbage til deres Huler.

22. Natten (Nyx) og hendes Børn. — Natten stilledes som Modsætning til Dagen (Hemera). Hun tænktes og afbildedes, enten kjørende paa en tospændt Vogn i et sort Gevandt, med sorte Vinger, Hovedet bedækket med et sort Slør og bag hende Stjernerne; eller med et sort, flagrende, stjernebesaaet Slør, som hun holder med den høire Haand, medens hun med den venstre vender en brændende Fakkell og slukker den; altid som en ung, smuk, men alvorlig Kvinde. I Tartaros boede hun sammen med Hemera. Hun var saa mægtig, at hun endog blev frygtet af Zeus, mod hvem hun engang tog Sønnen i Beskyttelse. Man offrede hende en sort Hane. Alt Skrækkeligt og Frygteligt, ligesom Alt, hvis Aarsag man ikke kunde forklare sig, var Nattens Børn: saaledes Parcerne, Fatum, Nemesis, Eris (Tvedragt), Ate (Forblindelse), Drømme, Søvn, Død, Momos (Nid), Klage, Kummer, Hunger, Alderdom, Frygt, Møje, Bedrageri, Krig, Eed.

Om nogle af disse maae vi her tale nærmere. *Nemesis*, Hævnens Gudinde, den al Uret straffende Retfærdighed, forlod tilligemed Skamfølelse Jorden, da Menneskenes Ugudelighed tiltog. Hun er de retfærdige, tilfredse og nøisomme Mennesker god, men straffer med Strenghed Hovmod. Hun hedder ogsaa *Dike* (Retfærdighed), *Astræa*, *Rhamnusia* og *Adrastea*. Det næstsidste Navn fører hun af Byen Rhamnus i Attika, ligeoverfor Eubøa, det sidste af Kong Adrast i Argos. Hun afbildes staaende, som en høi, alvorlig Kvinde, i en Tunica og et vidt Gevandt. Med den høire Arm holder hun en Deel af Gevandtet foran Brystet, saaledes at Underarmen ligger vandret; i den venstre en Kvist, en Trendse, en Svøbe, en Vægtskaal, et Sværd, et Overflødighedshorn eller et Roer; ved hendes Fødder staaer undertiden et Hjul, hvorpaa en Grif sætter den høire Fod. Man seer

hende ogsaa staaende paa en tohjulet, med Griffen forspændt Vogn. Hendes Blik er alvorligt og sænket.

Eris, Tvedragtens Gudinde, en Søster til Ares, er i Begyndelsen lille, men voxer hurtigt op til Skyerne. Hun er i Raseri og skjærer Tænder; hendes Ansigt er blodigt, hendes Hoved slangebehaaret; i Hænderne holder hun en Fakkell, hendes Bolig er ved Indgangen til Underverdenen, ved Siden af Furiernes. Hendes Børn ere: Hunger, Slag, Smerte, Blodsudgydelse, Mord, Smitsot o. s. v.

Ate er Forblindelsen, som ofte fører Menneskene til Fornærmelser. Zeus kastede hende engang ud af Himlen, og siden den Tid har hun opholdt sig paa Jorden. *Literne* (Bønnerne), hendes fromme Søstre, følge efter hende og søge at gjøre hendes Ulykker gode igjen. Men paa Grund af deres svage Fødder kunne de kun langsomt følge hende. Undertiden forvexles Ate med Dike og Nemesis.

Søvn og *Drømme*. Hiin var en smuk, alvorlig Yngling, der boede sammen med Døden ved Indgangen til Underverdenen. Efter Andre boer han i Kimmeriernes Land i en Hule, der var omgivet af Valmuer, og sover paa en Løbænk, omgjøglet af Drømmebilleder. Atter Andre hensætte ham til en Skovhule i Æthiopien, hvilende paa indsovede Blomster, omgivet af Drømme og bevogtet af Ro, Ladhed og Forglemmelse. Ogsaa tænker man sig ham paa Drømmenes Ø. Byen er kun beboet af *Drømme*, der alle have forskjellig Skikkelse. Paa Torvet er en Brønd, og ved den to Templer, et for Bedrag og et for Sandhed. Her findes ogsaa to større Templer, indviede til Natten og Forhaanelsen. Muren er regnbuefarvet, og paa den findes 4 Porte, to ud til Havnen, to til Ladhedens Mark, den ene af Jern, den anden af Leer. Glemselens Flod strømmer forbi Byen, der ligger i en Valmueskov, fuld af Flaggermus og Natugler. Her gjøres alle Mennesker store Løfter. Sønnen afbildes som en smuk Yngling eller Dreng, snart liggende, snart siddende, med modne Valmuer i Haanden og en Rotte eller Øgle ved Siden. Ogsaa fremstilles han som en bevinget Genius, der holder en omvendt Fakkell; ved

hans Side et Overflødighedshorn med Valmuer, som ryster Drømme ned over Jorden.

Der gaves tre Klasser Drømme: *Morpheus*, *Phobetor* (Ikelos) og *Phantasos*. Den første forestillede menneskelige Skikkelser, den anden Dyreskikkelser, den sidste livløse Ting. Deres Bolig ved Indgangen til Underverdenen havde to Porte, en af Elfenbeen og en af Horn.

Døden. Den blide, rolige Død kaldte Grækerne *Thanatos*, og fremstillede den som en venlig Genius og Søvnens Broder, med hvem den deler Bolig. Man afbildede den som en smuk Yngling med alvorligt Blik, en omvendt Fakkell i højre, en Krands og en Sommerfugl i venstre Haand. Undertiden har han Vinger, holder en Urne og en omvendt Fakkell og fæster sit sørgmodige Blik paa en Sommerfugl. Den græske Sörgespilddigter Euripides skildrede den som et frygteligt Uhyre med vildt Blik, flagrende sort Haar og et sort Gævand, svingende et Sværd, skjærende Tænder o. s. fr.

Momos, Gud for Misundelse eller Dadel. Lucian, Forfatter til nogle græske Guders og Aanders Samtaler, fortæller: Athene, Hephaistos og Poseidon tvistedes om, hvem der kunde frembringe det Nyttigste: hiin havde frembragt Huset, den anden Mennesket, denne en Oxe. Momos skulde afgjøre Sagen, men fandt Noget at dadle ved enhver Ting. Han afbildedes som en mager, bleg Mand med aaben Mund og sænket Blik, undertiden med Vinger.

23. Guddomme, der vare særegne for Indvaanerne i Italien. —

1) *Janus*. — Han var fra Etrurien kommet til Rom og oprindelig Latinernes Konge. Under hans Regjering var den gyldne Tidsalder: han underviiste sit Folk, befordrede Agerdyrkningen og levede i Fred. Som Gud var han Gud for Begyndelsen, for Krig og Fred. Han afbildes som en gammel Mand med to — sjeldnere fire — Ansigter. Til ham var Aarets første Dag, ja hele den første Maaned indviet, og netop derfor hed denne *Januar*. Paa Nytaarsdag offrede man ham en af Melk og Honning tilberedt Kage og tørret

Korn og Salt, bragte ham en Libation og bekrandsede hans Billede med Laurbær. Hvad der skeete paa Nytaarsdag blev betragtet som et Varsel for hele Aaret. Paa denne Dag gav man hinanden Gaver af Frugter eller idetmindste en Green med forgyldte Æbler. Som Aarets Gud bar Janus en gylden Nøgle i Haanden; men ogsaa Krig og Fred beroede paa ham.

Hans Tempel i Rom var kun lukket i Fredstid, og i hele Roms Historie skeete det kun tre Gange, under Numa Pompilius, efter den anden puniske Krig og under Augustus. Templet, der havde to Døre — ligesom Guden to Ansigter — blev paabegyndt af Romulus til Tak, fordi Janus havde forhindret Sabinerne fra at trænge ind i Rom. Numa fuldendte det.

2) *Vertumnus* og *Pomona*. — *Vertumnus*, Høstens Gud, ogsaa en etrusk Guddom, fremstillede som en med Kornax og Frugter bekrandset Mand, med en Havekniv eller en Krumstav i højre, Frugter i venstre Haand. Hans Ægtefælle *Pomona*, Frugternes Gudinde, afbildedes med en Frugtkurv eller Frugter i Skjødets, eller en Krands af Frugter om Hovedet. Til Begge offredes Frugter.

3) *Flora*. — *Flora*, Blomsternes Gudinde, en yndig Jomfru, bekrandset med Blomster og med Blomster i Haaret, hed hos Grækerne *Chloris*; hendes Elskede var *Zephyros*. Paa hendes Fest overlode Alle sig til den meest tvangsløse Munterhed. Ogsaa troede man, at Høsten af Honning, Olie, Viin, Korn og Træfrugter afhang af hende.

4) *Faunus*. — *Faunus*, oprindelig en latinsk Gud, var hos Romerne Gud for Mark og Skov og gav Orakelsvar. Hans Hustru var *Fauna*, hans Børn *Faunerne*. De afbildes ligesom Pan og forvexles ofte med Satyrerne, der dog ikke have Bukkefødder, og kunne kjendes paa Thyrsosstav, Syrinx og Epheukrandse. Som oftest bære Faunerne et Bukkeskind, en Hyrdestav, en Hyrdefløite og en Krands af Gran. De levede i Skovene. Ved landlige Feste offrede de italienske Landmænd en Buk til Faunen, udgjøde Viin paa Jorden, afbrændte Røgelse og gave Plovdyrene en Fridag.

5) *Silvanus*. — *Silvan*, Hjordenes Gud, fremstilledes som en nøgen, skjægget, raa Mand med Bukkefødder, en Krands af Gran paa Hovedet, en Segel i den ene Haand, en Green i den anden og foran ham en Hund, der løfter Snuden iveiret. Undertiden fremstilles han ligesom Hermes. Landmændene offrede Druer og Melk, Meel, Flesk, Kjød og Viin til ham.

6) *Terminus*. — *Terminus*, Grændsevogteren, blev af Numa bragt til Rom. En Grændsesteen med Gudens Hoved var hans Billede. Den 21de Februar feiredes hans Fest, idet der paa Grændserne opreistes Altere af Græstørv, som bleve smykkede med Blomster og Krands. Man slagtede et Lam eller et Sviin, bestænkede Alteret med Blodet og kastede Førstegrøden af Frugterne paa Ilden. Efter et simpelt Maaltid blev der sunget. Ved de offentlige Fester offrede de romerske Øvrighedspersoner tilligemed Gesandter fra Nabo-folkene, paa Grændserne.

7) *Occasio*. — *Occasio* affbildes som en paa en Kugle staaende Kvinde, der har Vinger paa Anklerne og en Dusk Haar paa Forhovedet, men forresten skaldet. Grækerne fremstillede hende som en Yngling.

Af de øvrige hos Romerne dyrkede Guddomme maa endnu mærkes Tausheden, der afbildedes som Gudinden *Angerona*, med Pegefingeren paa Munden; hos Ægypterne var det en Gud, Harpocrates. Ogsaa fremstilledes hyppigt som en allegorisk Person Seiersgudinden, *Victoria*; sædvanlig bevinget, med en Palmegreen og en Laurbærkrands; ved Siden af hende en Rustning. Man afbildede hende ogsaa staaende paa en Vogn, der trækkes af bevingede Heste.

Anden Afdeling.

Grækernes mythiske Historie.

1. Deukalion og Pyrrha. — *Deukalion*, Prometheus's Søn, var med sin Hustru *Pyrrha* vandret fra Kaukasus til Grækenland og havde nedsat sig paa Parnas i Phocis. Zeus udryddede den vanslægtede Menneskeslægt ved en stor Vandflod. Kun Deukalion og Pyrrha bleve reddede, idet de byggede sig et Skib, og anraabte Muserne, Nympherne paa Parnas og Themis om Redning. Zeus og Poseidon skaffede nu Vandet Afløb, og paa Themis's Befaling kastede Deukalion og Pyrrha Stene bagved sig: deraf opstod en ny Menneskeslægt.

2. Kekrops (Cecrops), Pandion og hans Døttre Philomela og Prokne. — Som den tidligste Indvandrer til Grækenland nævnes *Kekrops* fra Ægypten, omtrent A. 1580 f. Chr. Han opførte en Borg i Attika, lærte Folket at bygge Huse og dyrke Markerne, og indførte Ægteskaber og Olietræets Dyrkelse. Poseidon og Athene, der strede om Landet, kom overeens om, at den skulde besidde Landet, som gjorde det den nyttigste Gave. Han skabte Hesten, Athene Olietræet. Kekrops afgjorde Sagen til Fordeel for hende, og saaledes blev Athene Athens Skýtgudinde. Man offrede til hende Førstegrøden af Markfrugterne og Meelkager.

Iblandt hans Efterfølgere var Kong *Pandion*, hvis Døttre hed *Philomela* og *Prokne*. *Tereus*, Konge i Tracien og Proknes Gemal, reiste efter fem Aars Forløb til Athen og bevægede Kongen til at lade Philomela, efter hvem Prokne længtes meget, reise med sig. Men da Tereus var landet

i Thracien, mishandlede han Philomela og vilde tvinge hende til at ægte ham, men da hun gjorde Modstand, udskej han hendes Tunge og indespærrede hende. Til Prokne sagde han, at hun var død. Imidlertid broderede Philomela Beretningen om sin Ulykke i et Slør og sendte det til Søsteren, som saaledes fik Bedrageriet at vide og pønsede paa Hævn. Ved en Bakchosfest kom hun som Mænade til Philomelas Fængsel og førte hende hjem med sig; for at hævne sig slagtede nu Begge i Forening Tereus's Søn, *Itys*. Kjødet satte de for Tereus. Da denne mærkede Misgjerningen, overgav han sig til den meest rasende Smerte og forfulgte begge Kvinderne; men disse følte sig pludseligt forvandlede. Som *Nattergal* flygtede Philomela ind i Skoven, som *Seale* Prokne op under Taget, og Tereus blev til en *Hærfugl*.

3. Kadmos. — *Kadmos*, Søn af Kong Agenor i Phœnicien, var den anden Indvandrer, der omtrent A. 1500 kom til Grækenland. Agenor havde udsendt ham for at bede om Europa, som Jupiter havde bortført. Oraklet befalede ham at følge en Ko, bygge en By paa det Sted, hvor den lagde sig ned, og kalde Egnen *Bootien*. Hans Kammerater, som skulde øse Vand op af en nærliggende Brønd, bleve forærede af en Drage, som han dog langt om længe nedlagde. Da viste Pallas Athene sig for ham og befalede ham at trække Uhyrets Tænder ud og saae dem i en pløiet Mark. Af denne Udsæd fremvoxede Jernmænd, som kæmpede indbyrdes; men fem af dem bleve tilovers, og de hjalp ham at bygge Borgen *Theben*. Han lærte de Omkringboende Agerdyrkning, Jernets Brug, Kjendskab til de phœniciske Guder og Bogstavskriften. Hans Døttre vare *Ino*, *Semele* og *Autonoë*, Aktæons Moder.

Ino var gift med *Athamas*, en thessalisk Konge, som forfulgtes af Here, fordi han havde taget sig af den lille Bakchos. Hun begav sig til Underverdenen, hvor hun saae Kerberos, Tityos, Tantalos, Sisypfos, Ixion og de beliske Jomfruer, og befalede Furierne at forlede Athamas til en Forbrydelse og ødelægge ham og hans hele Familie. *Tisi-*

phone var strax beredt hertil. Hun tog *Sorg*, *Angst*, *Skræk* og *Raseri* med sig op til Oververdenen. Forskrækket vilde Athamas flye, men de spærrede ham Veien. Da forgiftede hun ham og Ino ved en Drik, tilberedt af Kerberos's Fraade, af Echidnas Sliim, af Falskhed, Forglemmelse, Misgjerning, Taarer, Forbittrelse, Myrdelyst, frisk Blod og Skarntyde. Nu først vendte hun tilbage til Dis's (Plutons) Rige. Den rasende Athamas ansaa sin Hustru for en Løvinde og gjorde Jagt paa hende. Han frarøver hende den lille *Learchos* og knuser ham mod Klippen. Ino udstødte et himmelraabende Skrig og styrtede sig afsindig fra Klippen ned i Havet, med sin Søn *Melicertes* i Armen. Paa Venus's Bøn forvandlede Neptun Ino til Havgudinden *Leukothea*, og hendes Søn til Havguden *Palæmon*. Ino hjalp de Skibbrudne, f. Ex. Odysseus, der ved hendes Slør blev reddet og ført til Phæakernes Land.

Lykos, en af Kadmos's Efterfølgere, lod sin Broderdatter *Antiope* kaste i Fængsel og mishandle af hans Hustru *Dirke*. Endogsaa da Antiope flygtede til Bjerget Kithæron, blev hun forfulgt af Dirke. Endelig modtog Mænaderne hende og bragte hende til Ynglingene *Zethos* og *Amphion*, hvis Herkomst Ingen kjendte, men som vare Sønner af Antiope og som Børn udsatte af hende. Amphion havde af Apollo faaet Lyren, som han spillede mesterligt. I det Øieblik, da Zethos vilde udlevere sin ukjendte Moder til Dirke, opklaredes Hemmeligheden. For at hævne Moderen erobrede de Theben, dræbte Lykos, og Amphion blev Konge i hans Sted. Brødrene lode en vild Tyr slæbe Dirke tildøde. Denne Begivenhed fremstiller den under Navnet *den farnesiske Tyr* bekjendte Gruppe i Neapel.

4. **Danaos.** — Den tredie Indvandrer, omtrent A. 1450, var Ægypteren *Danaos*, som paa Athenes Raad, paa Grund af en Strid med sin Broder Ægyptos, havde forladt sit Fædreland. Kong *Gelanor* i Argos modtog ham, men Danaos tilrev sig snart selv Kongeværdigheden. Som Pant paa den gode Forstaaelse med Ægyptos bleve Danaos's 50 Døttre (Danai-

derne) gifte med Ægyptos 50 Sønner. Men Danaos befalede hine i een Nat at dræbe deres Mænd, fordi han ifølge et Orakelsvar frygtede at blive dræbt af en af sine Svigersønner. Kun den Yngste, *Hypermnestra*, adlød ham ikke, men reddede sin Ægtefælle *Lynkeus* (Lynceus). Faderen, der i Begyndelsen var opbragt, tilgav hende snart, og Lynkeus blev efter hans Død Konge i Argos, men de 49 Danaider lede deres Straf i Tartaros.

5. Pelops. — Den fjerde Indvandrer var *Pelops*, en Søn af Kong Tantalos i Phrygien. Han blev modtaget af Kong *Onomaos* i Elis i Peloponnes og ægtede hans Datter *Hippodameia* efterat have kæmpet om Besiddelsen af hende. Hans Sønner vare *Atreus* og *Thyestes*.

6. Perseus. — Lynkeus's Sønnesøn, *Akrisios*, indespærrede sin Datter *Danaë* i et Taarn, fordi det var spaaet ham, at et af hans Børnebørn vilde dræbe ham. Men Zeus befriede hende i Skikkelse af en gylden Regn. Faderen udsatte hende og hendes Søn *Perseus* i Havet, men *Nereiderne* lode dem drive iland paa Øen *Seriphos*, hvor de bleve modtagne af Kong *Polydektes*.

Perseus vandrede ud paa Eventyr og dræbte først Gorgonen *Medusa*, hvortil Pluton gav ham sin Hjelm, Hermes de bevingede Sandaler, Hephaistos en Diamantlee og Pallas et blankpoleret Skjold. *Græerne* viste ham Vei. — Paa Tilbageveien kom han til Kæmpen *Atlas*, en Søn af Titanen Japetos. Atlas vilde ikke tage imod ham og blev derfor forvandlet til en Bjergkjæde. — Ved Kysten befriede han *Andromeda*, Datter af Kong *Kepheus* i Æthiopien og *Kassiopea*, hvem et Havuhyre var ifærd med at sluge. Ved denne Leilighed bleve de Planter, paa hvilke han havde nedlagt Medusahovedet, forvandlede til *Koraller*. Andromeda blev hans Hustru. Men idet de i Kepheus's Bolig vilde fejre deres Bryllup, styrtede *Phineus*, Kongens Broder, med hvem Andromeda tidligere havde været trolovet, med Bevæbnede ind i Slottet og vilde frarive ham hende. Ved Hjælp af Medusahovedet forvandlede Perseus dem alle til Steen og

reiste derpaa med Andromeda tilbage til Seriphos. Ogsaa Polydektes, der imidlertid havde mishandlet Danaë, blev forvandlet til Granit. Nu overgav Perseus Gorgonens Hoved til Athene, der befæstede det paa sit Skjold eller bar det paa Ægiden. Efterat han var vendt tilbage til Akrisios i Argos, kom han imod sin Villie til at dræbe denne, idet Diskoskiven, som han kastede, fløi i Hovedet paa Oldingen. Bedrøvet overlod han Argos til sin Fætter og blev Konge i *Tirynth*. Her byggede han Staden *Mykene* (Mycene), hvor han og hans Efterkommere boede; men Tirynth overlod han til sin Søn *Alkæos*.

7. Herakles eller Hercules. — *Alkæos* i Tirynth havde en Søn, *Amphitryon*, der ægtede *Alkmene*. Men Zeus havde allerede tidligere udkaaret denne til sin Ægtefælle. Derfor var Alkmenes Søn, Herakles, ogsaa en Søn af Zeus. Ate forledede Zeus til i Gudernes Forsamling at fortælle, at der idag vilde blive født ham en Søn, der skulde beherske sin hele Slægt. Fuld af Skinsyge imod Alkmene lod Here Zeus besværge dette ved Styx, ilede derpaa til Argos og sørgede for, at en Fætter til Herakles, *Eurystheus*, senere Konge i *Mykene*, blev født endnu tidligere, saa at han blev Familiens Behersker.

Allerede som Barn dræbte Herakles to Slinger, som Here havde sendt imod ham. Som Yngling blev han af *Linos* underviist i at spille paa Lyra, af Kentauren *Chiron* i Lægekunsten. Ogsaa vogtede han sin Faders Hjorde paa Bjerget Kithæron. Her var det, at han engang kom til Skilleveien mellem Dyd og Last. Han bestemte sig for Dyden. Paa Kithæron nedlagde han en stor Løve og hjalp en Nabokonge imod hans Fjender, hvorfor han fik hans Datter tilægte og avlede med hende otte Børn. Men da Here havde gjort ham vanvittig, dræbte han baade Kone og Børn. Oraklet befalede ham som Bod at udføre ti Arbejder for Eurystheus. Eurystheus paalagde ham da:

- 1) *At overvinde den nemeiske Løve* i Peloponnes.
- 2) *At dræbe den lernæiske Vandslange*. Den var

avlet af Typhon og Echidna, laa ved Lerna i Peloponnes og havde 9 (eller 50) Hoveder, af hvilke det midterste var udødeligt. Da de afhuggede Hoveder igjen voxede dobbelte ud, maatte hans Vaabendrager *Jolaos* hjælpe ham, idet denne med en Brand bestrøg alle de blodige Halse. Ogsaa maatte han først dræbe en stor Krebs, der kneb ham i Foden. Til sidst nedgravede han det midterste Hoved i Jorden.

3) *At fange det erymanthiske Vildsvin.* Herakles bragte det levende til Eurystheus.

4) *At fange Dianas Hjort paa Mænalos i Arkadien.* Den var indviet til Artemis, og blev først efter eet Aars Jagt fanget og levende bragt til Eurystheus.

5) *At fordrive de stymphaliske Fugle.* Herakles fordrev dem ved Hjælp af en Pauke, som Athene gav ham, eller nedskød dem med sine Pile.

6) *At rense Kong Augias's Stald i Elis.* I tredive Aar havde 3000 Stykker Kvæg staaet i Stalden, som i denne Tid aldrig var bleven rensed. Herakles ledede Floden *Alpheios* gennem Stalden og udførte saaledes Arbeidet i een Dag. Augias, der ikke vilde give ham den betingede Løn, dræbte han.

7) *At fange den ildspyende Tyr paa Kreta.* Den var sendt af Poseidon; Herakles bragte den levende til Mykene.

8) *At dræbe Diomedes kjødædende Heste.* Kong Diomed i Thracien fodrede dem med de Fremmedes Kjød. Herakles kastede Kongen selv for Hestene og førte dem derpaa til Mykene.

9) *At bemægtige sig Amazon-Dronningen Hippolytas Belte.* Herakles dræbte hende og bragte det tilbage med sig.

10) *At bortføre Geryons Kvæg.* Herakles gik til Spanien, dræbte Hunden *Orthros* og Hyrden *Eurytion*, derpaa *Geryon* selv med de tre Hoveder. Paa Hjemveien stjal Kæmpen *Cacus*, i Omegnen af det senere Rom, en Deel af Hjorden fra ham. Men han opdagede dem i en Røverhule og dræbte den ildspyende Kæmpe. — Nu paalagde Eurystheus ham endnu to Arbejder:

11) *At røve Hesperidernes gyldne Æbler.* I det yderste Vesten bevogtedes disse Gæas Æbler af Hesperiderne, som havde en ildspyende Drage til Bevogter. Herakles tvang Havguden *Nereus* til at vise ham Veien derhen. Underveis traf han Kæmpen *Atlas*, som hentede ham Æblerne, men som derfor vilde lægge Himmelskuglens Byrde paa hans Skuldre. Dog Herakles narrede ham. — Efter Andre hentede han selv Æblerne og dræbte Dragen. Eurystheus gav Æblerne tilbage, som Athene atter tilstillede Hesperiderne.

12) *At fange Kerberos.* Herakles hentede Helvedshunden ud af Underverdenen, ved hvilken Leilighed Giftplanten Jernhat opstod af den Edder, Hunden udspyede. Eurystheus døde af Skræk blot ved Synet af Hunden.

Ved det nuværende Gibraltar rev Herakles Europa og Afrika fra hinanden og stillede der Klipperne *Abyla* og *Kalpe* som *Hercules's* Støtter. Han deltog ogsaa i Gudernes Krig med Giganterne og Aloïderne; han nedlagde to Giganter og blindede Ephialtes. Ved at borttage Apollos Trefod tvang han denne til at spaae ham, og da Solens Straaler brændte ham, afskjød han nogle Pile imod Solguden, som for at forsone ham sendte ham et gyldent Drikkekar. Poseidon sendte en Storm imod Herakles, men denne tvang strax Guden til at kalde Stormen tilbage, og paa hiint Drikkekar foer han nu hjem over Havet. I Afrika betvang han Jordens Søn, Kæmpen *Antæos*, idet han knugede ham i sine Arme. Om den Deel han tog i *Alcestes*, *Prometheus's*, *Laomedons* og dennes Datter *Hesiones* Skjæbne, er allerede talt.

Kongen paa Eubøa dræbte han, fordi han ikke vilde give ham sin Datter *Jole* til Hustru. Fra hendes Broder røvede han først Hestene og styrtede ham da fra en Klippe ned i Havet, men Jole selv tog han med sig som Slavinde. Til Straf sendte Guderne ham en alvorlig Sygdom paa Halsen. For at komme sig af denne, maatte han i tre Aar tjene Dronning *Omphale* i Lydien og spinde paa hendes Rok, medens hun tog hans Løvehud og Kølle.

Da han ledsagede Argonauterne, steg han i Land ved

Troja med sin Yndling *Hylas*. Men denne blev bortført af Najaderne; Herakles skilte sig fra sine Ledsagere for at søge ham.

Om Besiddelsen af *Deianeira*, en Datter af Kongen af Kalydon i Ætolien, kæmpede han med Flodguden *Acheloos*, som forvandlede sig til en Slange og derpaa til en Tyr, men endelig blev overvundet. Hornet, der blev ham fravristet, optog Najaderne og indviede det til *Overflødigheds-hornet*, som dog ogsaa hidledes fra Gjeden Amaltheia. *Deianeira* blev nu Herakles's Ægtefælle. Deres Søn var *Hyllos*. Da han engang vadede over en Flod blev Kentauren *Nessos*, som vilde bortføre ham, saaret af ham. Den hævnghjerrige *Nessos* dyppe et Klæde i sit forgiftede Blod og gav det til *Deianeira* som et Middel til at gjenvinde hendes Mands kjølnende Kjærlighed. Da hun flere Aar efter hørte, at Herakles beilede til *Joles* Kjærlighed, farvede hun med Blodet en Klædning, som hun sendte ham. Da han iførte sig den, følte han de meest rasende Smerter, sønderknuste Overbringeren og opbrændte sig ved *Hyllos* Hjælp paa Bjerget *Oeta*, efterat have foræret sin Ven *Philoktet* sine Vaaben. Hans Aand hævdede sig til Himlen.

Han afbildes som en stærk, muskuløs Mand, med brede Skuldre, kraftige Arme, bredt Bryst, kruset Skjæg og kort Haar. Hans berømteste Billedstøtte er *den farnesiske Herkules* i Neapel.

8. **Atreus og Thyestes.** — Til Eurystheus i Mykene kom Pelops's Sønner *Atreus* og *Thyestes*, fordi de havde myrdet deres Halvbroder *Chrysippos*. Eurystheus modtog dem og gav *Atreus* — der efter hans Død blev Konge — sin Datter *Ærope* tilægte.

Atreus fordrev sin Broder fra Huset. Før at hævne sig røvede *Thyestes* hans lille Søn, hvem han, efterhaanden som han voxede til, indgjød Had til hans Fader, som hiin ikke kjendte. Tilsidst, da Ynglingen vilde myrde *Atreus*, lod denne ham gribe og henrette. Da fortalte den skadefroe *Thyestes* ham, at han havde dræbt sin egen Søn. *Atreus*

pønsede paa Hævn, indbød under Venskabs Maske Broderen til sig og satte hans egen slagtede Søn for ham. Solen vendte sit Aasyn bort fra denne Rædselsdaad, og Thyestes flygtede. Oraklet spaaede ham, at hans Søn og Sønnesøn vilde fuldføre Hævnen. Senere dræbte ogsaa hans Søn *Ægisthos* *Atreus*, fordrev dennes Sønner *Agamemnon* og *Menelaos* og overgav Regjeringen i Mykene til sin Fader. Først efter Thyestes's Død fik *Agamemnon* Riget tilbage.

9. *Theseus*. — *Kekrops*, *Pandion* med Døttrene *Philomela* og *Prokne* og *Pandions* Barnebarn *Prokris* ere alle rede omtalte. *Ægeus*, en af *Pandions* Efterfølgere havde ingen Børn med sine to Hustruer og spurgte derfor Kong *Pittheus* i Troezene om Raad; denne overtalte ham til at ægte hans Datter *Æthra*. *Ægeus* kunde dog ikke tage hende med sig til Athen og befalede hende derfor ved Afskeden, hvis hun fødte en Søn, først da at sige denne, hvo hans Fader var, naar han var istand til at løfte en Steen, hvorunder han lagde sit Sværd og sine Sandaler. Kort efter fødte hun Sønnen *Theseus*. Da han var bleven noget ældre, løftede han Stenen og gav sig over Isthmen paa Veien til Athen. Underveis dræbte han Køllesvingeren *Periphetes*, Røverne *Sinnis* og *Prokrustes* og Kæmpen *Skiron*. I Athen fandt han ved Hoffet Trolkvinden *Medea* og de imod hende opbragte *Pallantider*, Kongens 50 Brodersønner. *Medea* søgte ved Gift at rydde *Theseus* af Veien; men *Ægeus* saae ham endnu i rette Tid. *Pallantiderne*, der vare fjendtligt stemte imod den Nysankomne, maatte underkaste sig denne, og *Medea* flygtede paa sin Dragevogn.

Imod den *marathoniske Tyr* var *Theseus* heldig; han bragte den levende til Athen. Til Ære for *Hekale*, en gammel Kvinde, som vederkvægede ham paa Reisen, stiftede han *Hekalesiernes Fest*. Derpaa befriede han Athenienserne fra den Tribut af 7 Ynglinge og 7 Jomfruer, som de hvert niende Aar maatte sende Kong *Minos* paa Kreta. *Minos's* Søn *Androgeos* var nemlig hemmeligt bleven myrdet i Athen af *Ægeus*. For at hævne sig beleirede *Minos* *Megara*, hvor

Nisos, Ægeus's Broder, var Konge. *Nisos's* Datter *Skylla* fattede Kjærlighed til sin Faders Fjende *Minos*, og da hun vidste, at *Nisos's* Skjæbne ahang af hans purpurrøde Haar, afklippede hun dette, medens han sov, og bragte det til *Minos*, som erobrede Byen, men med Foragt viste den troløse *Skylla* fra sig. *Nisos* dræbte sig selv og blev forvandlet til en Havørn, *Skylla* derimod til en Fisk, som forfølges af hiin. Hungersnød og Pest tvang *Athen* til at overgive sig til *Minos*, som paabød den hiin *Tribut*; *Ynglingene* og *Jomfruerne* bleve indespærrede i *Labyrinthen* paa *Kreta* og forærede af *Minotauros*. — Nu skulde *Tributen* gives for tredje Gang. *Theseus* drog med for at dræbe Uhyret. Det lykkedes ham kun ved Hjælp af *Minos's* Datter *Ariadne*, der gav ham et Garnnøgle, som igjen førte ham ud af *Labyrinthen's* indviklede Gange. Til Tak tog han *Ariadne* med som sin Hustru, men efterlod hende sovende paa *Naros*, fordi *Bakchos*, hvem Øen var indviet, i Drømme havde truet ham med Døden. *Oreaderne* forkyndte hende *Theseus's* Flugt, *Bakchos* tog sig af den Forladte og gjorde hende til sin Gemalinde. *Ariadnes* Krands straalte endnu som et Stjernebillede paa Himlen. Andre fortælle, at hun af Fortvivlelse styrtede sig i Havet.

Theseus kom til *Delos*, offrede til *Apollo*, efterlod her en Billedstøtte af *Aphrodite*, som *Ariadne* engang havde foræret ham, og seilede til *Athen*. I det Fjerne saae Ægeus det sorte Seil paa Sønnens Skib, troede, at denne var død, og styrtede sig i sin Sorg fra Klippen ned i Havet, som deraf fik Navnet: det ægeiske Hav. Efterat være stegen i Land bragte *Theseus* *Guderne* et Takoffer, og da han nu modtog Sørgebudskabet, jamrede han høit. Han befalede, at Festen i Anledning af den lykkelige Hjemkomst skulde feires hvert Aar.

Theseus regjerede som Konge i Begyndelsen godt, men derpaa gik han ud paa Eventyr og tog Deel i alle Grækernes Foretagender; deraf Talemaaden: „Intet uden *Theseus*”. Hans Ven og Ledsager var *Perithoos*, *Lapithernes* Fyrste. Begge røvede engang den tiaarige *Helena* fra et Tempel i

Sparta. Ved Lodkastningen tilfaldt hun Theseus, der overgav hende til sin Moder Æthra. Da de nu vilde bortføre Proserpina fra Pluton, kastede Furierne dem til Jorden og sluttede dem i Lænker i Underverdenen. Theseus blev senere befriet af Herakles. Imidlertid havde *Kastor* og *Pollux* igjen bortført deres Søster Helena. De havde begge opført sig meget beskeden i Athen og kun forlangt at maatte blive optagne i Demeters Mysterier. Men Athenienserne vare i den Grad misfornøiede med Theseus, at de gjorde Oprør og dreve ham ud af Staden. Han flygtede til Kong *Lykomedes* paa Øen *Skyros*, hvor han fra en Klippe blev styrtet i Havet. Først Aar 450 f. Chr. bragte Cimon hans Been til Athen.

Theseus's Hustru *Phædra* og hans Søn *Hippolytes* ere berømte. Den sidste var en Søn af Amazondronningen *Antiope*, som Theseus engang havde bortført; den første var Ariadnes Søster. Uden at vide at Hippolyt, som var opdraget udenfor Faderens Huus, var hendes Stedsøn, fattede Phædra Kjærlighed til ham; men Aphrodite indgød ham Had til hende. For at hævne sig bagtalte hun ham for Faderen, som bad Poseidon straffe Sønnen. Poseidon lovede dette, og da Hippolyt engang kørte paa Strandbredden, dukkede et Havuhyre op. Hestene bleve skye og løb løbsk, og Ynglingen blev slæbt med Vognen og knust. Fuld af Anger aabenbarede Phædra Theseus sin Synd og hængte sig. Æsculap gav Hippolyt Livet igjen, og han straalte endnu paa Himlen i Vognstyrerens Stjernebillede.

10. Ødipus. — Eteokles og Polynikes. — Efter Amphions og Zethos's Død regjerede *Laios* over Theben. Hans Hustru var *Jokaste*, Thebaneren Kreons Datter. Et Orakelsvar forudsagde dem, at deres første Barn vilde dræbe sin Fader og gifte sig med Moderen. For at forhindre dette, lode de en Slave bære det nyfødte Barn ud i Skoven. Han lagde det ved et Træ paa Bjerget Kithæron. En af Kong *Polybos's* Hyrder fra Korinth reddede det, kaldte det *Ødipus* (ø: Klumpfod) og bragte det til Dronningen, *Periboia*, der

tog sig af det. Da Ødipus voxede til, spurgte han Oraklet i Delphi, hvem hans Forældre vare. Oraklet svarede ubestemt: „Vogt Dig for at vende tilbage til Dit Fædreland; thi der skal Du dræbe Din Fader og ægte Din Moder.“ Da han ansaae Korinth for sit Fædreland, vendte han sig imod Theben, mødte paa Veien sin Fader Laios, kom i Strid med ham, fordi Kongens Herold, *Polyphont*, befalede ham at gaae af Veien, og dræbte ham uden at kjende ham. Da han kom til Theben fandt han Byen i stor Forfærdelse, fordi Uhyret *Sphinx* havde sønderrevet Kreons Søn. Kreon lovede den, der dræbte det, Thebens Krone og Jokastes Haand. Det lykkedes Ødipus, efterat have løst en forelagt Gaade, at dræbe Uhyret, og han blev saaledes Konge og sin Moders Mand. Da der udbrød Pest, og man raadspurgte Oraklet, svarede det: „Den vil først da ophøre, naar Laios's Drab er hævnnet.“ Sandsigeren *Teiresias* fremmanede Laios's Aand, og denne nævnte Ødipus som Morderen; dog fralagde denne sig Forbrydelsen. Men da Polybos døde, opdagede Periboia Alt. I sin Fortvivlelse blindede Ødipus sig selv og forlod Theben. Jokaste hængte sig eller tog sig paa anden Maade af Dage. Hans Datter *Antigone* ledede ham, og han levede endnu længe i en til Eumeniderne indviet Lund i Attika.

Efter Ødipus's Villie skulde hans Sønner *Eteokles* og *Polynikes* regjere i Fælledskab. Men Eteokles fordrev Broderen, som flygtede til *Adrast* i Argos. Et Orakelsvar havde befalet denne at gifte sine to Døttre med en Løve og et Vildsviin. Polynikes kom i en Løvehud og *Tydeus* (fra Kalydon) i et Vildsvineskind til hans Hof og bleve gifte med Døttrene. Efterat Tydeus forgjæves havde opfordret Eteokles til at give efter, drog Adrast og Polynikes med fem Andre ud til Krig mod Theben. Dette er Krigen som førtes af „de Syv imod Theben“.

Paa Toget saae de ved *Nemea* i Peloponnes Kong Thoas's Datter *Hyppipyle*, engang Lemnos's Beherskerinde, nu Slavinde og Barnepige for *Archemoros*, Kongen af Nemeas lille Søn. Det var blevet hende forbudt at sætte Barne net paa Jorden. De Syv bade hende vise dem en Kilde,

og medens hun øste Vand til dem, lagde hun Barnet paa en tætvoxet Vedbend ved Siden af Kilden. Hurtig skjød en Drage frem og fortærede det. Uagtet Heltene dræbte Dragen og bade for Hypsipyle hos Kongen, holdt denne hende flere Aar i Fængsel. Til Archemors Ihukommelse indstiftedes Begravelseslege, hvoraf senere *de nemeiske Lege* opstode. Ved Kampen foran Thebens syv Porte gjenreborede Eteokles og Polynikes hinanden. Af alle de Syv undkom kun Adrast.

Kreon, der nu blev Konge i Theben, forbød at begrave Polynikes's Liig. Men hans Søster Antigone sneg sig om Natten ud med den Dræbtes Enke *Argeia* og begravede Liget. Kreon fik det at vide; Argeia reddede sig ved Flugten, men Antigone blev dømt tildøde. *Hæmon*, Kreons Søn skulde dræbe hende, men reddede hende til en Hyrdes Hytte, hvor hun blev hans Hustru. Efter fem Aars Forløb erfarede Kreon dette og lod hende levende begrave; Hæmon dræbte sig paa hendes Grav. Andre fortælle, at Kreon tvang Hæmon til at rydde hende af Veien. Da Eteokles's og Polynikes's Liig bleve brændte, deelte Flammen sig selv.

Ti Aar efter droge otte Helte, *Epigonerne* (Efterkommerne), Sønner af dem, der vare faldne for Theben, under Adrasts Anførsel imod Theben. De seirede. Paa Teiresias's Raad forlode Thebanerne Byen, som nu blev plyndret og stukket i Brand af Epigonerne.

II. Den kalydoniske Jagt. — Paa samme Tid levede i Kalydon i Ætolien Kong *Øneus* og hans Hustru *Althea*. Deres Søn *Meleager* blev ved sin Fødsel af Parcerne Klotho og Lachesis begavet med Høimodighed og Tapperhed, og Atropos lovede: „Meleager skal ikke døe før den Brand, som flammer her paa Arnen, er fortæret af Ilden.” Althea slukkede Branden og gjemte den.

Artemis, hvem Øneus havde forsømt at bringe et Offer, sendte til Straf et Vildsviin. Meleager sammenkaldte Grækenlands Helte for at jage efter det. To og tredive Ynglinge samledes om Jægerinden *Atalanta* fra Arkadien. Iblandt dem

vare: *Kastor* og *Pollux*, *Jason*, *Theseus*, *Peirithoos*, *Admet*, *Jolaos* o. fl. Endelig traf de det rasende Dyr, og der begyndte en frygtelig Kamp. Tre Ynglinge bleve dræbte, en fjerde reddede sig op i et Træ; forgjæves svang Dioskurerne (*Kastor* og *Pollux*) deres Spyd. Men *Atalanta* saarede Dyret, idet det oprev en af Heltenes Bug. Endelig lykkedes det *Meleager* at dræbe det. Han flaaede Skindet af og forærede det til *Atalanta*. Da hans Morbrødre yttrede deres Mishag hermed, dræbte han dem. *Althea*, der holdt mere af sine Brødre end af sin egen Søn, kastede, for at hævne sig, hiin Brand i Ilden — og strax følte *Meleager*, hvorledes han blev fortæret af en indre Ild. Alle begræd ham i *Kalydon* og ved *Euenosfloden*, og hans Moder gjorde selv Ende paa sit Liv. *Meleagers* grædende Søstre bleve af *Artemis* forvandlede til *Perlehøns*.

12. Lapithernes og Kentaurnes Kamp. — *Kentaurer* (Centaurer) og *Lapither* beboede Thessalien. Hine nedstammede fra *Ixion*, vare store, med lodden Hud. *Ixion* lovede dem, som dræbte en Hjord vilde Tyre, en stor Belønning. Kentaurne svang sig op paa de dengang endnu vilde Heste og dræbte Tyrene. Deraf deres Navn, Tyredræbere. Saaledes opstod den Fabel, at de vare halve Mennesker, halve Heste. Man afbildede dem med Hestekrop og Hestefødder, men Menneskebryst, Arme og Hoved istedenfor Hestehals. Ikke langt fra dem boede de mere dannede *Lapither*. Imellem begge opkom der en Kamp ved *Ixions* Søn *Peirithoos's* Bryllup med *Hippodameia* eller *Deidameia* fra *Argos*. Ogsaa heri tog *Theseus* Deel. Tilsidst seirede *Lapitherne*. Kentaurne flygtede ud af Thessalien gennem *Hellas* og over *Isthmos* til *Arkadien*, hvor de havde en ny Kamp at bestaae mod *Herakles*. Nogle flygtede til *Sirenernes* Øer og bleve sønderrevne af dem.

13. Argonautertoget. — I *Jolkos* i Thessalien herskede en Konge, *Aeson*, hvis Søn heed *Jason*. Efterat hiin havde nedlagt Regjeringen, overtog hans Halvbroder *Pelias* denne, indtil *Jason* blev voksen. Denne blev fortræffeligt opdraget

af *Chiron* (Cheiron). Da Pelias engang afholdt en Fest til Ære for Poseidon og dertil havde indbudt alle sine Slægtninge, kom ogsaa Jason. Underveis bar han Here, der havde antaget en gammel Kones Skikkelse, over en Flod, og tabte derved sin ene Sandal. Saaledes kom han til Pelias, der blev heftigt forskrækket, fordi et Orakelsvar havde spaaet ham, at den, som eenskoet kom til Poseidons Offring, vilde styrte ham fra Thronen. For at skille sig af med ham lovede han ham Thronen i *Jolkos*, dersom han kunde hente *Phrixos's gyldne Skind* fra *Kolchis*.

I *Alos*, nærved *Jolkos*, herskede engang *Athamas*, Inos Mand. Med sin første Hustru, *Nephele*, havde han en Søn, *Phrixos*, og en Datter *Helle*. *Athamas* forskjød *Nephele*, og Ino fik ham overtalt til at ofre begge Børnene. Men *Nephele* viste sig for dem i Søvn, befalede dem at flye og gav dem en Vædder med gyldent Skind, som hun havde faaet af Poseidon. Da de paa den svømmede over Havet, druknede *Helle* i *Hellespont*. Men *Phrixos* kom lykkeligt til *Kolchis* paa Østkysten af det sorte Hav, blev gjæsteventligt modtaget af *Æetes* og fik dennes Datter tilægte. Vædderen blev nu offret og dens Skind ophængt i en til *Ares* eller *Artemis* indviet Lund, medens den selv optoges blandt Stjernerne.

Jason erklærede sig villig til at hente dette Skind, og med ham udrustede sig *Herakles*, *Kastor* og *Pollux*, *Theseus* og *Peirithoos*, *Peleus*, *Meleager*, *Orpheus*, *Amphion*, *Hylas*, to af *Boreas's* Sønner — ialt 50 Helte. Here lod under Athenes Ledelse Bygmesteren *Argos* af en Eeg i den hellige Lund ved *Dodona* bygge et Skib *Argo*, hvoraf de, der deeltog i Toget fik Navnet *Argonauten*.

Ved Afreisen fra *Jolkos* kunde man ikke faae *Argo* sat i Bevægelse. Forgjæves arbejdede Jason, forgjæves anstrængte *Tiphys*, Styrmanden, sig. Men saasnart *Orpheus* sang til Lyren, gik Skibet fremad. Først blev *Herakles*, derpaa Jason valgt til Anfører. Efterat de havde bragt et prægtigt Offer, aflagde de ham *Lydigheds-Eden*. Morgenen efterat de vare reiste ud, landede de ved Bjerget *Pelion* og besøgte her Kentauren *Chiron*, som opdrog *Peleus's* Søn, den unge

Achilles. Ved det glade Maaltid sang Chiron og tilsidst Orpheus. Derfra styrede Argonauterne til *Lemnos*, hvor der kun boede Qvinder, da de havde udryddet deres Mænd (see ovenfor, ved Aphrodite). Disse Qvinder modtog de Fremmede med Velvillie, og Jason stod allerede i Begreb med at blive der og ægte den smukke *Hyppisyle*, da Orpheus erindrede Heltene om Formaålet for deres Reise. Ved Athenes Hjælp fik de gunstig Vind i *Hellespont*. De landede paa Kong *Kyzikos's* Ø, hvor de bleve meget gjæstfrit modtagne. Men om Natten bleve de overfaldne af nogle vilde, sexarmede Mænd, som Here havde udsendt. Herakles overvældede dem alle og dræbte ogsaa af Vanvare den gode Kyzikos. Fortørnet herover forhalede Rhea Afreisen, indtil Tiphys, paa Athenes Raad, bragte sin dræbte Gjæstevæn, Underverdenens Guder og Rhea et Dødningoffer. Derpaa anstillede Jason Lege, ved hvilke den bedste Bryder fik et Dobbeltbæger, Peleus, Seierherren i Løb, en Purpurkappe, Herakles, den bedste Køllesvinger, et Sølvbæger, Kastor, den bedste Rytter, et gyldent Skabrak, Pollux, Seierherren i Nævekamp, et Tæppe, og Jason, den ypperste Bueskytte, en Olivenkrands. Argos opreiste tilsidst et Tempel med Rheas Billedstøtte.

De fortsatte deres Reise, men en Storm tvang dem til at lande paa Asiens Kyst. Her var det, at Herakles mistede *Hylas* og skiltes fra Argonauterne. Stormen drev dem nu til *Bebrykernes* Kyst, hvis Konge, *Amykos*, udfordrede Argonauterne til Nævekamp med Cestos; Pollux overvandt ham. Dernæst landede de i *Bithyniernes* Land. Kong *Phineus*, en Søn af Agenor af Phønicien, var blind, men besad Spaadomsgaven. *Harpyierne* plagede ham, fordi han havde ladet sine Børn af første Ægteskab blinde, og fortærede al den Spise, der blev sat for ham. Men Boreas's Sønner forjog Uhyrerne og gjengave Børnene Synet.

I Bosporos traf de paa *de kyaneiske Klipper*, som uophørlig sloge sammen og ikke lode noget Skib slippe igjennem. Men Orpheus's Toner bragte dem fra hinanden og tryllede dem fast i Jorden. Nu seilede Argos tilhøre

langs den sydlige Kyst af det sorte Hav. Her døde Tiphys og *Ankæos* traadte i hans Sted. Endelig kom de ind i Havnen i *Kolchis*.

Imidlertid havde *Æetes* havt en meget foruroligende Drøm, der angik hans Datter *Medea*, og han var petop ifærd med at bringe Flodguden et Offer, da han fik Øie paa *Argo*. Gnaven spurgte han Heltene, hvem de vare. De blegnede; dog gav Here Jason Mod til at svare, at han var kommen i *Pelias's* Ærinde for at hente det gyldne Skind. *Æetes* beed sin Vrede i sig og tænkte paa at ødelægge Jason ved List. „Velan“, sagde han, „udvælger En af de Ædleste iblandt Eder, for at han kan bestaae den Prøve, jeg vil foreskrive ham. Seirer han, kunne I tage Skindet med Eder.“ Jason blev udvalgt hertil. *Æetes's* Sønnesøn bragte ham den Befaling, at han skulde spænde to flammespyende Tyre med Bronze-Horn og -Klove for en Diamantplov, med denne pløie fire Dages Pløieland af en til Mars indviet Ager og i Furerne udsaae nogle giftige Drage-tænder, som *Phrixos* havde bragt med sig til *Æetes*. Heraf vilde der fremstaae Jernmænd, som han skulde kæmpe med. Endelig skulde han beseire Dragen, der bevogtede det gyldne Skind. *Medea*, en Trolldvinde, var bleven forelsket i Jason, og da han bad hende om Bistand, tilsagde hun ham den, hvorimod han svor ved *Hekate* og *Helios* at tage hende med sig som sin Ægtefælle. Ved Trylleurter gjorde hun ham usaarlig og gav ham en Tryllesteen til Forsvar mod Jernmændene.

Den næste Morgen viste Jason sig paa Maismarken. I *Æetes's* Overværelse stormede de vilde Tyre om, Minyerne (*Argonauterne*) stivnede af Skræk, medens Jason rolig spændte dem for Ploven, pløiede Marken og udsaaede Dragetænderne. Ved Tryllestenen bleve Jernmændene tvungne til at kæmpe indbyrdes og dræbte saaledes hverandre. Ærgerlig forlod *Æetes* Forsamlingen og besluttede om Natten at udrydde de Fremmede. Men om Natten vækkede *Medea* Jason og tog ham med sig for at hente Skindet; *Kastor*, *Pollux* og *Orpheus* ledsagede dem. Først bragte *Orpheus* de underjordi-

ske Guder et Offer; Alekto, Tisiphone, Megæra og Hekate med de tre Hoveder kom tilsyne: hendes høire Hoved var en Hunds, det venstre en Hests, det midterste et Rovdyrs; i Hænderne holdt hun to Sværd. Ved dette Trylleri blev Artemis's Billede, som bevogtede den fortryllede Lund, hvori Skindet hang, formildet: Fløidørene sprang op, og Alle gik ind. Nu viste sig den frygtelige Drage; men da Orpheus greb i Strengene og begyndte at synge, faldt den bedøvet i Søvn. Hurtig greb Jason Skindet og ilede til Skibet.

Æetes erfarede Medeas Bortgang og sendte sin lille Søn *Absyrtos* for at søge om hende. Han fandt hende paa Skibet. Men hun slagtede Drengen og kastede hans Lemmer ud i Strømmen; derpaa skyndte hun paa Afreisen. Argonauterne vendte sig mod Nord og seilede gennem Strædet, som forbinder det sorte Hav med det asovske, indtil de paa den tiende Dag kom ud i Okeanos. Ankæos styrede nu Skibet til venstre for igjennem Herkules's Støtter at komme tilbage til Grækenland. I Nordhavet maatte Argonauterne drive Skibet fremad ved Aarerne, ja endogsaa trække det frem med Touge. Her kom de til *Makrobiernes* (de længelevende Menneskers) Land og derfra til *Kimmeriernes*, hvor der herskede evigt Mørke; ogsaa til en langt fremragende Klippekløft, gennem hvilken *Acheron* styrter ned i Underverdenen. Der i Nærheden laae Byen *Hermioneia*, hvis Indvaanere vare saa dydige, at de efter Døden ikke behøvede at betale Charon nogen Færgeløn. Her gik Argonauterne atter ombord, fordi en gunstig Vind begyndte at blæse. Da begyndte Argo pludseligt at tale — thi den Gave havde Skibet: „O, var jeg dog strandet paa Axinos's (det sorte Havs) Klipper! Da havde jeg ikke den Ulykke at frygte, som Erinyerne ville paaføre os for Absyrtos's Drab." Heltene forskrækkedes, og havde ikke Jason gaaet i Forbøn for hende, havde de sikkert kastet Medea, Forbandelsens Ophav, overbord. Nu fløi de rask fremad.

Ved Jordens Vestrind kom de til Troldqvinden *Kirkes* (Circe) (Æetes's Søsters) Ø. Da Kirke fik Øie paa Medea, for-

kyndte hun hende store Ulykker, før de naaede Forbjerget Malea; Ingen maatte, paa Grund af Forbandelsen, træde ind i deres Bolig; dog vilde hun sende dem Spise. Efterat dette var skeet, seilede de videre, naaede Hercules's Støtter og seilede forbi Sardinien og Sicilien (Enkelados's Ø*), hvor Malstrømmen Charybdis truede med at opsluge dem. Skibet var uden Thetis's Hjælp gaaet tilgrunde.

Da de kom til *Sirenernes* Ø, bleve de i den Grad henrevne af Sangen, at Ankæos allerede styrede derhen; da greb Orpheus Lyren og overdøvede Sangen ved sin Stemme. Da Sirenerne saae sig overvundne, styrtede de sig fra Klippen ned i Havet, hvor de forvandlede sig til Klippeskjær. Derpaa landede Argonauterne paa *Kerkyra* (Corcyra), hvor *Phæakernes* Folk boede og Kong *Alkinoos* regjerede. Her mødte de Æetes's Flaade, som skulde hente Medea. Alkinoos vilde allerede udlevere hende; men Dronningen, *Arete*, talte Argonauternes Sag, og det blev besluttet kun da at udlevere Medea, hvis hun endnu ikke var gift med Jason. I en Tjeners Skikkelse berettede Here denne Beslutning paa Argo; Bryllupsmaaltidet blev her hurtigt beredt, og da Kongens Sendebud kom, saae de, at Brylluppet allerede var fuldbyr-det, og Medea blev saaledes ikke udleveret. Efter mange andre Farer — f. Ex. en Storm ved Afrikas Kyst og en Bronce-gigant ved Kreta — landede de ved det græske Forbjerg *Malea* og bragte Guderne, navnlig Poseidon, et Renselsesoffer. Derpaa reiste de til Jolkos.

Aeson var imidlertid blevet meget gammel og svag. Jason bad Medea gjøre ham ung igjen. Hun bad Hekate og de andre Mørkets Guder om Bistand, fløi ni Døgn omkring paa sin Dragevogn og samlede de nødvendige Trylle-urter. Nu begyndte Trolddommen, og Aeson blev virkelig en kraftfuld Mand.

For at hævne sig paa Pelias, der saa længe havde narret Jason for Thronen, begav hun sig til ham og bad

*) *Enkelados* var en af Giganterne, paa hvem Zeus havde væltet Bjerget Ætna.

om hans Beskyttelse, da hun var bleven uenig med Jason. Pelias og hans Døttre (Alkeste) modtog hende venskabeligt. Døttrene bade hende endelig at gjengive deres Fader, ligesom Aeson, Ungdommen. Hun indvilligede og forvandlede, for at vinde deres Tillid, den ældste Buk i Hjorden til et ungt Lam. Derpaa gjorde hun sine Forberedelser og forlangte, at Døttrene selv skulde overskjære Faderens Strube, for at hun kunne gyde Tryllesaften ind i hans Aarer. Endelig besluttede de sig dertil; Pelias vaagnede, saae, at det var hans egen Datter, der lagde Haand paa ham, og udaandede, imedens Medea flygtede paa sin Dragevogn. Efter et andet Sagn førte hun strax efter Ligets Sønderlemmelse, med en brændende Fakkell i Haanden, de endnu stedse haabende Døttre op paa Borgens Tinde, under Paaskud af at bringe Selene et Offer, men i Virkeligheden for at give Jason et Tegn. Denne ilede til med sine Venner og indtog Borgen. Han efterlod Pelias's Søn den blodbestænkte Throne og gik til Korinth, hvor han hos Kong *Kreon* i ti Aar levede tilfreds med Medea. Men da forstødte han hende fordi han var bleven forelsket i Kreons Datter *Kreusa* eller *Glauka*. Medea hævnede sig ved at ombringe Bruden ved en forgiftet Klædning, myrde hendes og Jasons Børn og tilsidst lade Ild regne ned paa Kreons Pallads.

I Athen blev hun modtagen af Ægeus. Herfra flygtede hun tilbage til Kolchis. Hendes senere Skjæbne berettes forskjelligt. Efter sine Børns Mord tog Jason sig selv af Dage; Andre lade ham overleve Medea.

14. Den trojanske Krig. — Da *Menelaos* var vendt tilbage til Sparta fra Kreta og havde erfaret, at hans Kone *Helena* og hans Rigdomme vare bortførte af *Paris*, ilede han til sin Broder *Agamemnon*, Konge i Mycene, der raadede ham til med Grækenlands Fyrster at gaae mod Troja. Alle Fyrsterne lovede ham deres Bistand, fordi de engang ved Helenas Bryllup havde tilsagt hendes Fader *Tyndareos*, at ville beskytte hendes Ægtefælle mod alle Fornærmelser. De ypperste Fyrster, næst *Menelaos* og *Agamemnon*, vare:

Nestor, fra Elis i Peloponnes, en 90-aarig Olding.

Odysseus eller *Ulysses*, Konge paa Ithaka (nu Theaki), *Laërtes's* Søn. Den listige Mand anstillede sig vanvittig for at slippe for at deeltage i Toget; men Menelaos og hans Broder mærkede Listen og tvang ham til at drage med. Han efterlod sin Hustru *Penelope* og en lille Søn *Telemachos*.

Achilleus, Søn af *Peleus*, Konge i Phthia i Thessalien, og Nereiden *Thetis*. Strax efter hans Fødsel havde Moderen ved at dyppe ham i Floden Styx gjort ham usaarlig overalt, undtagen i Hælen. Cheiron opdrog ham. Derpaa bragte *Thetis* ham i Fruentimmerklæder til Øen Skyros. Da Krigen med Troja begyndte, opsøgte man ham, fordi det var spaaet, at uden ham kunde Troja ikke indtages. Den snue *Odysseus* opdagede ham endelig, og *Achilleus* drog glad med, da han vidste, at han kun vilde leve kort, men berømmeligt. Han var en af de Stærkeste, Tappreste og Hurtigste.

Ajax, *Telamons* Søn, fra Salamis.

Ajax, Søn af *Oileus*, Konge over Lokrerne i Hellas.

Patroklos, fra Ægina, *Achilleus's* Ven.

Diomedes, Søn af *Tydeus*, Konge i Argos.

Pyrrhos eller *Neoptolemos*, *Achilleus's* Søn.

Philoktet, en thessalisk Konge, hvem Herakles havde givet sin Bue og sine Pile, uden hvilke Troja ikke kunde erobres. Paa Grund af et Slangebids maatte han længe opholde sig paa Øen Lemnos. *Odysseus* og *Diomedes* fravendte ham hans Pile.

Teukros, *Telemons* Søn og Broder til *Ajax*, en dygtig Bueskytte.

Idomeneus, Konge paa Kreta, *Menelaos's* Ven.

Grækerne samledes i *Aulis* og ventede paa Medbør. Men Guderne vilde ikke give dem gunstig Vind, fordi *Agamemnon* engang havde nedlagt en til *Artemis* indviet Hind og pralede af sin Dygtighed, eller fordi han havde lovet *Artemis* Aarets smukkeste Frugt og ikke opfyldt sit Løfte; thi hans Datter *Iphigenia* var denne Frugt. Spaamanden *Kalchas* forkyndte: „Skal Vinden vende sig og Trojas Mure falde, saa maa

Agamemnons Datter bløde paa Artemis's Alter." Paa Menelaos's Forestilling blev Agamemnon bevæget til at bringe Offeret; han skrev til sin Hustru *Klytæmnestra* i Mycene, at hun skulde sende Iphigenia til Aulis, fordi Achilleus vilde ægte hende. Snart angrede han Beslutningen og afsendte et andet Bud, som skulde forhindre Datterens Reise; men Menelaos opsnappede det — Iphigenia ankom, og med hende Klytæmnestra, som tilfældigviis fik at høre, at Achilleus aldrig havde tænkt paa nogen Forbindelse med Datteren. En Slave meldte hende, at Agamemnon havde besluttet at ofre sin Datter. I sin Hjerterangst bad hun paa sine Knæ Achilleus forhindre Misgjerningen. Denne lovede det, hvis et Forsøg paa, ved Forestillinger at bringe ham fra sit Forsæt, ikke skulde lykkes. Moder og Datter forsøgte nu at røre Agamemnons Hjerter. Forgjæves! Han forsikkrede, at Grækenlands Vel forlangte Offeret, ligesom ogsaa Achilles meente, at enhver Redning var umulig; thi Folket havde gjort Oprør og forlangte, at Pigen skulde offres. Denne hengav sig i sin Skjæbne trods Moderens Modstræben. Alle ilede til Templet for at fuldføre Offeret. Kalchas løftede Kniven, og traf — en Hind: Artemis havde bortført Iphigenia i en Sky og sat en Hind i hendes Sted.

Nu vendte Vinden sig. *Protesilaos*, en thessalisk Fyrstesøn, havde kort før ægtet *Laodamia*, en Datterdatter af Pelias. Hun søgte at holde ham tilbage, fordi der var spaaet ham en tidlig Død. Men ogsaa han havde tilsvoret Tyndareos sin Bistand. Da Ingen vilde være den første, der gik iland paa Trojas Kyst, gjorde han det — og fandt Døden for *Hektors* Haand. Guderne havde Medlidenhed med Laodamias Klager og indrømmede ham tre Timer til at tage Afskeed med hende; men derpaa steg han ned i Orkos, hvorhen hans Hustru frivillig fulgte ham. Elmetræer betegnede hans Grav.

15. Achilleus's Strid med Agamemnon. — I ni Aar hærgede og plyndrede Grækerne i Trojas Omegn. Iblandt de Røvede vare ogsaa to Præstedøttre, *Chryseïs* og *Briseïs*,

Døttre af Apollos Præster, Cryses og Bryses. Hiin tilfaldt Agamemnon, denne Achilleus. Apollo harmedes og sendte en Pest over Grækernes Leir; thi forgjæves havde Chryses tilbuddt at løskjæbe sin Datter, og han bad nu Apollo om Hævn. Efter ni Dages Forløb sammenkaldte Achilleus Grækerne og lod Kalchas udforske, hvorover Apollo var vred. Præsten svarede, at det ikke var forsømte Offringer, der havde opbragt ham, men at han ikke vilde tilgive dem, før Chryses havde faaet sin Datter tilbage. Agamemnon vægrede sig, og der opstod en heftig Strid mellem ham og Achilleus; kun den af Here udsendte Athene forhindrede Achilleus fra at drage Sværdet. Nestor formanede dem til Ro. Nu gav Agamemnon vel Chryseïs tilbage til hendes Fader, men fratog til Gjengjæld Achilleus Briseïs, hvorfor Achilleus svor, ikke mere at tage Deel i Kampen. Han anraabte sin Moder Thetis og bad hende formaae Zeus til at hjælpe Troerne, for at Grækerne kunde føle, at de manglede ham. Thetis lovede at gjøre det, saasnart Guderne vare vendte tilbage fra Æthioperne — hvilket skete 12 Dage efter. Zeus lod sig overtale og frygtede kun for, at Here, der yndede Grækerne, skulde skjænde paa ham. Da Zeus traadte ind i Gudernes Forsamling, var Here gnaven og vilde vide, hvad han og Thetis havde talt sammen om. Men Zeus befalede hende at tie stille; de spiste og drak og gik derpaa til Ro, medens Zeus overveiede Sagen. Ved en Drøm opfordrede han Agamemnon til strax at angribe Troja. Kongen samlede Fyrsterne, fortalte dem sin Drøm og blev understøttet af Nestor. For at prøve Folket meddeelte Agamemnon dem nu, at han vilde drage hjem. Virkelig gjorde Folket sig ogsaa istand til Afreisen. Here forhindrede denne ved at sende Athene til Odysseus og befale ham at forhindre Folket fra at reise. Det lykkedes ham at føre Folket tilbage til Forsamlingen. Her reiste sig den hæslige *Thersites*, der altid havde Noget paa Fyrsterne at sige; han skelede, var halt og pukkelrygget, med spidst Hoved og tyndt uldent Haar. Efterat han høit og tydeligt havde skjældt Agamemnon ud og formanet Folket til at drage hjem, bankede Odysseus ham, saa at han græd;

men de andre loe ham ud. Da taledes Odysseus til Folket, medens Pallas Athene, i en Herolds Skikkelse, stod ved Siden af ham. Han bevægede dem til at blive og fortalte dem, at det, ifølge en af Kalchas's Spaadomme, var Gudernes Villie, at de først i det tiende Aar skulde erobre Troja. Alle tiljublede ham Bifald og rustede sig til Kampen.

16. Paris's Kamp med Menelaos. — Da Folket gik fra hinanden, offrede Agamemnon en mægtig Tyr og indbød de fornemste Fyrster til Offermaaltidet. Som Herold kaldte Athene Krigerne til Vaaben. Hun sendte nu Iris i Kongesønnen *Polites's* Skikkelse til Troja for at melde Kong Priamos, at Grækerne nærmede sig. Først af Alle greb *Hektor* sine Vaaben. Da Hærene nærmede sig hinanden, udfordrede den smukt rustede Paris den Tappreste af Grækerne til en Tvekamp. *Menelaos* gik løs paa ham, men en Rædsel greb hiin, saa at han hastigt skjulte sig bag sine Venner. Hektor skjældte ham nu ud for en Kujon og en Kvindehelt. Paris gav ham Ret og tilbød sig i en Tvekamp med Menelaos at afgjøre begge Folks Skjæbne. Med Agamemnons Hjælp bragte Hektor stax de Kæmpende fra hinanden og bekjendtgjorde Paris's Beslutning, som Menelaos bifaldt. Priamos blev hentet for ved et Offer at bekræfte Overeenskomsten.

Iris gik imidlertid i en af Helenas Svigerinders Skikkelse og kaldte paa hende for fra den skæiske Port at see paa Kampen. Priamos viste hende de græske Helte. Nu meldte Herolderne Kongen Fyrsternes Budskab og bade ham kjøre ud paa Marken. Strax satte han sig op paa Vognen med *Antenor* og standsede midt imellem begge Hærene. Agamemnon og Odysseus bragte Offeret; hiin bad til Guderne og paakaldte dem som Vidner paa Overeenskomsten. Priamos og Antenor vendte tilbage til Troja; Heltene afmaalte Kamppladsen og kastede Lod om, hvem der skulde begynde Kampen. Loddet traf Paris. Alle satte sig ned og Tvekampen begyndte. Paris traf Fjendens Skjold og Landsepsidsen boiede sig. Menelaos opsendte en Bøn til Zeus og

kastede sin Landse, som gjennemborede Paris's Skjold og Harnisk; kun ved en hurtig Dreining undgik han Stødet. Menelaos huggede med Sværdet paa Paris's Hjelm, der var saa haard, at Klingen sprang. Klagende anraabte Menelaos Zeus, greb Fjenden ved Hjelmbusken og trak ham med sig. Men Aphrodite sørgede for, at Hageremmene sprang, saa at han beholdt den tomme Hjelm i sine Hænder, medens Paris undslap og af Aphrodite blev ført tilbage til Troja. I en gammel Uldkarterskes Skikkelse erindrede Aphrodite da Helena om at gaae hjem, hvor Paris ventede hende. Helena kjendte Gudinden og anklagede hende som Aarsagen til hele denne Ulykke; det tog Gudinden meget ilde op og bragte hende ved sine Trudslers til Taushed. Nu satte Helena sig ved Siden af Paris og skjændte paa ham for hans umandige Opførsel, indtil det lykkedes ham at berolige hende.

Imidlertid søgte Menelaos endnu stedse sin Fjende paa Kamppladsen. Da raabte Agamemnon: Menelaos har seiret; Troerne bør altsaa tilbagegive Helena og hendes Skatte. Guderne vare netop forsamlede paa Olympos og Hebe skjænkede Nektar om. Paa Zeus's Befaling overveiede de, om Folkene skulde forsones eller Krigen begynde paany. Athene taug; men Here forlangte Trojas Ødelæggelse, og ugjerne gav Zeus efter. Pallas Athene svang sig hurtigt ned paa Jorden og forførte Trojaneren *Pandaros* til at skyde en Piiil imod Menelaos. Pilen traf hans Belte og ridsede ham i Huden. Agamemnon, der ansaae ham for dødeligt saaret, udbrød i Klager og Forbandelser over de troløse Trojanere. Menelaos trøstede ham, dog sendte hiin ham Lægen *Machaon*, *Asklepios's* Søn.

17. Diomedes's Kamp med Pandaros og Æneas. — Paa begge Sider rustede Hæren sig paany til Kamp. Agamemnon opmuntrede Grækerne, i hvis Rækker ogsaa *Pallas Athene* befandt sig, medens *Ares* hjalp Troerne. Ogsaa saae man paa begge Sider *Skræk*, *Rædsel* og *Tvedragt*, *Ares's* Søstre. Slaget begyndte; endelig vege Troerne, men Apollo kaldte Modet tilbage i deres Bryst. Athene førte atter Grækerne

frem til Kamp. Hun overtalte listigt Ares til at forlade Slaget med hende, for at man kunde see, hvilket Parti Zeus vilde give Seiren. Iblandt Grækerne kæmpede *Diomedes* med største Tapperhed og kastede hele Skarer af Fjender til Jorden. Den fortrinlige Bueskytte *Pandaros* traf ham med Pilen i den høire Skulder, saa at Blodet strømmede ned over Pandseret; *Pandaros* jublede, men *Diomedes* lod *Sthenelos* trække Pilen ud af Såret og bad *Athene* om Kraft til at hævne sig. Gudinden traadte hen til ham, indgød ham Mod og raadede ham til at undgaae Guderne i Kampen, af Frygt for *Aphrodite*. *Diomedes* meiede nu Troerne ned for Fode. Trojaneren *Æneas* ilede til *Pandaros*, tog ham op paa sin Vogn og kørte *Diomedes* imøde. *Sthenelos* saae dem og raadede *Diomedes* til Flugt, men denne forkastede med Uvillie Raadet og lod *Sthenelos* styre lige paa deres Vogn. *Pandaros* udslyngede sin Landse; den gjennemborede *Diomedes*'s Skjold og traf Pandseret. Allerede jublede han; men *Diomedes* traf ham med Spydet i Ansigtet, saa at Odden gik bag ud gennem Hovedet, og han styrtede af Vognen. *Æneas* sprang ned for at redde Vennens Liig, men *Diomedes* slyngede en Steen imod hans Hofte, saa at han bevidstløs sank til Jorden. *Aphrodite* beskyttede ham og bar ham bort, medens *Sthenelos* bemægtigede sig hans Heste. *Diomedes* forfulgte Gudinden og saarede hende i Haanden; hun tabte *Æneas*, som *Apollo* indhyllede i en Sky, og bad Ares om hans Vogn. *Iris* kørte hende tilbage til *Olympos*, hvor hendes Moder *Dione* søgte at trøste hende. *Diomedes* gik tre Gange løs paa *Æneas*; men *Apollo*'s Skjold beskyttede denne, og ved det fjerde Anfald jog Guden ham tilbage med Trudsler. Nødigt veg han bort, men *Æneas* blev bragt til Troja, hvor *Leto* og *Artemis* pleiede og helbredede ham.

18. *Diomedes* saarer *Ares*. — Slaget varede endnu. *Apollo* opmuntrede Ares til at angribe *Diomedes*, og satte sig paa Borgen i Troja, medens Ares opmuntrede Troerne og drev dem til Kampen, til hvilken ogsaa *Æneas* vendte tilbage. *Ajax*,

Odysseus og Diomedes indgøde derimod Grækerne Mod. Saaledes kæmpede begge Folk imod hianden. Foran Troerne skrede *Ares*, *Enyo* og Hektor frem, og Diomedes veg tilbage for Guden. Troerne rykkede frem, og Hektor dræbte mange Grækere. Hurtigt ilede Here og Athene tilvogns ned fra 'Olympos og standsede i Nærheden af Valpladsen. I den tætteste Vrimmel gik Athene i en Krigers Skikkelse ind iblandt Grækerne, skjændte paa dem, medens hun forekastede Diomedes Feighed og opmuntrede ham til at gaae løs paa Ares. Hun steg op til ham paa Vognen istedetfor Sthenelos og styrede Hestene lige imod Ares. Diomedes saarede Guden, saa at han brølede høit af Smerte, foer op til Himlen og klagede over Diomedes for Zeus. Denne skjændte paa ham, men lod dog Lægekunstens Gud, Pæëon, kalde. Ogsaa Here og Athene vendte snart tilbage til Olympos.

19. Adrasts Død. — Myrderiet varede endnu ved. *Adrast*, en af Troernes Bundsforvandre, blev reven med af sine vilde Heste; Vognstangen brækkedes over, og uden Vogn og Kudsk løb de tilbage til Troja, medens Adrast styrtede til Jorden. Menelaos sprang til for at gjennemføre ham. Adrast tiggede om Livet og lovede Løsepenge. Allerede vilde Menelaos forbarme sig over ham; da løb Agamemnon til og stødte den Bedende Landsen igjennem Livet, medens Menelaos vendte sit Ansigt bort.

20. Diomedes og Glaukos. — Troerne vilde allerede trække sig tilbage, da Hektor og Æneas af Spaamanden *Helenos*, Priamos's Søn, bleve paamindede om, igjen at ordne Troernes Skarer og huske Hekabe (Hecuba) paa at bringe Athene et Offer. Hektor drev Trojanerne til Slaget, og ilede til Byen. Paa Valpladsen traf imidlertid *Diomedes* og *Glaukos* sammen som Fjender. „Hvo er Du?” spurgte Diomedes; „aldrig før har jeg seet Dig. Er Du en Gud, saa viger jeg tilbage; men er Du et Menneske, saa maa Du døe.” — „Jeg stammer fra Argos,” svarede hiin; „min Bedstefader var *Bellerophon*, der besejrede Chimæra og vandrede til Lilleasien. Hans Søn Hippolochos

er min Fader, som har sendt mig for at understøtte Priamos." — Strax stak Diomedes Landsen i Jorden. „Saa ere vi jo allerede fra vore Fædres Tid Venner. Hos min Bedstefader Æneas opholdt Bellerophon sig tre Uger. Altsaa er Du min Gjesteven." Derpaa sprang de begge af Vognene, tilsvore hinanden evigt Venskab og byttede Vaaben.

21. Hektor og Andromache. — Hektor, der ved den skæiske Port blev omringet af Kvinder, paamindede dem om at anraabe Guderne og ilede ind i Borgen til Hekabe, der bad ham skaane sig og vilde give ham Viin til at styrke sig paa. Han afslog den og fremførte sit Ærinde. Medens Hekabe gjorde, hvad han havde befalet, gik han ind i Paris's Pallads, hvem han traf beskjæftiget med at pudse sine Vaaben; han dadlede ham, fordi han sad ledig her; Paris modtog hans Bebreidelser og lovede strax at gaae i Kampen. Helena bad Hektor sætte sig og klagede over, at hun dels var Aarsag til Krigen, dels havde saa feig en Mand. Hektor vilde ikke blive længere, bad hende paaminde Paris om at skynde sig og ilede til sit eget Pallads, hvor han erfarede, at hans Hustru *Andromache* og hans Søn *Astyanax* vare ved den skæiske Port. Her traf han dem. Andromache bad ham med Taarer om at blive og skaane sit Liv. Men uagtet han anede, at Troja vilde falde og Andromache selv bortføres som græsk Slavinde, svarede han, at det var umuligt: han maatte være Hærens Forkæmper. Han strakte Armene ud imod den Lille, som var bange for den høie Hjelmbusk, og først gik hen til ham, da han havde taget Hjelman af. Hektor bad Guderne at gjøre Sønnen stærk, tapper og brav, lagde ham igjen i Moderens Arme og indgød hende Mod. Medens Andromache grædende begav sig hjem, gik han bort.

22. Hektors Kamp med Ajax. — Paris og Hektor ilede fra Byen ud til Kamp. Athene kom de vigende Grækere tilhjælp. Apollo traadte hende imøde og bad hende ende Kampen for idag. Athene lovede at finde sig deri, hvis han kunde bevirke det. Apollo vilde indgyde Hektor Mod til at

udfordre en enkelt Græker til Tvekamp. Helenos, der havde hørt det, opfordrede Hektor til at gøre dette; denne var strax beredt, standsede Kampen og raabte, medens Guderne som to Glenter satte sig i en Bøg, til Grækerne, at En af dem skulde kæmpe med ham, for at Krigen snart kunde faae Ende. I Begyndelsen. rovede Ingen at indlade sig med ham; endelig reiste Menelaos sig, beskyldte dem for Feighed og tilbød sig selv. Ogsaa Nestor dadlede Grækerne for deres Mangel paa Mod. Nu meldte der sig ni Helte: Agamemnon, Diomedes, Ajax Telamons Søn, Ajax Oileus's Søn, Idomeneus, Odysseus o. Fl. Man kastede Lod, og Loddet traf *Ajax*, Telamons Søn. Hektor slyngede Landsen, men traf kun Skjoldet; Ajax's Spyd derimod trængte ikke blot igjennem Hektors Skjold, men ogsaa gjennem Pantseret, og Hektor undgik kun Døden ved en hurtig Dreining. Begge løb de med Landsen heftigt imod hinanden. Hektors Landse bøiede sig paa Ajax's Skjold, dennes derimod gjennemborede Hektors Skjold og saarede ham i Halsen. Med en Steen traf Hektor midt paa Ajax's Skjold, saa at Kobberet drønedes. Nu sønderslog Ajax med en endnu større Steen Hektors Skjold og traf ham paa Knæet, saa at han sank til Jorden. Apollo reiste ham hurtigt op igjen, og de vilde nu kæmpe med Sværdene, da Herolderne adskilte dem, fordi det begyndte at blive mørkt. Før de skiltes, talte de venskabeligt sammen og gjorde gjensidigt hinanden Gaver. Hektor gav Ajax sit Sølvsværd, med Skede og Gehæng, og Ajax gav ham sit Purpurbælte. Agamemnon bragte Zeus et Offer; Heltene spiste og drak, og Nestor foreslog at begrave de Døde.

23. Fortsættelse af Kampen mellem Grækere og Troer. —

Antenor foreslog nu at tilbagegive Menelaos Helena og hendes Skatte, men Paris modsatte sig. Priamos forlangte en Vaabenstilstand for at begrave de Døde; den blev indrømmet, og Grækerne byggede en Muur og gravede en Grav om deres Skibe, der vare trukne paa Land.

Den næste Morgen forsamlede Zeus Guderne paa Olym-

pen og forbød dem enhver Deeltagelse i Krigen. Han kørte til Bjerget Ida ved Troja, satte sig her, indhyllet i Skyer og skuede ned paa begge Folkene, som kæmpede til midt paa Dagen. Nu afveiede Zeus Folkenes Skjæbne; Grækernes Vægtskaal sank, og Troernes steg i Veiret. Han tordnede og lynede; Grækerne bleve forskrækkede og flygtede tilbage til deres Skibe. Paris havde nedlagt en af *Nestors* Heste, og Hektor vilde dræbe ham, men han blev reddet af Diomedes, der tog ham op paa sin Vogn, dræbte Hektors Vognstyrer og vilde angribe Hektor selv. Men Zeus slyngede sit Lyn ned lige foran Diomedes's Heste, saa at de skjælvede, og Diomedes kørte hurtigt tilbage til Leiren. Hektor kaldte nu Troerne til at forfølge Grækerne. Here opfordrede *Poseidon* til at staae Grækerne bi; men af Frygt for Zeus vovede han det ikke. Grækerne samlede sig bag deres Mure, og Agamemnon bad til Zeus, der tilvinkede ham Bistand, hvorpaa Grækerne rasende trængte ind paa Troerne.

Paa denne Dag udmærkede sig fremfor alle Grækere *Teukros*, Telamons Søn. Han gjennemborede Hektors Vognstyrer. Da sprang denne af Vognen og kastede Teukros en Steen paa Brystet, saa at han sank i Knæ. To Grækere bare ham tilbage til Leiren. Nu trængte Troerne, opmuntrede af Zeus og med Hektor i Spidsen, igjen frem indtil Graven; Here og Athene ilede tilvogns Grækerne til Undsætning. Men Zeus sendte Iris efter dem, og de maatte vende hjem. Zeus kørte tilbage fra Ida til Gudeforsamlingen og skjændte her paa dem. Begge knurrede; kun Here undskyldte sig. „Imorgen”, sagde Zeus, „skulle Grækerne trænges endnu mere; thi Hektor skal ikke før standse med Striden, før Achilles igjen reiser sig til Kamp.”

Natten standsede Kampen. Hektor forsamlede Troerne og befalede dem at hvile, spise og lade Baalene brænde hele Natten, for at Grækerne ikke skulde flygte til Skibene. Den næste Morgen vilde han storme Skibene.

24. Agamemnons forgjæves Forsøg paa at forsone Achilles. — I Grækernes natlige Forsamling raadede Agamemnon

til Afreise. Men Diomedes talte imod ham, ligesom Nestor, der raadede til at udstille Vagter og efter Aftensmaaltidet forsamle Fyrsterne i Agamemnons Telt til en Raadslagning. Her formanede Nestor denne til at forlige sig med Achilleus. Agamemnon var beredt dertil og lovede at give ham ti Talenter Guld, syv nye, trefodede Kjedler, tyve skinnende Bækkener, tolv stærke Heste, syv udvalgte Slavinder og Briseis; efter Trojas Fald vilde han desuden give ham syv Stæders Bytte og en af sine Døttre. Odysseus gik med nogle Andre til Achilleus's Telt, hvor de fandt ham og hans Ven Patroklos, besyngende Heltenes Gjerninger. Han førte ham til det tilberedte Maaltid, men afslog aldeles Forsoning. Forgjæves søgte Ajax og hans gamle Opdrager Phønix at overtale ham. Med Smerte hørte Fyrsterne hans Svar; kun Diomedes tabte ikke Modet.

25. Rhesos's Heste. — *Agamemnon* og *Menelaos* kunde af Sorg ikke sove. Hiin vækkede Nestor, denne de andre Helte. Odysseus, Diomedes, Ajax og Andre bleve kaldte sammen til en Raadslagning. Nestor raadede til at udspionere Troernes Planer, men Ingen vilde være den Første til dette Vovestykke. Endelig gik *Diomedes* og *Odysseus*. En Heire, der fløi til høire for dem, syntes dem et gunstigt Tegn. De bade Athene om Bistand.

Ogsaa Hektor havde sammenkaldt Troernes Helte til Raadslagning. De besluttede ligeledes at sende en Speider til den græske Leir. *Dolon*, en riig og hæslig Mand, men en dygtig Løber, blev udvalgt hertil og Achilleus's Vogn lovet ham som Belønning. Men Diomedes og Odysseus mødte ham, og efterat de havde tvunget ham til at røbe Tilstanden i den trojanske Leir, huggede Diomedes hans Hoved af. De to overfaldt nu den trojanske Leir; Diomedes nedlagde tolv Thracier, og den først for kort siden ankomne thraciske Konge *Rhesos*; med Athenes Hjælp røvede de hans to hvide Heste. For silde vækkede Apollo Rhesos's Staldbrødre og disse Troerne. Diomedes og Odysseus bleve med Jubel

modtagne i den græske Leir og rensede sig i Havet for Støv, Blod og Sved.

26. Hippolochos's, Peisandros's, Iphidamas's og Koons Død. — Tidligt om Morgenen sendte Zeus *Eris* til Grækernes Skibe. Med høj Røst opfordrede hun Alle til Strid; Agamemnon paamindede dem om at ruste sig, og da han selv velrustet skred frem, gave Athene og Here en tordnende Befaling til at lyde ham. Nu begyndte Slaget. Foran alle Troerne kæmpede Hektor; Folkene sloge ned for Fode, saa at Eris glædede sig, medens de andre Guder sadde rolige i deres Palladser. Zeus skuede ud over Valpladsen og havde besluttet denne Gang at give Troerne Seiren. Om Middagen trængte Agamemnon frem; han dræbte mange Troer, deriblandt ogsaa to af Priamos's Sønner. Han traf paa *Hippolochos* og *Peisandros*, Sønner af Antimachos, der ivrigt havde sat sig imod, at Helena blev tilbagegivet Menelaos. Tøilerne vare faldne ud af deres Hænder, Hestene styrtede frem. Agamemnon ilede dem imøde, og de bade ham om Livet. Men han styrtede Peisandros til Jorden og stødte Spydet igjennem hans Bryst; Hippolochos huggede han Hænder og Hoved af. Endelig vege Troerne tilbage til Byen. Da sendte Zeus Iris til Hektor med den Befaling at holde sig udenfor Kampen, indtil Agamemnon var saaret, men da forfølge Grækerne til deres Skibe. Hektor opmuntrede Troerne til tapper Modstand. Agamemnon mødte nu den for kort siden gifte *Iphidamas*, en thracisk Helt, som, tilligemed sin Broder *Koon* af sin Fader var bleven sendt til Krigen. Iphidamas traf ham paa Bæltet, men han huggede ham i Nakken, saa at han styrtede død til Jorden. Rasende stak Koon Agamemnon i Armen, men desuagtet stødte denne ham Landsen i Livet og afbuggede hans Hoved. Agamemnon maatte nu tilbage til Leiren; Hektor trængte frem, kastede Alle tilbage og betagne af Angst, flygtede Grækerne til Skibene. Men Odysseus og Diomedes ilede ham imøde, og Zeus holdt Slaget i Ligevægt.

27. Diomedes og Machaon saares. — Hektor traf paa

Diomedes og *Odysseus*. Hiin stødte sin Landse imod Hektors Hjelms med saadan Kraft, at han sank i Knæ; dog undslap han paa sin Vogn. Fra sit Skjul skød *Paris* *Diomedes* en Pii i Halsen, saa at han hastigt maa kjøre tilbage til den græske Leir. Troerne trængte nu ind paa *Odysseus*, men dog flygtede han ikke. Han dræbte mange, deriblandt *Hippasos's* to Sønner. Da han saae sig omringet paa alle Sider, raabte han tre Gange paa Undsætning. *Menelaos* og *Ajax* ilede til.

Paa en anden Kant kæmpede *Hektor* med *Idomeneus* og *Nestor*. *Paris* saarede Lægen *Machaon*, hvem *Nestor* paa *Idomeneus's* Bøn førte til Leiren. Nu ilede *Hektor* imod *Menelaos* og *Ajax*, og denne greb hurtigt Flugten.

Da *Nestor* og *Machaon* kjørte ind i Leiren, lod *Achilleus* *Patroklos* forhøre sig om, hvo den Saarede var. *Nestor* bebreidede *Patroklos*, at han, ligesom *Achilleus*, og trods sin Faders Formaninger, unddrog sig fra Kampen. Vilde *Achilleus* ikke selv kæmpe, saa kunde dog *Patroklos* betjene sig af hans Vaaben.

28. Fægtning ved Grækernes Skibe. — *Hektor* havde tvunget Grækerne til at trække sig tilbage over Murene om deres Leir og vilde nu sætte over Graven; men Hestene steilede. Da stormede Troerne paa *Polydama's* Raad tilfods. Kun *Asios* vilde ikke staa af Vognen; han kjørte rundt om Graven og vilde trænge ind gennem Porten samtidigt med Grækerne. Men to *Lapither* spærrede ham Indgangen.

Hektor og *Polydamas* bemærkede nu et ulykkeligt Varsel i Luften. Denne raadete til at standse Kampen, men hiin stod paa, at den skulde fortsættes, og en Storm, der blæste fra *Ida*, forøgede hans Tillid. Troerne stormede Murene, som tappert forsvaredes af Grækerne. *Sarpedon*, Søn af *Zeus* og *Europa*, rev Murens Brystværn ned, men *Poseidon* sneg sig ind i den græske Leir og gav Grækerne nyt Mod. Here bad *Aphrodite* om hendes Tryllebælte, forhexede der ved *Zeus* og dyssede ham i Søvn. *Poseidon* kæmpede med

Grækerne, foran hvilke Diomedes, Agamemnon og Odysseus strede. Endelig kastede *Ajax* en Steen imod *Hektors* Bryst, saa at han styrtede. Grækerne jubledede og vilde dræbe ham; men Troerne bare ham tilbage til Byen. Grækerne trængte frem, og Troerne flygtede til Staden.

Da Zeus vaagnede og saae, hvad der var foregaaet, skjændte han paa Here for hendes List og lod Iris og Apollo kalde. I Gudernes Forsamling klagede Here over Zeus's Herskesyge; nu havde han netop beredet Ares Sorg, thi hans Søn var falden i Slaget. Da sprang Ares op, fuld af Smerte, lod *Gru* og *Forfærdelse* spænde Hestene for og rustede sig. Men Athene førte ham næsten med Magt tilbage til hans Sæde og sendte Iris og Apollo til Zeus. Denne befalede Poseidon at trække sig ud af Slaget, og uagtet han i Begyndelsen vægrede sig, adlød han dog endelig.

29. Sarpedons Død. — Zeus befalede Apollo at indgyde Hektor nyt Mod og skrække Grækerne. Hektor kaldte Troerne til at fornye Kampen. Grækerne vege tilbage, Apollo skred frem foran Troerne, omstyrtede Muren og trængte ind i den græske Leir. *Nestor* opmuntrede Grækerne til Standhaftighed. Det virkede; isærdeleshed kæmpede man om *Protesilaos's* Skib. *Patroklos* bad Achilleus glemme sin Vrede. Achilleus blev urokket, men overlod dog Vennen sine Vaaben. Hektor havde imidlertid sønderhugget *Ajax's* Spyd og kastet en Brand over paa Skibet. Da Achilleus saae dette, bad han *Patroklos* skynde sig. Denne iførte sig Achilleus's Rustning og lod hans Heste, som *Harpyien* *Podarge* engang havde født, spænde for sin Vogn. Troerne, der meente at see Achilles, vege tilbage, og Grækerne trængte frem. *Sarpedon*, Lyciernes Fyrste, og *Patroklos* stødte paa hinanden. Zeus blev bange og vilde redde Sønnen, men Here snakkede ham fra det: det var jo dog engang bestemt, at han skulde døe her; men Zeus kunde, naar han var død, lade Døden og Sønnen bære ham til Lycierlandet. *Sarpedon* blev dødeligt saaret. Hektor og begge Heltene *Ajax* ilede til. Endeligt flygtede Hektor og Troerne. Zeus lod

Apollo rense Sarpedons Lig for Blod og overgav det derpaa til Døden.

30. Patroklos dør. — Patroklos forfulgte Troerne lige til Byen og klattrede fire Gange op paa Muren, men blev stødt ned af Apollo. Hektor, hvem Apollo havde indgydt Mod, styrede sin Vogn lige hen imod Patroklos. Denne styrtede Hektors Kudsk ved et Steenkast ned fra Vognen og vilde fratage ham hans Vaaben. Begge kæmpede om Liget. Endelig saarede Apollo Patroklos, og Hektor dræbte ham aldeles. Den døende Patroklos forkyndte ham hans nære Undergang. Menelaos ilede til for at redde Liget; men da Hektor nærmede sig for at afføre den Dræbte hans Rustning, veg han tilbage og kaldte Ajax til Hjælp. Hektor røvede Rustningen og sendte den til Troja; men da han vilde afhugge Ligets Hoved, viste Ajax sig og for ham; han veg tilbage, hvorfor Glaukos skjældte ham ud. Hektor undskyldte sig og lovede snart at vende tilbage til Slaget. Han ilede til Troja og smykkede sig med Achilleus's Vaaben; men da Zeus saae ham, beklagede han ham, fordi han var Døden nær.

Hektor skyndte sig til Slaget og lovede den, der røvede Patroklos's Lig fra Ajax, Halvdelen af Byttet. Paa *Menelaos's* Raab kom *Ajax*, *Oileus's* Søn, *Idomeneus*, og Here til, og der begyndte en rasende Kamp. Tilsidst seirede Troerne; dog havde Grækerne fravristet dem Liget. Menelaos lod Nestors Søn *Antilochos* melde Achilleus Patroklos's Død, medens Grækerne bare Liget ud paa Skibene.

31. Achilleus's Klage over Patroklos. — Achilleus tænkte just paa sin Ven, da Antilochos traadte ind og meldte hans Død. Han jamrede sig høit; ogsaa hans og den Faldnes Slavinder klagede, men Antilochos græd roligt. *Thetis*, som mærkede sin Søns Sorg, klagede med de andre Nereider; ilede til sin Søn og spurgte ham, hvad han feilede. Han fortalte hende sit Tab, begræd sin Ulykke og svor, at han først da vilde tænke paa Hjemreisen, naar han havde

dræbt Hektor. Thetis lovede at skaffe ham en ny Rustning fra *Hephaistos*.

Imidlertid havde Hektor hurtig forfulgt Grækerne, som bare Liget, og tre Gange angrebet dem forgjæves. *Here* sendte *Iris* til Achilleus og befalede ham strax at deeltage i Slaget. Men da han ingen Vaaben havde, ilede han, blot bevæbnet med Athenes Ægide, til Graven og skrækkede Troerne tilbage ved sit Skrig. Da græd Grækerne ved Patroklos's Baare.

Om Natten holdt Troerne Raad. *Polydamas* tilraadede et Tilbagetog til Byen, men Hektor talte for Angrebets Fornyelse den næste Morgen. De andre tiltraadte hans Mening. Imidlertid jamrede Achilleus over sin dræbte Ven og lod Liget vadske.

32. Achilleus's og Agamemnons Forsoning. — Thetis havde hos *Hephaistos* bestilt en Rustning til Achilleus og bragt ham den. Hun gjorde Patroklos's Lig uforanderligt. Achilleus forsamlede Heltene og tilbød Agamemnon Forsoning, hvorover Alle glædede sig, og denne meente, at han egentlig ikke var Skyld i Striden, men den fordærvelige *Ate*, hvem Zeus engang i sin Forbittrelse havde forviist fra Olympen. Derpaa bragte han Forsoningsgaverne: syv trefodede Kjedler, tolv Heste, tyve Bækkener, ti Talenter, syv Slaver og tilsidst *Briseis*. Ogsaa denne jamrede høit ved Synet af Patroklos's Liig. Alle Grækerne — med Undtagelse af Achilleus — styrkede sig nu ved Spise og Drikke. Han sørgede bestandigt over sin faldne Ven. Paa Zeus's Befaling gik *Athene* til ham og gav ham Nektar og *Ambrosia*. Da sprang han op i sin Vogn og fløi til Kampen.

33. Achilleus's Kamp. — Ved *Themis* kaldte Zeus Guderne til en Forsamling og gav dem Lov til at deeltage i Slaget. *Athene*, *Here*, *Poseidon* og *Hephaistos* ilede nu til Grækerne, *Ares*, *Phobos*, *Artemis* og *Leto*, Flodguden *Xanthos* og *Aphrodite* til Troerne. Trojanerne skjælvende ved Synet af Achilleus. Jorden bævede ved Gudernes og Meneskenes Kamp, saa at selv *Aïdoneus* (*Pluton*) forskrækket

sprang op fra sin Throne. Imod *Poseidon* stred *Phobos Apollo*, imod *Ares Pallas Athene*, imod *Here Artemis*, imod *Leto Hermes*, imod *Hephaistos Xanthos*. Apollo opmuntrede *Æneas* til at træde imod *Achilleus*, der kun søgte *Hektor*. *Here* bad *Poseidon* og *Athene* forsvare *Achilleus* imod *Æneas*, men *Poseidon* raadede til at lade Mændene kæmpe alene. — *Æneas* var bleven dræbt, hvis ikke *Poseidon* af Medlidenhed havde reddet ham, idet han omgav *Achilleus's* Øine med Taage. Men han skjændte paa *Æneas* for hans Forvovenhed. Apollo advarede *Hektor* imod at nærme sig *Achilleus*. *Achilleus* dræbte Mange af Troerne, deriblandt *Priamos's* yngste Søn, *Polydor*. *Hektor*, der saae dette, stormede hen imod *Achilleus*, der jublede, da han endelig saae sin Fjende. Forgjæves slyngede *Hektor* Landsen, men *Athene* blæste den bort; Apollo indhyllede *Hektor* i Taage. Nu dræbte *Achilleus* en Mængde Troer; de Øvrige styrtede sig ud i *Xanthosfloden*. *Achilleus* fløi efter dem, dræbte en Deel og fangede tolv trojanske Ynglinge, som han vilde lade bøde for Vennens Død. Derpaa sprang han igjen ud i Floden og nedlagde den værgeløse *Lykaon*, *Priamos's* Søn. Men *Xanthos* skjældte ham ud, fordi han farvede Vandet med Blod. Da *Achilleus* dog ikke holdt op med Forfølgelsen, bruste Floden op og omgav ham, saa at Helten angst flygtede over Marken og anraabte *Zeus* om Redning. *Poseidon* og *Athene* greb ham, en ved hver Haand, og den Sidste søgte at berolige ham. Endnu bestandigt forfulgte Strømmen ham. *Here* skreg høit og bad *Hephaistos* antænde Træerne paa Flodbredden og gennemvarme den ved Ilden. Det skete; Flammen slog op gennem Jorden, brændte Ligene, Træerne og Planterne ved Strømmen; tilsidst brændte denne selv. Da anraabte *Xanthos Hephaistos* og *Here*, der bad hiin slukke Ilden.

Nu opflammedes atter Krigen mellem Guderne. *Ares* og *Aphrodite* kæmpede med *Athene*. *Poseidon* udfordrede *Apollo* til Kamp, men uagtet *Artemis* spottede ham, vægrede denne sig. *Here* mishandlede *Artemis* (see oven § 17). Ogsaa *Achilleus* stormede rasende om paa Valpladsen.

34. Hektors Død. — Priamos lod Portene aabne for de flygtende Troer. Kun *Agenor* vovede at standse Achilleus, som heftigt forfulgte de Flygtende. Men Apollo bortførte hiin i en Sky og lokkede, i Agenors Skikkelse, Achilleus bort fra Byen. Da først gav han sig tilkjende.

Da Achilleus løb tilbage til Staden, raabte Priamos og Hekabe til Hektor, at han hurtigt skulde smutte ind ad Porten; men han adlød ikke. Nu nærmede Achilleus sig til ham. Hektor vendte sig uvilkaarlig til Flugt, og Achilleus forfulgte ham. Tre Gange løb de saaledes Byen rundt. Zeus følte Medlidenhed med Hektor og vilde redde ham, men Athene forhindrede det og svang sig ned paa Jorden. Da de fjerde Gang løb rundt om Muren, afveiede Zeus deres Skjæbne; Hektors Lod sank dybt ned. Paa Athenes Raad samlede Achilleus Kræfter, medens hun i hans Broder Deïphobos's Skikkelse tilbød Hektor sin Hjælp og førte ham hen til Achilles. Efter en kort Ordvexel begyndte nu Kampen. Hektor fik et Landsestød i Halsen, saa at Spidsen gik ud af hans Nakke. Forgjæves bad den Døende ham overlade Priamos Liget; Achilleus svor, at det skulde blive et Bytte for Hunde og Fugle.

35. Sorg over Hektors Død. — Efterat Achilleus havde afført den Døde hans Rustning, slæbte han ham, bunden til Vognen, til den græske Leir. *Hekabe* og *Priamos*, og med dem det ganske Folk, jamrede sig høit. *Andromache* hørte Klagerne i sit Hjem, fløi til Taarnet og kom tidsnok til at see, hvorledes hendes Ægtefælles Lig blev slæbt afsted. Hun faldt i Afmagt, og da hun igjen kom til sig selv, udstødte hun bittre Klager.

36. Patroklos's Begravelse. — Achilleus kjørte tre Gange med Hektors Lig rundt om Patroklos, og raabte: „Glæd dig, Patroklos; jeg har slæbt Hektor herhen!“ Derpaa nøde de et rigeligt Maaltid.

Patroklos's Sjæl viste sig for den sovende Achilleus og forlangte at blive begravet. Den næste Dag feiredes Begravelsen. Hektors Lig blev ikke fortæret af Hundene, fordi

Aphrodite skaffede det tilside og balsamerede det; Apollo bevarede det mod Forraadnelse. Achilleus bragte *Boreas* og *Zephyr* et Offer, for at de skulde forstærke Ilden. *Iris* selv hentede Vindene, der strax kom stormende og bragte Baalet til at flamme. Achilleus lod Vennens Aske samle i en gylden Urne. Tilslidst afholdtes Veddekampe.

Alle gik til Hvile, kun Achilleus kunde ikke sove. Da Eos steg frem, slæbte han Hektors Lig tre Gange om Graven.

37. Hektors Begravelse. — Zeus befalede *Hermes* at fratage Achilleus Hektors Lig, men *Here*, *Athene* og *Poseidon* talte herimod. Apollo dadlede dem derfor; *Here* forsvarede sig og meente, at Hektor ikke kunde sammenlignes med Achilleus, hvorimod Zeus tog sig af den Første. Da lod Zeus *Thetis* kalde og befalede hende at gaae til Achilleus og sige ham, at han skulde udlevere Liget til Priamos. *Thetis* udrettede Ærindet, og Achilleus lovede at efterkomme Befalingen mod Løsepenge. *Iris* blev nu af Zeus sendt til Priamos for at sige ham, at han, blot ledsaget af en Herold, skulde kjøre ud i Grækernes Leir; *Hermes* skulde ledsage ham.

Dette skete ogsaa. Priamos kom til Achilleus's Telt og bad med Knæfald om Sønnens Lig. Achilleus tilstod hans Bøn imod svære Løsepenge og indrømmede 11 Dages Vaabenstilstand. Da Priamos kjørte ind i Byen med Liget, var hans Datter *Kassandra* den Første, der saae ham og hidkaldte Troerne. I ni Dage var Byen opfyldt af Jammerklager; paa den tiende blev Liget brændt.

Achilleus overlevede ham ikke længe. Han saae engang *Polyxena*, en af Priamos's Døttre, og friede til hende; men under Forhandlingerne saarede Paris ham dødeligt i Hælen. Grækerne reddede hans Lig, som festligt blev opbrændt. Urnen med hans Aske blev nedsat i Patroklos's Grav. Endnu under Trojas Beleiring røvede *Diomedes* og *Odysseus Palladium*, hvorved Troja mistede sin Uindtagelighed.

37. Trojas Ødelæggelse 1184. — I Æneiden skildrer Virgil Trojas Ødelæggelse. Ved Athenes Hjælp byggede de snedige Grækere en uhyre Træhest, i hvis Bug *Odysseus*, *Menelaos*, *Machaon* og andre Bevæbnede skjulte sig, medens de Øvrige med Skibene lagde sig bag Øen *Tenedos*. Den bedrageriske Hest blev staaende i den forladte Leir, og Troerne, som ilede derud, vare uenige, om de skulde trække den ind i Byen eller styrte den i Havet. Poseidons Præst *Laokoon* advarede dem for Bedrageri og kastede en Landse imod Hesten. I dette Øieblik bragte man en Græker, *Sinon*, som med Villie havde ladet sig gribe for at bilde Trojanerne ind, at Hesten var bygget paa Kalchas's Raad for at forsones Pallas Athene (Tritonia) for Palladiums Rov. Den var gjort saa stor, for at den ikke skulde kunne føres ind i Byen. Troerne troede det saa meget mere, som to uhyre Slinger, der kom svømmende fra Tenedos, omsnoede og knuste Laokoon og hans to smaa Sønner. Nu blev Hesten trukket ind i Byen, og Folket jublede hele Dagen. Men om Natten landede igjen de græske Skibe, og Grækerne, der vare skjulte i Hesten, myrdede Vagterne og de søvndrukne Troer og aabnede Portene for deres Brødre.

Da viste Hektors Sjæl sig i Drømme for Æneas og befaledede ham at redde Vestas Billede ud af den brændende By. Æneas srang op, hørte allerede Flammernes Knittren, skrabede en Hob Trojanere sammen og ilede til Borgen. De dræbte nogle Grækere og iførte sig deres Rustninger. Saaledes forklædte anrettede de et stort Blodbad mellem Grækerne, som ansaae dem for deres Egne. Mange flygtede til Skibene, Andre krøbe ind i Hestens Bug. Synet af *Kassandra*, som Grækerne havde fanget og mishandlet, bragte Æneas til Raseri; men han søgte forgjæves at befrie hende. De Fleste af hans Folk bleve, paa eengang angrebne af Venner og Fjender, dræbte. Han skyndte sig til Kongeborgen, hvor Kampen rasede stærkere end nogetsteds. Medens Grækerne stormede, og Troerne knap kunde afslaae Angrebet, steg Æneas igjennem en skjult Indgang op i Taarnet og kæmpede tappert herfra. Dog trængte nye Skarer af Grækere til, og

Pyrrhös, Achilleus's Søn, tiltvang sig endelig Adgangen. *Hekabe* førte *Priamos*, der bevæbnet styrtede Fjenderne imøde, tilbage til Alteret, og ventede deres Skjæbne ved Penaternes Fødder. Først da *Priamos's* Søn, *Polites*, blødende tyede derind, overvældede *Priamos* hans Forfølger med fjendtlige Ord og kastede Spydet efter ham. *Pyrrhos* (*Neoptolemos*) dræbte den gamle Konge.

Æneas ilede bort for at see til sin Fader *Anchises*, sin Hustru *Krëusa* og deres Søn *Askanios* (*Julus*). Ved Vestas Tempel mødte han *Helena*, som han vilde gjennebore, da *Venus* reiste sig og bød ham redde Sine. Det var ikke *Helena*, der var Skyld i Byens Undergang, men *Neptun*, *Juno*, *Pallas* og *Jupiter* selv. Med Møie overtalte *Æneas* sin gamle Fader til Flugt; et Varsel fra Guderne bevægede ham først til at indvillige. *Æneas* tog sin Fader paa Ryggen, sin Søn ved Haanden og befalede sin Kone at følge med; ved Cerestemplet udenfor Byen vilde han mødes med Huustyendet. Men underveis foer *Krëusa* vild, og da han løb tilbage for at søge hende, viste hendes Aand sig for ham, sagde ham Farvel og bad ham ikke græde mere. *Æneas* byggede sig nu en Flaade og seilede til fremmede Lande. Efter mange Eventyr kom han til det joniske Hav og landede paa de *strophadiske Øer*, hvor *Harpyierne* boede. Disse kastede sig over de Seilendes Mad, og da de tilberedte et nyt Maaltid, gjentog de Angrebet. Sømændene fordreve vel Uhyrerne, men en af dem, *Celæno*, spaaede dem, at de, før de naaede Italien, vilde blive piinte af en rasende Hunger.

Anchises døde paa Reisen ved Sicilien, og da *Æneas* langt om længe landede i Italien, indtraf Spaadommen; han maatte føre Krig med de Indfødte, men seirede tilsidst over dem og byggede Byen *Alba Longa*, hvorfra Rom havde sin Oprindelse.

39. Odysseus's Hjemreise fra Troja. — Af alle Grækerne, der vendte tilbage fra Troja, havde *Odysseus* fleest Ulykker at kæmpe imod. Han havde efterladt sin Fader *Laërtes*, sin

Hustru *Penelope* og sin Søn *Telemachos* paa *Ithaka*. Da han ikke kom tilbage efter Trojas Undergang, ansaae Alle ham for død; kun *Penelope* opgav ikke Haabet, uagtet der i hendes *Pallads* indfandt sig over hundrede Friere, som beilede til hendes Haand og fortærede hendes Formue og Hjorde.

Odysseus var landet paa en Ø, der beboedes af Nymphen *Kalypso*, som lovede ham evig Ungdom og Kraft, hvis han vilde blive hos hende. Syv Aar opholdt han sig hos hende; men Længselen efter hans Egne plagede ham uophørligt. *Athene* havde Medlidenhed med ham og spurgte *Zeus*, hvorfor han var vred paa ham. *Zeus* svarede, at ikke han, men *Poseidon* forfulgte ham, fordi *Odysseus* havde stukket Øinene ud paa hans Søn, *Kyklopen Polyphem*. Paa hendes Bøn blev *Hermes* sendt til Øen for at befale Nymphen at slippe ham. Men *Athene* fløi til *Ithaka* og fremstillede sig i *Palladset* i *Nabokongen Mentors* Skikkelse, da Frierne netop sad tilbords, og Sangeren *Phemios* adspredte dem ved Harpespil.

40. Telemachos's Reise til Pylos og Sparta. — I *Mentors* Skikkelse gav *Athene* *Telemachos* Haab om, at *Odysseus* vilde vende tilbage, og opfordrede ham til at seile til den gamle *Nestor* i *Pylos* paa *Peloponnes*, derfra til *Menelaos* i *Sparta* og spørge sig for om sin Fader. Derpaa forsvandt hun.

Den næste Morgen klagede *Telemachos* for det forsamlende Folk over Friernes Overmod. Men den hovmodigste af dem Alle, *Antinoos*, meente, at *Penelope* var ved sin bestandige Vægning Skyld deri. *Telemachos* paastod nu, at de skulde forlade hans Huus. I det Samme sendte *Zeus* et Varsel. En Spaamand advarede Frierne og udtvandede det, som om *Odysseus* snart vilde komme tilbage og styrte dem i Fordærvelse. Men en af dem, *Eurymachos*, befalede ham at tie. Tilsidst erklærede *Telemachos*, at han vilde reise til *Pylos*. Medens Frierne vendte tilbage til Gjæstebudet, rustede *Telemachos* sig til Reisen og befalede Huusholdersken *Eury-*

kleia at være ham behjælpelig dermed. Forgjæves søgte hun at bringe ham til at opgive Reisen. Athene udrustede et Skib, og allerede den følgende Nat lettede Telemachos Anker.

Nestor modtog de Seilende venskabeligt, men kunde ikke meddele dem Noget om Odysseus. Han var rigtignok seilet fra Asien samtidigt med Menelaos, Odysseus og Andre, men ved *Tenedos* vare de skiltes ad. Odysseus var herfra vendt tilbage til Agamemnon i Asien. Senere havde han hørt, at *Pyrrhos*, *Philoktet*, *Idomeneus* og *Agamemnon* vare komne til deres Hjem; men om Odysseus vidste han Intet. Telemachos maatte derfor gaae til Menelaos i Sparta. Som Vognstyrer gav Nestor ham dertil en af sine Sønner (Peisistratos) med.

Menelaos gjenkjendte snart Odysseus's Træk hos Sønnen og glædede sig meget over Besøget; men mange Taarer bleve udgydte over Odysseus, indtil Helena i Vinen blandede et Middel mod Sorgen. Paa Telemachos's Spørgsmaal om Odysseus fortalte Menelaos Følgende: „Paa min Hjemreise fra Troja blev jeg opholdt af Guderne i Ægypten, fordi jeg ikke havde offret dem en Hekatombe. Da jeg igjen maatte tøve tre Uger paa Øen *Pharos*, raadede Proteus's Datter *Eidothea* mig, at tvinge hendes Fader til at spaae mig om min Hjemkomst. Hun lærte mig, hvorledes jeg skulde gribe Sagen an. Om Middagen kom han fra Havet og sov da, omgivet af Havgudinden *Halosydnes* Sæler. Indhyllede i Sælhundeskind skulde jeg og tre af mine Venner lægge os blandt Havdyrene og holde paa ham, indtil han havde spaaet mig. Dette gjorde jeg ogsaa. Rigetignok forvandlede han sig i alleslags Skikkelser, til en Løve, en Panther, en Drage, et Vildsvin, et Træ og til Vand; men jeg holdt ham fast, indtil han spaaede mig, at jeg først da vilde faae gunstig Vind, naar jeg seilede tilbage til Ægypten og bragte Guderne et Offer. Da jeg spurgte ham om alle Grækerne vare komne godt hjem fra Troja, svarede han; „Kun to ere omkomne paa Hjemreisen; af disse blev *Ajax* reven med ned i Havet af et Stykke af den *gyræiske Klippe*, hvortil han havde klamret sig fast, og *Agamemnon* blev dræbt ved sin

Hjemkomst. Men Odysseus blev holdt fangen af Kalypso og Du, Menelaos, vil engang af Guderne blive ført til den elysiske Mark, hvor Rhadamanthos boer"". — Jeg seilede nu tilbage til Ægypten og offrede". Telemachos ilede tilbage, medens Antinoos ved Ithaka lurede paa ham med et Skib for at tage ham af Dage. Penelope erfarede det og bad Athene om Bistand. Denne bønhørte hende ogsaa og trøstede hende i en Drøm.

41. Odysseus lider Skibbrud. — Kalypso lovede Hermes at slippe Odysseus og forkyndte denne, at han havde sin Frihed. Han begyndte strax at bygge sig en Flaade; den femte Dag satte han Seil til, seilede i 17 Dage, og den 18de Dag laae Øen *Scheria* (Corfu) for ham, hvor Phæakerne boede. Men Poseidon opvakte en Orkan, som bevirkede, at Tømmerflaaden tilsidst gik fra hinanden, og han vilde være gaaet tilgrunde, hvis ikke Havgudinden *Leukothea* havde rakt ham sit Slør. Den tredie Dag standsede Athene Stormene og lod en Nordenvind drive ham til Kysten. Endelig kom han med megen Møie iland.

42. Odysseus hos Phæakerne. — I et Drømmesyn erindrede Athene *Nausikaa*, en Datter af Øens Konge *Alkinoos*, om at holde Størvadsk. Hun bad derfor den næste Morgen Faderen om en Vogn og kørte med sine Terner og Tøiet ned til Strandbredden. Da de vare færdige her, kastede Nausikaa en Boldt efter en af Ternerne, ved hvis Skrig Odysseus — der sov i en Bunke Løv tæt ved — vaagnede. Saasnart han viste sig for Pigerne, løb de forskrækkede bort. Kun Nausikaa hørte paa ham. Han fortalte hende, at han for tre Uger siden var seilet fra den ogygiske Ø og strandet her paa Kysten, og bad hende om en Klædning. Nausikaa sagde ham, hvor han og hvem hun var, og befalede Pigerne at bade ham, klæde ham paa og bringe ham Spise og Drikke. Derpaa vendte hun tilbage til Byen og raadede ham til at komme til hendes Forældres Slot; ogsaa sagde hun ham, hvorledes han skulde bære sig ad.

Odysseus anraabte Athene om Hjælp. Hun indhyllede

ham i en Sky, saa at han, useet af Folket, kom til Byen. En ung Pige førte ham til Kongens overordentlig pragtfulde Pallads. Han satte sig her i Asken paa Skorstenen; men Kongen førte ham til Høibords og lod Mad og Drikke sætte for ham. Han spiste med stor Begjærighed og fik Løfte om næste Morgen at blive sendt til sit Hjem. Da Dronningen, *Arete*, bemærkede, at han havde hendes Klæder paa, fortalte han, hvorledes Kalypso havde holdt ham tilbage paa Ortygia o. s. v., og hvorledes han endelig var bleven modtaget af Nausikaa. Derpaa gik Alle til Ro.^f

Den næste Morgen gik Alkinoos og Odysseus til Folkeforsamlingen, som Athene i en Herolds Skikkelse sammenkaldte. Kongen befalede Folket at udruste et Skib for den Fremmede. For alle Fyrsterne blev der afholdt et Gæstebud i Palladset, medens den blinde Sanger *Demodokos* sang for dem. Da Sangen berørte Heltegjerningerne i den trojanske Krig, blev Odysseus, hvem Ingen endnu kjendte — rørt til Taarer. Derpaa afholdtes Vædekampe i Løben, Bryden, Springen, Diskoskasten og Nævekamp. Odysseus afslog selv at tage Deel i dem. Men da en Yngling meente, at han vel følte sig for svag dertil, kastede han sil Alles Forbauselse en Diskosskive langt ud over Maalet. Derimod roste han de phæakiske Dandseres Færdighed. Kongen og Fyrsterne ligesom den Yngling, der havde krænket ham, gjorde ham Foræringer.

Efterat han havde taget Afsked med Nausikaa, begyndte Festmaaltidet, hvorunder Demodokos sang om Odysseus's og de andre Grækernes Bedrifter. Da dette rørte Odysseus stærkt, befalede Kongen at afbryde Sangen, men opfordrede Odysseus til at fortælle, hvorfra han kom, hvorhen han vilde, og hvad han havde oplevet.

43. Odysseus fortæller om Kikonerne, Lotophagerne og Kykloperne. — Efterat Odysseus havde sagt, hvem han var, begyndte han: „Jeg kom først til *Kikonernes* Land. Jeg ødelagde Byen, dræbte Mændene og uddeelte Kvinder og Skatte til mine Ledsagere. Men disse opholdt sig længe

med at slagte Kvæget, og om Aftenen overfaldt de flygtede Kikoner og deres Naboer os. Sex af Vore bleve dræbte, vi andre undkom med Nød og Neppe.

Efter en heftig Storm seilede vi omkring Forbjerget *Malea*. En ny Storm kastede os op paa *Lotophagernes* Ø, som kun leve af Lotosplanten. Ogsaa mine Matroser spiste af denne og forglemte derover ganske deres Hjem, saa at jeg med Magt maatte føre dem til Skibet.

Derfra kom vi til *Kyklopernes* Land. Vi gik iland paa en nærliggende lille Ø og spiste og drak. Den næste Morgen gik jeg med nogle af mine Staldrødre til Landet og lod 11 Skibe blive tilbage. Med tolv af de Tappreste gik jeg til en stor Hule, hvor der boede en vældig, lumsk Kæmpe, som om Dagen drev sine Hjorder over paa fjerne Enge. Vi toge godt for os af en Mængde Oste, som stode i Hulen. Endelig kom Kæmpen, kastede en Dragt Brænde paa Jorden, drev Hjorden ind, malkede Dyrene, væltede en Klippeblok for Indgangen, drak Halvdelen af Mælken, tændte Ild — og fik Øie paa os. Forgjæves bade vi om Gæstevenskab; forgjæves erindrede vi ham om Guderne. Han dræbte to af mine Kammerater og aad dem. Medens han sov, vilde jeg bore ham mit Sværd i Livet: da faldt det mig ind, at Ingen kunde rokke det store Klippestykke, som han havde væltet for Indgangen.

Den næste Morgen fortærede han igjen to af mine Kammerater, drev Hjorden ud og lukkede Indgangen. Jeg udvalgte nu fire af mine Ledsagere, som om Aftenen skulde stikke hans store Øie ud med en Oliventræes Kølle. Da *Polyphem* om Aftenen kom hjem og igjen havde fortæret to af Vore, gav jeg ham noget Viin, som jeg havde bragt med, og sagde ham, at jeg hed *Ingen*. Beruset tumlede han om paa sit Leie, og da han sov fast, borede jeg hans Øie ud. Paa hans Brøl ilede de andre *Kykloper* til, men gik leende bort, da han raabte til dem, at *Ingen* vilde dræbe ham. Forgjæves søgte han at faae fat paa os. Da han om Morgenen slap Hjorden ud, satte han sig ved den smalle Udgang for at føle, om nogen af mine Kamme-

rater vilde undvige. Jeg bandt dem nu fast, hver under een stor Vædder, og klamrede mig selv fast under Bugen paa den største Buk. Saaledes reddede vi os under stor Angst ud af Hulen og ilede ombord. Da vi havde stødt fra Land, raabte vi til ham. Rasende slyngede han nu Klippeblokke efter os, som vi kun vanskeligt undgik. Saa snart vi havde sat Seil til, nævnede jeg ham mit Navn. Han erindrede sig nu, at et Orakelsvar havde spaaet, at Odysseus vilde berøve ham Synet, og bad mig vende tilbage, for at han kunde beværte mig som Gæst. Men da jeg ikke kom, bad han Poseidon forfølge mig underveis med Ulykker. Endelig kom jeg igjen til mine Skibe og offrede til Zeus, som dog forsmaaede mit Offer og besluttede mine Staldrødres og mine Skibes Undergang.

44. Odysseus fortæller om de æoliske Øer, Læstrygonerne og Kirke (Circe). — Æolos lod os en Maaned boe paa sin Ø og gav os ved Afreisen et Skib og en Sæk med Vinde, for at vi kunde blive førte hjem med en gunstig Vind. Men da jeg efter ni Dages Forløb var slumret ind, aabnede Sømændene Sækken; Vindene bruste ud og dreve os tilbage til Æolos. Da jeg paany bad ham om Hjælp, jagede han mig bort fra Øen.

Drevne fremad af Æolos seilede vi sex Dage og sex Nætter. Den syvende kom vi til *Læstrygonernes* Land. Tre Mænd, hvem jeg som Speidere sendte ind i Landet, bleve af en Pige, der hentede Vand, sendte til hendes Forældre. Moderen var saa stor som et Bjerg, og Faderen slagtede en af Grækerne, medens hele Folket løb til Skibene, ødelagde 11 af dem og fangede og slagtede en af mine Staldrødre. Jeg reddede mig bort med eet Skib.

Derfra kom vi til Nymphen *Kirkes* Ø. Jeg gik forsigtig iland, nedlagde en Hjort og fortærede den i Leiren med mine Kammerater. Helten *Eurylochos* sendte jeg med to og tyve Andre ud som Speidere. Underveis mødte de mange Løver og Ulve, som tidligere havde været Menne-sker, men af Kirke vare forvandlede til Dyr. Da Spiderne

kom til Troldkvindens Slot, bleve de af hende forvandlede til Sviin. Eurylochos reddede sig ud til Skibet uden at vide, hvad der var blevet af hans Ledsagere. Jeg skyndte mig nu selv iland. *Hermes* traf mig, fortalte mig mine Kammeraters Skjæbne, gav mig en Urt til at modstaae Kirkes Efterstræbelser og raadede mig til med Sværdet at tvinge hende til at gjengive hine deres tidligere Skikkelse. Saaledes gik det ogsaa; jeg modstod hendes Tryllekunster, og mine Kammerater bleve igjen forvandlede til Mennesker. Derpaa hentede jeg de Andre fra Skibet.

45. Odysseus i Underverdenen. — Saaledes levede vi et Aar ret behageligt paa Kirkes Ø, indtil Længselen efter Hjemmet fik Overhaand, og jeg bad Kirke lade mig reise. Dette gjorde hun og gav mig det Raad at lande paa Kysten af Okeanos, ved Persephones Lund, og stige ned i Hades. Paa det Sted, hvor *Pyrphlegeton* og *Kokytos*, en Arm af Styx, falder i *Acheron*, skulde jeg grave en Grav, bringe de Afdøde et Offer og love dem et Stykke Hornkvæg og *Teiresias* en Vædder, naar jeg kom til Ithaka. Naar jeg da havde offret et sort og et hvidt Faar, vilde de Afdødes Sjæle komme tilsyne. Jeg skulde afholde dem fra at drikke af Blodet, men *Teiresias* vilde spaae mig.

Mine Ledsagere klagede vel over, at jeg vilde seile til Plutons Rige, men alligevel vendte jeg mig imod *Kimmeriernes* Land, hvor *Helios* aldrig vil skinne. Her offrede jeg, som Kirke havde befalet, og nu skete Alt, saaledes som hun havde forudsagt mig det. *Teiresias* spaaede mig, at Poseidon for Polyphems Skyld vilde gjøre mig Hjemreisen vanskelig, men jeg skulde blot vogte mig for at saare Apollos Kvæg paa Sicilien; gjorde jeg det, vilde jeg miste alle mine Ledsagere og først efter mange Ulykker naae Hjemmet. Nu lod jeg min Moders Aand drikke af Blodet, og hun gjenkjendte mig; hun fortalte mig om Penelope, Telemachos og Laërtes. Her saae jeg ogsaa Herakles's Moder, *Alkmene*, Laïos's Hustru *Jokaste*, Dioskurernes Moder, *Leda*, Theseus's Ægtefælle *Phædra*, *Ariadne* og Andre.

Ogsaa *Agamemnon* kjendte mig og fortalte, hvorledes *Klytæmnestra* og *Ægisth* havde myrdet ham. Derefter kom *Achilleus*, *Patroklos* og *Telamons Søn Ajax*. Endelig saae jeg Dommeren *Minos*, Jægeren *Orion*, Kæmpen *Tityos*, *Tantalos*, *Sisyphos* og *Herakles*. Tilsidst løb jeg af Angst for *Kerberos* hurtigt tilbage til Skibet.

46. Odysseus fortæller om Sirenerne, de kyaneiske Klipper, Skylla og Charybdis og Helios's Hjørde. — Da vi vare vendte tilbage til Kirkes Ø, styrkede hun os med Spise og Drikke og forudsagde mig om Aftenen min Reises Udfald. Først vilde jeg komme til *Sirenerne*, da til *de kyaneiske Klipper*, som uophørligt slaae sammen, og som kun *Argo* havde undgaaet, endelig til *Skylla* og *Charybdis*. Paa *Sicilien* (*Thrinakia*) skulde jeg vogte mig for at saare *Helios's* Kvæg og Faar.

Sirenerne undgik jeg kun derved, at jeg tilstoppede mine Ledsageres Ører og lod dem binde mig til Masten. Da vi kom til *Skylla* og *Charybdis*, røvede Uhyret *Skylla* sex af mine Sømænd. Jeg vilde undgaae Øen *Thrinakia*, men *Enrylochos* vilde, at vi skulde lande der. Da Alle havde lovet mig, ikke at dræbe noget af *Apollos* Dyr, fulgte jeg ham. Men vi maatte opholde os der i fire Uger, fordi Vinden var os imod og nu blev der stor Nød. Da jeg engang var faldet isøvn, slagtede mine Staldbrødre nogle af Solgudens Køer. *Helios* anraabte Zeus om Hævn, og denne lovede med sit Lyn at opbrænde Skibene. Snart forkyndte Varsler den kommende Ulykke. Sex Dage efter seilede vi. Da vi vare midt i Havet, brød *Oceanets* Raseri frem: et Lyn adsplittede Skibet og styrtede mine Ledsagere ud i Havet. Jeg alepe drev om paa Masten og Kjølen. Vinden førte mig tilbage til *Skylla* og *Charybdis*, og her undgik jeg kun med Nød og Neppe Døden. Den tiende Dag naaede jeg *Kalypsos* Ø. Det Følgende kjende I".

47. Odysseus vender tilbage til Ithaka. — Phæakerne gave endnu engang *Odysseus* Gaver. Disse bleve lagte i Skibet, og *Odysseus* bad om en hurtig Afreise. De indrøm-

mede ham den, og han tog en rørende Afsked med Alkinoos og Arete. I Skibet sov han snart ind, og endnu sovende landede han paa Ithaka. Søfolkene lagde ham paa Strandbredden, stillede Gaverne rundt om ham og seilede hjem. Men nær ved Scheria forvandlede den opbragte *Poseidon* Skibet til en Klippe.

Da Odysseus vaagnede, vidste han i Begyndelsen ikke, hvor han var; han erfarede det først af Athene, som nærmede sig ham i en ung Hyrdes Skikkelse. Han fortalte hende derpaa sin Historie, og hvorledes han var kommen herhen. Da gav Gudinden sig tilkjende for ham, sagde ham, hvorledes han havde at forholde sig og forvandlede ham til en lurvet Tigger, for at han ukjendt kunde betræde sit Hjem. Derpaa skiltes de ad.

48. Odysseus hos Svinehyrden Eumæos. — *Eumæos*, Odysseus's Svinehyrde, sad, da denne kom til ham, foran sin Hytte og modtog ham venligt. Han slagtede to Grise for ham og gav ham at drikke. Derpaa talte de sammen om Odysseus. Eumæos troede, at han forlængst var død og aldrig vilde vende tilbage; Odysseus betvivlede det og fortalte ham en opdigtet Historie, om hvo han var, og hvor fra han kom; underveis havde han hørt, at Odysseus blot vilde raadspørge Oraklet i Dodona og da strax vende tilbage til Ithaka. Men Eumæos vilde ikke troe ham. Nu gik Odysseus til Ro, men den troe Hyrde vogtede om Natten Hjorden.

Athene havde imidlertid paamindet Telemachos i Sparta om at vende hjem og advarede ham imod Friernes Efterstræbelser; han skulde ikke strax gaae ind i Palladset, men først til Eumæos. Efterat have faaet Gaver af Menelaos tog han Afsked, fik et lykkeligt Varsel for sin Reise, undgik Nestors Borg i Pylos for ikke at blive forsinket, og skiltes fra sin Ledsager (Peisistratos). I dette Øieblik bad en Fremmed, *Theoklymenos*, Telemachos tage ham med, fordi han i Argos havde begaaet et Mord; dette gjorde han.

Odysseus aabenbarede imidlertid for Eumæos, at han

den næste Morgen vilde gaae til Byen for at bringe Penelope Efterretning om Odysseus og see, om Frierne vilde give ham Noget at spise. Eumæos søgte at snakke ham fra det: han skulde dog blive; Telemachos vilde nok give ham Klæder, og saa kunde han gaae, hvorhen han vilde. Derpaa fortalte han om Laërtes, om Penelope og tilsidst om sine egne Forældre.

Da de vare ifærd med Frokosten, kom *Telemachos*, og Hyrden løb ham glad imøde. Odysseus vilde indrømme ham den fornemste Plads, hvad Ynglingen dog forhindrede. Despiste, og Telemachos lod sig fortælle, hvem den Fremmede var. Han lovede ham da Klæder og Spise; men for det Første skulde han blive hos Eumæos. Denne sendte han til Byen for at sige Penelope, at han var kommen sund og frisk hjem.

Saasnart Hyrden var borte viste Athene sig, useet af Telemachos, og befalede Odysseus at give sig tilkjende — hvorpaa hun gjengav ham hans forrige Skikkelse. Da han sagde Sønnen, hvo han var, vilde denne i Begyndelsen ikke troe ham. Odysseus aftalte nu med ham, hvorledes han vilde overfalde Frierne og med Athenes og Zeus's Bistand dræbe dem. Dog maatte Telemachos endnu ikke aabenbare Nogen, hvo han var.

Telemachos's Skib løb imidlertid ind i Havnen, og Herolden saavelsom Eumæus meldte Penelope hans Ankomst. Frierne, navnlig Antinoos, bleve ærgerlige herover, og denne raadede til at dræbe ham, hvilket dog *Amphinomos*, den bedste af Frierne, fraraadede. Penelope forskrækkedes over denne Tale og skjændte paa Antinoos. Men *Eurymachos* beroligede hende med hykleriske Ord: han vilde selv tage sig af Telemachos.

Da Eumæos om Aftenen kom hjem, fandt han igjen Odysseus i Tiggerskikkelse. Telemachos glædede sig over, at han var reddet, og Alle gik glade til Hvile.

49. Odysseus vender tilbage til sit Huus. — Den næste Dag ilede Telemachos til Byen. *Eurykleia* og Slavinderne

bøde ham velkommen og Penelope glædede sig ved at see ham igjen. Han hentede nu *Theoklymenos* og fortalte Moderen om sin Reise, og at Odysseus opholdt sig paa Kalypsos Ø. Men Theoklymenos, der havde overnaturlige See-evner, forkyndte, at han allerede maatte være paa Ithaka og vilde bringe Frierne Undergang.

Frierne morede sig imidlertid i Palladset ved at kaste tilmaals med Jagtspyd, hvorpaa de tilberedte Maaltidet. Odysseus og Eumæos gik nu til Byen. Gedehyrden *Melanthæus* indhentede og spottede dem, ja sparkede endogsaa til Odysseus. Kongen taalte det og gjemte Straffen til beleiligere Tid, men Eumæos skjældte Gedehyrden ud.

Da de vare ankomne til Palladset, hørte de paa Sangen og Harpespillet, og Odysseus lod, som om han beundrede Bygningens Pragt. Medens de tænkte paa, hvad de nu skulde gjøre, saae Odysseus sin Hund Argos, der laae gammel og foragtet paa en Mødding, den kjendte endnu sin gamle Herre, men døde strax efter.

Først traadte Eumæos, strax derpaa Odysseus ind i Salen; den Sidste satte sig som en anden Tigger paa Dørtærskelen. Telemachos sendte ham Mad. Medens han spiste, og Frierne larmede, nærmede Athene sig ham og fik ham til at samle Brødkrummer op. Han gjorde det, og Eumæos blev skjældt ud af Antinoos, fordi han havde bragt Tiggeren med sig. Da Odysseus kom til Antinoos, lod denne sig ikke nøie med at skjælde ham ud, men kastede en Skammel paa ham, og alle Frierne spottede ham, hvorover Telemachos og Penelope følte en dyb Harme.

Iros, en Tigger fra Ithaka, kom nu og yppede Kiv med Odysseus til stor Morskab for Frierne. Antinoos hvilte ikke før Odysseus viste sig villig til at bestaae en Kamp med *Iros*. Da han kastede Pjalterne af, forbausedes Alle over hans kraftige Væxt. Han slog Betleren saa eftertrykkeligt, at han brækkede Underkjæben, Blodet væltede ham ud af Munden, og han styrtede til Jorden. Frierne roste ham og gave ham fuldtop at spise.

Penelope fattede den Beslutning at gaae ind i Salen til

Frierne for at dadle Telemachos, fordi han havde ladet den Fremmede fornærme af disse. Hun befalede Ammen *Eury-nome* at kalde paa Ternerne *Autonoë* og *Hippodameia* for at ledsage hende. Hun slumrede nu ind, og Athene gav hende en blændende Skjønhed, idet hun vadskede hende med Aphrodites ambrosiske Sminke. Hun vaagnede og gik med Ternerne ind i Salen, hvor hun hørte paa Telemachos's Forsvar. En af Frierne, *Eurymachos*, berømmede hendes Skjønhed. „Oh”, sagde hun, „Sorgen over min Ægtefælle har ganske tilintetgjort min Skjønhed! Ved Afreisen sagde han til mig, at, hvis han endnu ikke var kommen tilbage, naar Telemachos var bleven voxen, saa maatte jeg gifte mig igjen; jeg har rigtignok Friere nok, men kun saadanne som fortære mit Gods”. Disse Ord virkede paa Frierne; nogle lode Gaver hente, som de overrakte hende. Om Aftenen dandsede de om en Ild, som Odysseus vedligeholdte. Dog spottede *Eurymachos* ham, og da han svarede, blev denne saa opbragt, at han kastede et Oxebeen efter ham. Telemachos skjændte derfor paa Frierne og opfordrede dem til at gaae til Ro.

Saasnart de vare borte, lod Odysseus Telemachos med Athenes Hjælp bære Vaabnene, der hang paa Væggene, ovenpaa, og derpaa gaae tilsengs. Nu traadte Penelope ind med sine Terner. En af Pigerne, som tog af Bordet, vilde jage ham bort, men blev udskjældt af Odysseus og endnu mere af Penelope. Odysseus maatte nu fortælle, hvor han var fra. Han foregav at stamme fra Kreta og at være en Broder til Idomeneus. Penelope vilde ikke troe, at han underveis havde seet Odysseus, før han nøiagtigt beskrev hans Klædning; dog tvivlede hun endnu bestandigt om, at han vilde komme hjem. Men Odysseus trøstede hende: han havde allerede hørt tale om hans Hjemreise; han maatte være i Nærheden. Hun befalede nu, at der skulde tilberedes den Fremmede et Bad og et blødt Leie. Han lod den gamle *Eurykleia* vadske sine Fødder. Hun fandt megen Lighed mellem ham og Oysseus, og da hun vadskede ham, opdagede hun paa hans ene Fod et Ar efter et Saar, som

et Vildsviin engang havde bibragt ham, og kjendte ham derpaa. Odysseus havde megen Møie med at faae hende til at tie.

Seent om Aftenen lod Penelope ham igjen kalde, fortalte ham, at hun ikke kunde bestemme sig til, om hun skulde blive hos Telemachos eller hellere gifte sig andengang, og bad ham udtide hende en Drøm. Dette gjorde Odysseus ogsaa, idet han sagde, at den varslede om Friernes Død og hendes Mands Hjemkomst. „Den Dag imorgen“, sagde Penelope, „vil være af stor Vigtighed for mig; thi jeg vil da bestemme Frierne en Vædekamp, og den, der seirer deri, skal være min Ægtefælle“.

Da Odysseus laae søvnløs paa Leiets, viste Athene sig for ham, indgød ham Mod og lovede ham sin Bistand.

50. Odysseus tugter Frierne. — Om Morgenen bad Penelope med Taarer til *Artemis*, at hun dog ikke skulde have nødig at række en anden Mand sin Haand. Odysseus derimod bad Zeus om et Varsel, for at han kunde vide, om han vilde være ham gunstig; og se! han tordnede.

Eurykleia lod imidlertid Pigerne vadske Gulvet i Salen. *Eumæos* kom nu ligesom *Melantheus*, der igjen skjældte og smældte imod Odysseus. Kvægghyrden *Philotios* viste sig derimod venlig stemt imod Kongen og fortalte ham, hvor meget han længtes efter sin Herre. Odysseus forsikkrede ham, at hans Ønske vilde blive opfyldt, for han ventede det.

Frierne, som nu traadte ind og lagde Raad op om at dræbe Telemachos, bleve advarede ved et Varsel og begyndte at spise og drikke; ogsaa Odysseus fik Mad og Viin af Telemachos. En af Frierne, *Ktesippos*, kastede haanligt et Oxebeen efter ham. Telemachos foer rasende op; en anden søgte at berolige ham og bad ham sige sin Moder, at hun nu maatte vælge en af dem til Ægtefælle, hvilket Telemachos lovede at gjøre.

Pallas Athene forvirrede nu Friernes Tanker, saa at de loe umaadeligt, fordreiede Ansigterne, spiste det blodige Kjød og udgode Taarer. *Theoklymenos*, der saae det, spaaede dem

en Ulykke; men de løe ham ud, navnlig *Eurymachos*. Penelope traadte nu ind, bragte dem Odysseus's Bue, et Pilekogger og tolv Jernstave, forsynede med Ører, og lovede at tage den til Ægtefælle, der kunde skyde en Piil gennem alle Aabningerne. Antinoos glædede sig over den forhaabede Seier, Telemachos stak Stavene i Jorden og prøvede tre Gange at spænde Buen, men forgjæves. Heller ikke formaaede nogen af Frierne det. Da *Eumæos* og *Philetios* nu gik ud, løb Odysseus efter dem, gav sig tilkjende for dem og fik det Løfte, at de vilde hjælpe ham med at dræbe Frierne. Efterat have givet dem sine Befalinger, gik han tilbage til Salen. Eurymachos prøvede netop paa at spænde Buen: Antinoos raadete ham at opgive det og styrke sig ved Spise og Drikke. Drikkelaget begyndte paany.

Men nu viste Odysseus sig og bad om Buen for at see, om han maaskee kunde spænde den. Antinoos gjorde Nar af ham derfor, men Penelope forlangte, at man skulde række ham Buen. Telemachos bad, om det maatte blive overladt til ham at tage Bestemmelser om Buen, fordi han alene havde Ret til den. Penelope indrømmede det og gik bort, medens Eumæos, paa Telemachos's Befaling og trods Friernes Raab, bar Buen hen til Odysseus. Denne prøvede den, spændte den rask, medens Zeus tordnede, skød Pilen svirrende gennem alle tolv Ører og raabte til Telemachos, at nu var det Tid. Ynglingen bevæbnede sig og stillede sig ved Siden af Faderen, som traadte op paa det høie Dørtrin og raabte: „Nu skal denne Vædekamp have Ende. Nu vælger jeg mig et andet Maal, som endnu ingen Piil har truffet — saa sandt Apollo staaer mig bi!" I dette Øieblik dræbte en Piil Antinoos. Da Frierne truende sprang op og saae sig om efter deres Vaaben, raabte Odysseus: „Ha! I Hunde! I ventede, at jeg aldrig skulde vende tilbage fra Troja til disse Egne; derfor fortære I Fraadsere mit Gods, ja I frie til den Levendes Hustru og skamme Eder hverken for de Salige, der beboe den høie Himmel, eller for Menne-skene? Nu trues I alle af en snar Undergang!" Alle bleg-

nede og vilde undflye. Eurymachos vilde formilde ham og lovede Erstatning for den lidte Skade. Da Odysseus forkastede den, opfordrede hiin Frierne til Modstand. Men en Piil strakte ham til Jorden, og efterat Fader og Søn endnu havde dræbt nogle, skjulte de andre sig i Krogene. Telemachos hentede imidlertid ovenfra Rustninger til sig, Faderen og de to trofaste Hyrder. *Melantheus* sneg sig nu ogsaa derop og kom tilbage til Salen med tolv Rustninger til Frierne. Men da han anden Gang sneg sig ud for at hente flere, gik de to andre Hyrder efter ham, grebe og bandt ham og heisede ham op under Loftet. Derpaa vendte de tilbage og understøttede deres Herre. Ogsaa *Athene* viste sig i Mentors Skikkelse; men hun svang sig snart i en Svaales Skikkelse op paa en af Tagbjælkerne.

Endnu engang angrebe Frierne Odysseus; men Gudinden beskyttede ham, og ingen Piil traf. Endelig laae de Alle dræbte rundt om paa Gulvet. Kun Sangeren *Phemios* og Herolden *Medon* bleve skaanede.

51. Odysseus giver sig tilkjende for Sine. — Da alle Frierne vare døde, lod Odysseus den gamle Eurykleia kalde; hun jublede høit, men blev af Odysseus dadlet herfor. Af hende erfarede han, at af de 50 Piger vare tolv utroe og havde gjort fælleds Sag med Frierne. Han befalede hende at sende dem ind i Salen. De maatte bære Ligene ud og gjøre reent i Salen og bleve derefter hængte i Kjøkkenet. *Melantheus* førte man ud i Forgaarden og henrettede ham der. Tilsidst lod Odysseus bringe Ild og Svovl og gennemrøgede Salen. De troe Terner, som først nu erfarede deres Herres Ankomst, kom glade ind for at ønske ham velkommen, og ogsaa han græd af Glæde.

Eurykleia løb nu op til Penelope for at melde hende Odysseus's Ankomst. Men hun vilde ikke troe Efterretningen. Da Eurykleia forsikkrede, at Efterretningen var sand, ilede Penelope — endnu bestandig tvivlende — ned. Hun satte sig ligeoverfor Odysseus og betragtede ham vantro. Endelig spurgte Telemachos, hvorfor hun ikke gik hen til ham. Hun

var endnu saa forbauset, at hun ikke troede sig istand til at gjenkende ham. Men han befalede Sangerne at spille paa Harpen og Kvinderne at dandse dertil, medens han selv badede sig, tog en ny Klædning paa og fik af Athene sin gamle Skjønhed. Nu kjendte Penelope ham, kastede sig om hans Hals, og grædende holdt de længe hinanden omfavnede. Den næste Morgen vækkede han Telemachos, Philötios og Eumæos for at besøge den gamle *Laërtes*. Imidlertid førte Hermes Friernes Sjæle ned til Underverdenen. Achilleus, Patroklos, Ajax og Agamemnon undrede sig over de Dødes store Antal og spurgte om Grunden. Da Agamemnon hørte den og erfarede, at Penelope saa trofast havde ventet paa sin Ægtefælle, raabte han: „Hvor lykkelig er dog ikke Odysseus, at han har en saadan Viv, der ikke, som Tyn-dareos's Datter, dræbte sin Mand!”

52. Odysseus besøger sin Fader Laërtes. — Da Odysseus var kommen til sin Faders Bolig, sendte han Telemachos forud med Hyrderne for at see, om hans Fader vilde gjenkende ham. Alle Gaardens unge Karle vare ude i Skoven; *Laërtes* var selv i Haven, men saa daarligt klædt, at Odysseus græd over at træffe ham saaledes. Han tiltalte ham uden at give sig tilkjende og spurgte, om dette var Ithaka, og hvorfor man sørgede saa lidt for ham i hans Alderdom, at han gik saa elendigt klædt. Han søgte her en Gæsteven, der engang havde sagt ham, at han var en Søn af *Laërtes*. *Laërtes* svarede, at det rigtignok var Ithaka, men at her nu herkede overmodige Mænd; hans Søn derimod var sikkert allerede forlængst bleven et Bytte for Himlens Fugle. Han selv var *Laërtes* og ønskede nu ogsaa at vide, hvo den Fremmede var. Odysseus fortalte ham en Fabel. Oldingen blev derved endnu sørgmodigere og jamrede sig høit. Da gav Odysseus sig tilkjende; dog troede den Gamle ham først, da han viste ham Arret paa Foden og nævnte ham de Frugttræer, hiin engang havde givet ham som Barn. Da kjendte Oldingen ham, og bævende af Glæde, takkede han Zeus. Derpaa møde Alle et muntert Maaltid.

Efterat Folket havde erfaret Friernes Død, opstod der en stor Bestyrtelse. *Eupeithes*, Antinoos's Fader, opmuntrede Folket til Hævn, hvorimod Herolden *Medon* formanede det til Ro. Det Samme gjorde en forstandig Olding. En Deel af Folkeforsamlingen gav ham Ret; men de Andre grebe til Vaaben og fulgte *Eupeithes* til *Laërtes's* Huus. *Athene* hjalp atter her. Med *Zeus's* Tilladelse fløj hun til Jorden for at stifte Fred. Da *Odysseus* efter Maaltidet erfarede, at Fjenderne nærmede sig, rustede han, *Laërtes*, *Telemachos* og Andre sig og gik dem imøde med *Athene* i *Mentors* Skikkelse. Da de traf sammen, dræbte *Laërtes* *Eupeithes*, og nu traadte *Athene* imellem og paabød Fred. Det forskrækkede Folk ilede til Byen; *Odysseus* forfulgte dem, indtil *Zeus* slyngede en *Lynstraale* ned i Jorden foran ham. *Athene* raadede ham til at afholde sig fra Krigen og stiftede Fred.

53. Agamemnons Død. — *Thyests* Søn *Ægisth* havde myrdet sin Onkel *Atreus*. Han benyttede sig af sin Fætter *Agamemnons* Fraværelse til at ægte dennes Hustru *Klytæmnestra*, der haabede, at hendes Mand aldrig vilde vende tilbage fra Troja. Hun var ogsaa opbragt paa *Agamemnon*, fordi han havde skuffet hende i *Aulis* ved *Iphigenias* paa-tænkte Offrelse. *Ægisth*, der frygtede *Agamemnons* Hjemkomst, lod en Slave ved *Strandbredden* holde Udkig efter dennes Skibe. Et Aar efter landede han endelig paa sit Fædrelands Kyst. Spionen gav hurtigt *Ægisth* Underretning derom, og denne lod tyve Mænd dræbe hans Ledsagere, men ham selv nedlagde han ved et for ham tilberedt Festmaal, medens *Klytæmnestra* myrdede *Kassandra*, hvem *Agamemnon* havde bragt hjem med.

Et andet Sagn beretter, at *Agamemnon* af sin Hustru blev modtagen med forstilt Venlighed. Men da han vilde stige ud af Badet og forlangte sin Klædning, kastede hun ham et kunstigt indviklet Gevandt over Hovedet, og før han kunde faae sig viklet ud deraf, sprang *Ægisth*, der stod bag Døren, frem og kløvede hans Hoved med en Øxe.

54. **Orestes og Iphigenia paa Tauris.** — Foruden Iphigenia havde Agamemnon endnu en Datter, *Elektra*, og en Søn, *Orestes*. Elektra reddede sin elleveaarige Broder, hvem Ægisth ogsaa vilde myrde. Han blev opdragen af en Slægtning, Kong *Strophios* i Phocis, og opvoxede i et fortroligt Venskab med dennes Søn *Pylades*. Da han var voxen, blev han ved flere Orakelsvar opmuntret til at hævne sin Faders Død. Han gik med Pylades til Mycene, gav sig tilkjende for sin Søster Elektra og blev af hende endnu mere opmuntret til at fuldbyrde Hævnen. Hun førte ham ind i Salen, hvor Faderen var bleven myrdet, og skildrede ham Mordscenen. De mældte Ægisth, hos hvem de udgave sig for Fremmede, Orestes's Død, og da Ægisth yttrede sin Glæde herover, stødte de ham ned. I det første Raseri myrdede Orestes ogsaa sin Moder, der begræd sin Ægtefælles Død.

Strax bemægtigede Erinnyerne sig ham og dreve ham gennem Landet; hver Nat viste ham Moderens blodige Skygge. Endelig drev Angsten ham til *Delphi*, hvor han vilde adspørge Apollo. Guden befalede ham at gaae til *Tauris* (Krim), hvor han vilde finde sin Søster; denne skulde han føre tilbage til sit Fædreland. I Tauris var et *Artemis-tempel*; *Thoas*, Hypsipyles Fader, der ogsaa var Konge paa Lemnos, regjerede over Landet og havde givet den Lov, at alle Fremmede, der landede her, skulde offres til Gudinden. Orestes og Pylades bleve førte for ham, og Præstinden Iphigenia blev det overdraget at offere dem. Orestes gav sig tilkjende for hende og skildrede hende de Kvaler, Furierne havde foraarsaget ham. Iphigenia aabenbarede ham nu, at hun var hans Søster. Først vilde de hemmeligt flygte, men derpaa aabenbarede de Kongen hele Sagens Sammenhæng, og han ikke blot skjænkede de Fremmede Livet, men tilbød endogsaa Iphigenia og hendes Broder at vende tilbage til deres Fædreland med Gudindens Billedstøtte. Underveis forlode Furierne Orestes. Han ægtede *Hermione*, en Datter af Menelaos og Helena, og blev senere Konge i Sparta, hvor han døde, 90 Aar gammel.

55. Pyramus og Thisbe. — I den graae Oldtid levede i Babylon en smuk Yngling *Pyramus* og den henrivende Pige *Thisbe*. Deres Huse stødte op til hinanden, og allerede fra Barnsbeen af elskede de hinanden; men deres Fædre vare dødelige Fjender og forbøde Børnene al Omgang. Det eneste Middel, de havde til at tale sammen, var en Sprække i Muren, der adskilte Husene. En Dag pønsede de paa, hvorledes de engang uforstyrret kunde sees. De kom overeens om i den næste Nat hemmeligt at mødes ved Kong Ninus's Grav, hvor et stort Morbærtræ med hvide Frugter beskyggede en Kilde. Thisbe kom først med Hovedet indhyllt i et Slør. Da saae hun en Løvinde komme, der vilde slukke sin Tørst ved Kilden. Hun flygtede til en Klippespalte, men tabte sit Slør. Løvinden saae det og sønderflængede det med sin blodige Mund. Imidlertid kom Pyramus. Han fandt Sløret, saae, at det var fuldt af Blod, troede, at hans Elskede var bleven et Bytte for Løven, bar Sløret hen til Træet og stak Dolken, som han bar i sit Bælte, i sit Bryst. Træets Frugter, der bleve besprængte med Blod, antoge fra den Tid af den sorte Farve.

Nu vendte Thisbe tilbage til Træet og fandt sin Elsker døende: han aabnede endnu engang Øinene for at lukke dem for evig. Heller ikke hun vilde leve længere og gjennemborede sig med den samme Dolk.

Mythologie

En kortfattet Fremstilling

af

den nordiske Mythologie.

En kortfattad Fremställning

den nordiska Mythologie

Mythe og Mythologie.

Da den Forestilling, som er Mennesket medfødt, om høiere, altstyrende Væsener, hvoraf Verden og alle de forskjellige Begivenheder i den ere afhængige, efterhaanden udvikledes mere og mere, da Alt i Naturen talte til den i Mennesket slumrende Bevidsthed om noget Høiere, noget Mægtigere, og da han lidt efter lidt blev opmærksom paa den levende Kraft, som rørte sig i Naturgjenstandene, greb han disse og gjorde dem til Gjenstand for sin Tilbedelse. Men snart vendte Mennesket sig fra de raae Kræfters til den i dem boende Krafts Tilbedelse, han anede noget Guddommeligt, men han kunde ikke forstaae, hvorledes Godt og Ondt, Lys og Mørke, Liv og Død kunde have sin Oprindelse fra det samme Væsen, han saae det Guddommelige snart røre sig i Himlen, snart i Havet og snart i Jordens Indre, og han dannede sig nu i sin Indbildning høiere Væsener eller Guder, som herskede paa alle disse Steder. Hans Phantasie er nu sat i Bevægelse, han skal udvikle og forklare sig disse Gunders Liv og Virken, deres Forhold indbyrdes og deres Forhold til Menneskene, og saaledes opstaae da Mytherne.

Mythen er altsaa et Udtryk for det indre Liv, den Phantasierigdom og de særegne Eiendommeligheder, som tilhøre ethvert Folk. Den er snart vild og rædselfuld, Hævn, Krig og Tilintetgjørelse følge paa hverandre; snart er den mild og kjærlig, de høie Guder holde Gæstebud, og Glæden hersker i de himmelske Borge. Vi maae ikke tænke os Mythen som en blot Allegorie; thi det vilde være ligesaa feilagtigt, som naar vi ved alleslags dybsindige Udtydninger

vilde uddrage nogen paalidelig Historie deraf; den, som saaledes søger at udforske Mythens egentlige Betydning eller historiske Grund, vil som oftest komme tilkort, da han vil træffe paa Urimeligheder og Modsigelser, som han med al sin Skarpsindighed ikke vil kunne udtyde paa nogen simpel og naturlig Maade (physisk, historisk og ethisk Forklaring). Mythen er frembragt ved Hjælp af Indbildningskraften, som sammenblander efter sit Godtbefindende Allegorien med den sande Historie. De Gamles Religion var nemlig en Phantasien og ikke en Forstandens Religion, deres Gudelære var hun som en Drøm, men, skjøndt den indeholdt meget baade Smukt og Betydningsfuldt, maae vi dog ikke fordre, at dens Begreber klart og bestemt skulle være udviklede og satte ud fra hverandre.

Mytherne have et stort Krav paa Folkets Interesse, thi for det Første ere de ikke altid blot som dunkle Drømebilleder eller en overspændt Phantasies Fostre, men i de mythologiske Sagn ligger der stundom et hemmeligt, skjøndt ofte dunkelt, Spor til den ældste Historie; dernæst staae de som herlige Minder fra den fjerne Oldtid om den Aand, som dengang rørte sig i Folket, og om den Betydning, som man dengang tillagde Storheden, Kraften og Forstanden. Der- som vi ikke kjendte noget til Mytherne, da vilde vi, naar vi betragtede de gamle Mindesmærker eller læste i de gamle Forfattere, famle og rave ligesom iblinde; uafslædig maatte vi standse ved Noget, som vi ikke kunde forstaae; ja! vi vilde ei engang klart kunne overskue de nyere Tiders Udvikling og Begivenhedernes Gang.

Den græske Mythologie træder os imøde med Skønhedsloven som den egentlige Regel, i den romerske aabenbarer sig Høihedens Idee, men over dem begge staaer dog vor nordiske Mythologie, der fører Livets Kamp og Strid op i Himlen, der har mere af Sædelighedsideen og ligesom aner et høiere Verdensmaal. Dog staaer vor nordiske Mythologie tilbage saavel for hine to som for de andre Oldtids Mythologier, naar vi see hen til Kildernes Fuldstændighed og nøiagtig Kundskab om hine Tiders religiøse Forestillinger; thi

ingen prægtige Gudetempler, ingen Kunstens Afbildning, intet bogligt Mindesmærke fra vore gamle Forfædres Tider staaer tilbage for os. Først i den senere Tid, da Asalæren her i Norden fortrængtes af Christi rene Lære, optegnedes de gamle Sagn og Sange, der tidligere kun bevarede ved mundtlig Meddelelse, og derfor vel ogsaa for en stor Deel ere gaaede tabte. De fornemste Kilder til vor Kundskab om de nordiske Guder finde vi saaledes i de to *Edda'er* (*Edda* betyder: Oldemoder), den ældre og den yngre *Edda*. Den ældre, den poetiske, kaldes *Sæmunds Edda* efter den christne Præst *Sæmund Sigfussøn* paa Island, der samlede de deri indeholdte Sagn og Digte i Slutningen af det ellefte Aarhundrede. Den yngre *Edda*, i Prosa, som halvandet hundrede Aar senere er forfattet af *Snorre Sturlesøn*, indeholder hele Gudelæren og flere Sagn om Asernes Bedrifter.

Den nordiske Mythologie kaldes ogsaa *Asalæren* af *As* eller *Asa*, som er Benævnelsen paa Guderne (Gudinderne kaldes *Asynier*), og denne Lære, som vel har forplantet sig fra Sydost mod Nordvest, herskede for største Delen i det nordvestlige Europa: paa Island, i Norge, Sverrig, Danmark og hos forskellige Folkestammer, der ved Sværdet fæstede Bo i Tydskland, Frankrig, England og Irland.

Verdens Skabelse og de første Guder, Jætter og Dværge.

I. Verdens Skabelse. — I Begyndelsen fandtes der to Verdener, *Muspelheim*, som var hed og luende, hvis Fyrste var *Surt* (Surtur), *Niflheim*, der var nedentil og var mørk og kold: midt imellem begge disse var der en uhyre stor, tom Afgrund, *Ginnungagab*. Fra Brønden *Hvergelmer* i *Niflheim* strømmede tolv Edderstrømme, *Elivaager*, ud i det tomme Svælg. Da Kulden og Heden nu mødte hinanden, kom der Liv i de døde Iismasser, og der fremstod en uhyre Jætte, *Ymer* (Ørgelme), og dernæst Koen *Audhumle*, der med

sin Melk nærrede Ymer; under hvis Arme der fremkom en Mand og en Kvinde, og fra hvis Fod der ogsaa udsprang et Væsen; saaledes blev Ymer Stamfader til *Riimthursernes* (Frosttrølle), *Jætternes* onde Slægt. Men Koen Audhumble slikkede saalænge de riimfrosne Stene, at den fødte den store og skønne *Bure*, der blev Fader til *Bør*, hvis tre Sønner vare *Odin*, *Vile* og *Ve*; disse vare de første Guder. Da Jætterne formerede sig stærkt, dræbte *Børs* Sønner Ymer, af hvis Legeme de nu dannede Jorden og Himmelhvælvingen; hans Knokler bleve til Klipper, hans Haar til Træer og Urter, hans Blod til Havet og de mange Vande, hans Hjerneskal til Himmelhvælvingen, og hans Øienbryn bleve til Befæstningen om Midgaard, hvor Menneskene skulde boe. Gnister fra Muspelheim, som de kastede op paa Himlen, bleve til Stjerner, og under selve Himlens fire Hjørner satte de fire Dværge, *Øst*, *Vest*, *Syd* og *Nord*, til af bære den. I Ymers udstrømmende Blod druknede alle Jætterne undtagen *Bergelmer* og hans Kvinde, der undslap i en Baad og saaledes bleve Stamforældre til de senere Jætter, der førte Kamp mod Guderne. Jætten *Narves* Datter var den mørke *Nat*; hun var tre Gange gift, sidst med *Delling*, deres Søn var *Dag*, der var lys og skøn efter sin Fader, som hørte til Asaslægten. Den mørke *Nat* farer afsted paa sin Hest, *Riimfaxe*, der med Fraaden fra Bidselet bedugger Jorden, den lyse *Dag* rider paa *Skinfaxe*, der straalere som den klare Sol. Jætten *Mundilfare* hoymodede sig af sine to Børns Skjønhed, og til Straf herfor sattes de til at kjøre Solens og Maanens Vogne. Solens Heste vare *Arvak* og *Alsvid*, der havde Blæsebælge under Bovene for at afkjøles. Maanen og Solen fare hastig afsted, thi de forfølges af en Jættekvindes to Børn, der i Skikkelse af Ulve ville sluge dem; *Skoll* forfølger Solen, men den Værste er *Hate* eller *Maanegarm*, der jager efter Maanen. Den uhyre Jætte *Hraesvalger* (Ligsluger) frembringer Vinden med sine store Ørnevinger. Paa Himlen er der bygget en Bro, *Bifrost* (Regnbuen), ad hvilken Guderne ride til Jorden. Længst

ude ved Havet laae Jætternes Bolig, *Jotunheim*, i Himlen boede Aserne i *Asgaard*, og Menneskenes Bolig var *Midgaard* eller *Manheim*.

2. De første Guder, *Odin*, *Vile* og *Ve*, havde ihjelslaget Ymer og dannet Himmel og Jord; de forsamlede sig nu paa *Idasletten* eller *Idavolden*, hvor de byggede sig store Borge; her stod *Gladshheim*, Gudernes Bolig, hvorigjennem man kom til *Valhalla*, og *Vingolf*, Gudindernes Bolig. Her tilbragtes Glædens og Uskyldighedens lykkelige Tid, Guldalderen; de høie Guder morede sig med at lege Guldtafl; men det varede kun kort; thi da de (*Odin*, *Hæner* og *Loder*) havde skabt de to første Mennesker, *Ask* og *Embla*, som dannedes af to Træer, begyndte Kampen og Sorgerne. (Har, *Jafnhar* og *Thridi* ere Navnene, som gives den høieste Gud i en Fortælling om Kong *Gylfe*.)

3. Jætterne, eller som de ogsaa kaldes *Jotuner*, *Thurs*, *Trolde*, boe i *Jotunheim*, hvor deres fornemste Bolig er *Udgaard*. Det er en hæslig Slægt; de have store, uformelige og ofte vanskabte Legemer, med flere Hoveder og flere Par Hænder; deres Kvinder (*Gyger*) ere ligesaa skrækelige at see til paa enkelte Undtagelser nær (f. Ex. *Gerda*, *Skade*). De boe i Mørket, i Jordens Huler, ere store Troldmænd og besidde ofte store Skatte og Hjorde af sort Kvæg. Den gamle Stamfader Ymer havde flere Sønner, og den vigtigste af disse var *Hler-Ægir*, der boede paa Lessø (*Hlesey*) i Kattegattet; hans Kone var den onde *Ran*, der med sit Gårn drog Skibene ned paa Havets Bund, deres Døttre vare Bølgerne. Den egentlige Hersker i *Jotunheim* var *Udgaards-Loke*, der maaskee oprindelig var den Samme som *Asa-Loke*.

4. Dvergene, der vare fremkomne af Maddikerne i Ymers Legeme, fik af Guderne menneskelig Skikkelse, og deres Bolig var i Jordens Indre. De kaldes ogsaa *Svartalfer*, ere lumske og ondskabsfulde, men kløgtige og kunsthærdige; de ere smaae og hæslige og kunne ikke taale Solens Skin. Den Øverste iblandt dem er *Modsoegner*; af andre

nævnes der *Durin* og *Dvalin*, *Brok* og *Sindre*, *Andvare* og *Alviis*.

Verdens Inddeling, Asken Ygdrasil, Vaner, Alfer og Vælder.

5. Verdens Inddeling. — Himlen og Jorden, hvilken sidste her i Norden, ligesom hos andre Oldtidens Folk, tænktes som cirkelrund og flad, med den faste Himmelhvelving ovenover, inddeelt i ni Verdener: *Muspelheim*, *Asaheim*, *Vanaheim*, *Lysalfheim*, *Midgaard*, *Jotunheim*, *Svartalfheim*, *Helheim* og *Niflheim*. Aaen *Ifing*, som aldrig fryser til, løber imellem Gudernes og Menneskenes Verden.

6. Asken Ygdrasil, der overskygger Alverden, og hvis Top breder sig ud over Himlen, har tre Rødder, der strække sig vidt. Ved den første Rod i *Niflheim* findes Brønden *Hvergelmer*, der er fuld af hæslege Orme, som gnave paa Roden, og hvoraf *Nidhugger* er den værste; ved den anden Rod hos *Riimthurserne* findes *Mimers Brønd*, hvori Viisdommen er skjult. Odin ønskede at drikke af dens Vand, men han maatte først sætte sit ene Øie i Pant hos *Mimer*, hvorfor han ogsaa beskrives som eenøiet. Den tredje Rod findes hos *Aserne*, og her ligger *Urdes hellige Kilde*. De tre *Norner* (Skjæbnegudinder) *Urde*, *Verdande* og *Skulde* sidde her og fugte Askens Rod med Kildens hellige Vand; didhen ride *Aserne* hver Dag ad den straalende Bifrost for at holde Thing, kun Thor alene maa vade over Vandene, thi Broen taaler ikke hans vældige Fodtrin. I Askens Top sidder en Ørn, og det lille Egern, *Ratatask*, løber op og ned for at sætte Splid mellem Ørnen foroven og *Nidhugger* forneden. Fire Hjorte staae imellem Grenene og gnave af Træets Blade.

Lærad er Navnet paa et andet Træ i Asgaard; af dettes Blade nære sig Guden *Heidrun*, der af sit Yver giver *Einherierne*, de faldne Kæmper, den kosteligste Mjød, og Hjorten *Eikthyrner*, fra hvis Gevier utallige Floder have deres Udspring.

7. **Vanerne** vare blide Væsener, der vel tidligere havde ført Krig med Aserne; men Striden bilagdes, og de gave hinanden Gidsler; saaledes kom Vanen *Njord* og med ham hans to Børn, *Freia* og *Freir*, til Asaheim, og disse regnedes nu blandt Guderne, medens Asen *Hæner* kom til Vanerne.

8. **Alferne**, eller som de i Modsætning til Svartalferne kaldtes *Lysalferne*, boede i *Lysalfheim*; de vare ogsaa milde og blide Væsener, og boede hos *Freir*, der fik *Alfheim* som Tandgave af Guderne. Af andre lignende Væsener omtales der *Vætterne*, hvoraf der ogsaa gaves baade gode og onde, og hvoraf navnlig *Landvætterne* (Landenes Beskyttere) ere de meest bekjendte; for ikke at fortørne disse aftog man det gabende, forgyldte Dragehoved paa Skibets Forstavn, naar man seilede ind imod Kysten. Som Flodguder nævnes *Havmænd* og *Nøkker*.

Aserne og Asynierne.

9. **Aserne** boede i Himlen, hvor de eiede store, herlige Boliger, kostbare Klenodier, skønne Vaaben og udmærkede Heste eller andre Dyr, som trak Gudernes og Gudindernes Vogne. De fornemste Aser vare følgende: *Odin* med Sønnerne: *Thor*, *Balder*, *Tyr*, *Heimdall*, *Hod* (Høder), *Brage*, *Vale*, *Vidar* og *Hermod* (Hermoder), dernæst *Uller* og *Forsete*, samt *Njord* og *Freir* (Frej), der egentlig hørte til Vanerne, og *Loke*.

10. **Odin**, den øverste og mægtigste af Aserne, har en stor Mængde Navne, der deels tjene til at betegne hans Magt og Virksomhed fra forskjellige Sider, f. Ex. *Alfader*, *Hærfader*, *Valfader*, *Seierfader*, deels ere beskrivende, f. Ex. *Sidskjæg*, *Grimner* (den Skjulte), *Gagnraad* eller *Gangraad*, *Vegtam*, *Bølverk*; hvilke sidste han gav sig paa flere af sine Vandringer, hvor han paatog sig forskellige Skikkelser; thi Guderne besad den Evne at kunne forvandle sig paa flere Maader (Hamskifte); men Odin var navnlig heri den største Mester. Han forestilles som en stor, smuk, gammel, eenøiet Mand, i prægtige Klæder og med et Spyd i

Haanden; to Ravne, *Hugin* (Hu) og *Munin* (Minde), sidde paa hans Skuldre og bringe ham Budskab om Alt, hvad der skeer, to Ulve, *Gere* og *Freke*, sidde ved hans Fødder og æde hans Føde, thi Odin selv drikker kun Viin. Paa sin ottefodede Hest *Sleipner* farer han afsted paa Land, over Vand og i Luften, og med sit Spyd *Gungner* rammer han Alt, hvad han sigter paa. Han eier den kostelige Ring *Draupner* (Drøpner), der hver niende Nat drypper otte sig lige. I Odins Sal *Valaskjalf* stod hans Høisæde *Hlidskjalf*, hvorfra han saae ud over al Verden; i Salen *Valhalla* samledes han med de vaabendøde Mænd, *Einherierne*. Denne Sal har 540 Døre, saa brede, at 800 Einherier kunne jevnside gaae ud deraf; hver Dag drage Heltene ud til Strid, men de Faldne reise sig atter og vandre tilsammen til Valhalla, hvor de opvartes af *Valkyrierne* og beværtet med Mjød, som drypper fra Geden *Heidruns* Yver og med Flesk af Galten *Sæhrimmer*; Flesket koges i Kjedelen *Eldrimner*, af Kokken *Andrimner*. Odins Hustruer vare *Jord*, *Frigga*, Jættekvindeerne *Grid*, *Gunlød* og *Rind*. Han dyrkedes især i Tydskland, England og Danmark, men havde dog et stort Tempel i Upsala. (Hans Navn findes i Onsdag, Odense o. s. v.)

II. Thor, Tordenguden og Krigsguden, var en Søn af Odin og *Jord*, der ogsaa hed *Hlodyna* eller *Fjorgyna*; næst Odin var han den største blandt Aserne, i hvis Spidse han førte Kampen mod Jætterne, hvis uforsonlige Fjende han var. Høi, kraftig og af uhyre Styrke, med ildrødt Skjæg og luende Blik, svinger han sin mægtige Hammer *Mjølner*; paa Hænderne har han Jernhandsker og om Livet sit Styrkebælte *Megingjarder* (Megingjard). Paa en Kærre, som trækkes af to Bukke, *Tangnioster* og *Tangrisner*, farer han afsted over Himlen, da lyner og tordner det; heftig er hans Vrede, men godmodig forsones han snart. Bønderbørnene *Tjalfe* og *Roskva* ledsage ham undertiden paa hans Reiser. Hans Bolig hedder *Thrudvang*, med den prægtige Hal *Bilskirner*, der har 540 Sale. Hans Hustru er den gyldenhaarede *Sif*, deres Sønner ere *Mod* og *Magne*. Han kaldes ogsaa

Akithor (den agende), *Vingthor* og *Hlorride*, som var Navnet paa hans Kærre. Han dyrkedes især i Norge. (Torsdag, Taasinge.)

12. Balder, Odins og Frigges Søn, var Fromhedens, Reenhedens og Retfærdighedens Gud: Aserne lyttede altid efter hans vise og veltalende Ord. Han var skjøn og deilig at skue og boede i *Breidablik*; hans trofaste Hustru Nanna var en Datter af Odins Søn Nef; og deres Søn var Retfærdighedens Gud *Forsete*. Han dyrkedes navnlig i Norge, og paa Sjælland findes endnu Landsbyen Baldersbrønd. (Baldersbraa [Øienhaar] kaldes en Blomst endnu.)

13. Tyr var ogsaa Odins Søn med en Jætteqvinde; stor, stærk og kjæk var han den egentlige Krigsgud og raadete for Krigslykken, hvorfor Kæmperne maatte paakalde ham. Han fremstilles som eenhaandet, da *Fenrisulven* afbed ham den anden. (Tirsdag.)

14. Heimdal havde flere Navne; saaledes *Hallinskeide* (den som hælder nedad) eller *Gullintanne* (med gyldne Tænder) eller *den hvide As*. Ni Søstre vare hans Mødre, Odin hans Fader. Han er Gudernes aarvaagne Vogter og staaer yderst ude ved Himlens Grændse ved Bifrøst for at passe paa Jætterne; naar de nærme sig, da støder han i sin Luur, *Gjallerhornet*, der lyder over Alverden. Hans Syn er overordentlig skarpt, han hører Græsset groe og Ulden voxe, og han behøver mindre Søvn end en Fugl. Han eier Hesten *Guldrup*.

15. Hød og Vale; begge ere Sønner af Odin. *Hød* er stærk, men blind; ved Lokes List dræber han sin Broder Balder, men Drabet hævnnes af *Vale*, Odins og Rinds nattegammel Søn, der bliver en stor Kriger og udmærket Skytte.

16. Brage er Digternes Gud; han er den Ypperste i Skjaldekunst og Veltalenhed, en Søn af Odin og gift med *Ydun*; han forestilles som en gammel Mand med et langt Skjæg. Bragebægeret kaldes det Bæger, som man tømte ved Gilderne, og hvorved man gjorde Løfter om at udføre en eller anden Stordaad.

17. Vidar og Hermod. *Vidar* kaldes den tause As, Søn af Odin og Jættekvinden Grid. Han var stor og stærk, havde en tyksaalet Sko, hvormed han hævnedes Odins Drab, og boede i *Landsvide*. Hans Sko bliver stedse forøget, thi alle de Stumper Læder, der afskjæres fra Fodtøiet, som forfærdiges, bliver føiet til denne.

Hermod, en Søn af Odin, var Gudernes hurtige Sendebud, der besørgede alle vigtige Ærinder.

18. Uller og Forsete. *Uller* var en Søn af *Sif* og en Stedsøn af Thor; han var stor og smuk, den bedste Bueskytte og boede i Borgen *Ydale*.

Forsete, en Søn af *Balder* og *Nanna*, var Retfærdighedens Haandhæver og boede i *Glitner*, den prægtige Borg, hvor han holdt Dom og bilagde Trætter.

19. Njord og Freir, hans Søn, hørte egentlig til Vanerne, men Njord kom som Gidsel til Guderne og regnedes med Sønnen iblandt disse. *Njord* var Gud for det rolige Hav og gav Lykke i Skibsfart og Fiskeri, han herskede over Ilden og gjorde alle dem rige, som paakaldte ham. Hans Hustru var Jættekvinden *Skade*, *Thiasses* Datter. Hun kom til Asgaard for at hævne sin Faders Drab; men hun blev forsonet med Guderne og skulde med et Klæde for Øinene fange sig en Mand iblandt dem. Hun greb da Njord, som hun antog for Balder. Njord boede i *Noatun*, og de bleve nu enige om at skiftes til at boe i Njords Bolig og Skades Fjeldegn.

Njords Søn var *Freir*, der var mægtig, rig og skøn. Han var Frugtbarhedens Gud, herskede over Regn og Solskin og boede i *Alfheim* blandt Lysalferne. Han eiede flere Kostbarheder, saaledes i Forening med de andre Guder *Skibladner*, et herligt Skib, der seilede baade i Hav og Luft, og kunde, naar det ikke brugtes, sammenrulles og tages i Lommen; paa sin Galt *Gullinbørste* foer han hurtigt afsted gennem Luften og modnede Kornet; hans kostelige Sværd, der huggede af sig selv, mistede han dog, da han maatte give det til Jætten Gymer for at faae hans

skjønne Datter *Gerda* til Hustru. Da han nemlig en Dag havde besteg Odins Høisæde og saae ud i den vide Verden, fik han Øie paa den deilige *Gerda*, og nu havde han ikke Ro, før hans Skosvend *Skirner*, der ogsaa regnedes blandt Aserne, tog afsted for at frie til hende. Freir fik vel *Gerda*, men mistede sit gode Sværd.

20. Loke eller Lopter var en Søn af Jætten *Forbaut* og Jættekvinden *Lauføy*; han kaldes ogsaa *Asaloke* for at skille ham fra *Udgaards-Loke*, Jætternes Øverste. Han hørte vel saaledes egentlig til Jætteslægten, men fager, smidig og listig vidste han at vinde Aserne, som han ofte morede ved alskens Løier, og som han, skjøndt ofte kun tvungen, skaffede herlige Klenodier. Han staaer saaledes som Bindeledet mellem Aser og Jætter, mellem Himlen og Dybet, snart holdende sig til de straalende Aser, navnlig Thor, og snart tjenende Mørkets fule Magter, altid troløs og pønsende paa Ondt. Han er gift med *Sigyn* eller *Signe*, der bliver ham tro indtil det Sidste, og med hende har han to Sønner *Narve* og *Vale*; med Jættekvinden *Angerbode* avlede han tre Verdensuhyrer *Fenrisulven*, *Midgaardsormen* og *Hel*.

21. Lokes Afkom. Det var forudsagt, at Lokes Afkom skulde volde Guderne Skade; de tre Uhyrer bleve opfostrede hos Aserne, men da disse ikke vilde dræbe dem, bleve de senere forviste fra Asgaard.

Fenrisulven blev stor, og Ingen turde give den Føde uden Thor. Flere Gange søgte Guderne forgjæves at binde den, hver Gang søndersled den sin Lænke. Da sendtes *Skirner* til Dværgene, der forarbeidede en overmaade fin Lænke, *Gleipner*, der var gjort af Kattetrins Lyd, af Kvinde-skjæg, Bjergenes Rod, Bjørnens Sener, Fiskenes Aande og Fuglenes Spyt. *Fenris* skulde nu bindes med den til en Styrkeprøve, men mistroisk forlangte den, at en af Guderne skulde lægge sin Haand i dens Gab til Tegn paa, at den ikke var gjort med Svig. Ingen vovede det uden Tyr. Ulven blev bunden, forgjæves sled den i Baandet, de høie Guder loe, men Tyr ikke, thi han maatte betale Spasen med

Tabet af sin høire Haand, som Ulven bed af. De fæstede nu Lænken til en Klippe og stak et Sværd i Ulvens Gab, hvoraf Fraaden flød ud og dannede en Strøm, *Von*; saaledes laae den lænkebunden til Verdens Ende, da den sluger Odin, men dræbes af Vidar. *Midgaardsormen* kastedes i Havet og omspændte den hele Jord med sin uhyre Krop. *Hel* var Dødsgudinden og herskede i *Helheim*, Dødens Hjem. Skrækkelig var hun at see til, halv blaa og halv kjødfarvet. Alle, som døde af Sygdom, alle Feige kom til hendes frygtelige Bolig. *Elvidner* var hendes Sal, *Hunger* hendes Bord, *Langtsomgaaende* hendes Træl, *faldende Svig* hendes Dørtærskel, *langvarig Sot* hendes Seng. Hun eiede en Hest, *Helhesten*, en Hund, *Garmer*, og en blodrød Hane.

22. Sleipner, Odins ottefodede Hest, var ogsaa Lokes Afkom. Aserne vilde nemlig bygge en Borg; en Bygmester indfandt sig og tilbød sig i en vis Tid at bygge den uden anden Hjælp end en Hest, men vilde saa i Byggeløn have Freia, Solen og Maanen. Paa Lokes Raad gik Guderne ind herpaa; men gik der kun een Dag over Tiden, skulde han Intet have. Borgens Bygning skred rask fremad, og Guderne bleve bange; da truede de Loke til at forhindre dens Fuldendelse. Loke paatog sig da en Hoppes Skikkelse, og Hesten, *Svadilfare*, løb bort med Hoppen, saa Arbeidet derved forsinkedes. Bygmesteren, som var en Jætte, dræbtes af Thor; men Hoppen fødte et Føl, og dette var den graae Sleipner.

23. Asynierne (et almindeligt Navn for kvindelige mythiske Væsener var *Dis*, *Dise*) vare Gudinderne, der ogsaa eiede deres egne, skønne Boliger, kostelige Smykker og forskellige Dyr. Deres Navne ere følgende: *Frigga* med sine Terner: *Hlyn*, *Fulla* og *Gna*; *Freia* med sine Terner: *Siofn*, *Lofn*, *Var* og *Syn*; dernæst *Saga*, *Ydun*, *Sif*, *Eir*, *Nanna*, *Gefion*, *Sigyn*, *Norner* og *Valkyrier*.

24. Frigga (Frigg), en Datter af Jætten Fjorgyn, var Odins Hustru og Asernes Dronning. Hun boede i *Fensal*, og er Gudinde for al Slags Frugtbarhed saavel i Naturen

som i Ægteskabet. Hun sad i Høisædet med Odin og kjendte den skjulte Skjæbne. Den lyse Balder var hendes Søn.

Hlyn er en af hendes Tjenerinder, hun bevogter de Mænd, som Frigga vil beskytte. *Fulla* (Fylla) tjener ogsaa Frigga, hun forestilles som en ung Pige med et langt, udslaget Haar og et Guldbaand om Hovedet. Hun er Friggas Æskemø, bærer hendes Pynteske og bevarer hendes Klæder. *Gnaa* er den tredie Terne; hun sendes af Frigga i Ærinder og rider da paa Hesten *Hofvarpner* (Hovkaster), der løber baade i Luften og paa Havet.

25. Freia, der maaskee oprindelig var den Samme som Frigga, var næst efter hende den fornemste Asynie; hun var Kjærlighedens Gudinde og stammede egentlig fra Vanerne, Datter af Njord og Søster til Freir. I sin Bolig, *Folkvang*, med Salen *Sesrumner*, samlede hun de vaabendøde Helte, hvoraf Halvparten tilhørte hende. Hun var gift med *Oder*, men han forlod hende; hun søgte ham overalt, men fandt ham ei; derfor fælder Freia Taarer, og hendes Taarer ere Guld. Et kosteligt Smykke, *Brising* (Brisingamen), pryder hendes Bryst, og naar hun kører, drages hun af Katte. Hun eier ogsaa en Falkeham, der ofte bliver laant af Loke. Hendes Døttre *Hnos* og *Gerseme* vare saa deilige, at man i Norden kaldte Klenodier efter dem.

Sjofn (Sjofna) var en af Freias fire Tjenerinder, der dog ogsaa henføres til Frigga; hun opvakte Kjærligheden i Menneskenes Bryst. *Lofn* var den anden, som gav Menneskene Lov til at forbinde sig i Kjærlighed. *Var* (Vør) var den tredie; hun hørte de Elskendes Eder og straffede dem, som brød Løftet. *Syn*, som var den fjerde, var Dørvogterske hos Freia og udlukkede alle Uværdige. *Snotra* nævnes i den yngre Edda, men omtales ikke ofte; hendes Navn tyder paa Snildhed, Ynde, Nethed.

26. Saga er en af de høiere Asynier, hun boer i *Søkvabek*, hvor hun samles med Odin; hun er Historiens Gudinde og kjender saavel det Forbigangne som det Tilkommende.

Ydun (Idun), en Datter af Dværgen *Yvald*, var gift med *Brage*. Hun besidder de herlige Æbler, som Guderne nyde af, og som give dem en evig Ungdom, saasnart hun er fraværende med sin Skat, ældes Guderne. En Gang styrtede hun fra Ygdrasil ned til Jætterne; *Brage*, *Heimdal* og *Loke* steg da derned, befriede hende og førte hende op til *Asgaard*. En anden Gang blev hun ved *Lokes List* røvet af Jætten *Thiasse*, men atter igjen befriet ved *Loke*.

Sif (*Siva*) var først gift med en Ubekjendt og Moder til *Uller*; derpaa blev hun *Thors* Hustru og havde med ham en Søn *Hlorride* og en Datter *Thrude*. Hun var en herlig, høi og velskabt Gudinde, med et rigt Guldhaar, der var forfærdiget af Dværgen *Sindre*.

Eir var Lægekunstens Gudinde, hvilken Kunst i Oldtiden, navnlig hos vore Forfædre udøvedes af Kvinderne.

27. Gefion var den jomfruelige Asynie, og til hende kom alle de afdøde ugifte Piger. Hun besøgte engang Kong *Gylfe* i *Sverrig* og fik Tilladelse af ham til at udpløie et Stykke Land med fire Troldøxne. Landet, som hun saaledes udpløiede, tog bort fra *Sverrig* og henlagde i Østersøen, var Øen *Sjælland*.

Sigyn var *Lokes* Hustru, Moder til *Narve* og *Vale*. *Skade*, gift med *Njord*, og *Gerda*, gift med *Freir*, hørte egentlig til Jætterne. *Jord*, Moder til *Thor*, og *Rind*, Moder til *Vale*, regnedes ogsaa til Asynierne.

28. Nornerne, Skjæbnegudinderne, vare mange, men de vigtigste vare de tre: *Urde* (Fortiden), *Verdande* (Nutiden) og *Skuide* (Fremtiden); de boede ved Ygdrasils ene Rod, ved *Urdes* Brønd, og kjende hele Livets Gang; Guderne raadspurgte dem, og deres Domme vare uigjenkaldelige.

Fylgier og *Hamingier* vare ogsaa Skjæbnegudinder; hvert Menneske havde sin Fylgie, der fulgte ham hele Livet igjennem og styrede hans Skjæbne. *Valkyrierne* udkaarede paa *Valen* de faldne Helte, der som *Einherier* kom til *Valhalla*, hvor de vartede dem op ved Drikkelaget. De beskrives som unge, smukke Kvinder, der fare gjennem Luften,

tre og tre eller ni og ni, og de sees i Kampens Tummel. Efter Valkyrien *Hilde* kaldes ogsaa Kampen Hildes Leg.

Forskjellige Asers Reiser, Kampe og Eventyr.

29. Odin og Suttungs Mjød. — Krigen imellem Aser og Vaner var bilagt, og som Tegn paa Forsoning spyttede Alle i et Kar; heraf dannede Aserne en Mand, som hed *Kvaser*, der var meget viis. Han dræbtes af to Dværge, *Fjalar* og *Galar*, der blandede hans Blod med Honning og lavede heraf en herlig Drik, som de gjemte i to Kar, *Bodn* og *Son* og i Kjedelen *Odrører*; de foregav, at Kvaser var druknet i sin egen Viisdom. De to Dværge roede engang ud med en Jætte, *Gilling*, som de druknede ved med Forsæt at vælte Baaden. Jættens Søn *Suttung*, vilde nu dræbe Dværgene, men han lod sig forsones, da de gavede ham deres herlige Mjød, som han tog og gjemte paa *Hnitbjerg* og satte sin Datter *Gunlød* til at bevogte den. *Odin* fik Lyst til Drikken. Han drog ud og traf ni Trælle, som tilhørte *Bauge*, Suttungs Broder. De vare ifærd med Høhøsten, og *Odin* tilbød dem en Hvæssesteen til deres Leer; men da han kastede den op i Luften, vilde de alle have den, sloges derom og dræbte saaledes hverandre. *Odin*, som kaldte sig *Bølværk*, kom om Aftenen til *Bauge*, der klagede sin Nød for ham; men *Bølværk* tilbød sig at forrette de ni Trælles Arbeide, naar han til Løn vilde skaffe ham at drikke af *Suttungs Mjød*. Forslaget blev antaget, og *Bølværk* arbeidede nu hos *Bauge*. Da Vinteren kom, gik de til *Suttung*, men fik Afslag, hvorfor *Bølværk* besluttede at bruge List. Han bød *Bauge* at bore ind i Bjerget med et Naver, som hed *Rate*; men da *Bauge* sagde, at det var boret igjennem, og *Bølværk* blæste i Hullet, fik han Spaanerne i Øinene og mærkede nu, at *Bauge* var falsk. Han borede da atter, Spaanerne fløi indad, og *Bølværk* krøb som en Orm gjennem Hullet; *Bauge* stak efter ham, men traf ham ikke. I Bjerget var han i tre Nætter hos *Gunlød* og drak al Mjøden i tre Dage. Forvandlet til en Ørn fløi han derpaa bort, men

Suttung mærkede Uraad, paatog sin Ørneham og forfulgte Bølverk ligetil Asgaard. Aserne, som mærkede, det var Odin, udstillede Kar, hvori han gav Mjøden fra sig; og saaledes blev det, som faldt i Karrene, den Mjød, som begeistrer de gode Digtere, hvad der faldt bag ud i Skarnet, blev de slette Digteres Drik.

30. Odin og Vafthrudner. — Odin reiste ofte omkring for at prøve Styrke i Viisdom. Jætten *Vafthrudner* var meget viis, og *Odin* vilde derfor prøve ham, men Frigga fraraadede ham det, da hun frygtede for, at han skulde overvindes af Jætten. Odin tog dog afsted under Navn af *Gangraad* eller *Gagnraad* og kom som en fattig Reisende til Jætten, hvis Viisdom han sagde, han vilde prøve. Før Odin vilde sætte sig, svarede han paa Jættens Spørgsmaal om Riimfaxe og Skinfaxe, Ifing og Vigridsletten, og da Jætten atter bød ham at sætte sig og foreslog ham, at Kampen skulde gjælde Liv og Død, forelagde han derpaa Jætten en Mængde Spørgsmaal, som denne besvarede med stor Viisdom. Tilslidst spurgte Gangraad ham, hvad det var, som Odin sagde sin Søn i Øret, før han blev lagt paa Baalet; dette kunde kun Odin besvare, og Jætten som indsaar, at han havde indladt sig i Strid med selve Odin, erklærede sig nu for overvunden.

31. Grimner og Geirrød. — Kong *Hrædungs* unge Sønner, *Agnar* og *Geirrød*, toge ud for at fiske, men førtes af Strømmen til et fremmed Land, hvor de strandede. *Odin* og *Frigga*, i Skikkelse af Bønderfolk, toge sig af Børnene, Konen tog sig af Agnar og Manden af Geirrød. De bleve hos dem om Vinteren, og da Vaaren kom, fik de et Fartøi og en god Medbør for at seile til deres Hjem; men før de gik ombord, hviskede Bonden Geirrød noget i Øret. Geirrød, som først sprang i Land, da de naaede Kysten, gav Fartøiet et Fodspark, saa at det atter drev bort med hans Broder; men selv gik han hjem og blev tagen til Konge, da hans Fader imidlertid var død. Odin og Frigga saar ud over Verden fra Hliðskjalf, og Odin roste sin Fostersøn Geirrød

paa Broderens Bekostning; men dette fortrød Frigga, og hun beskyldte Geirrød for at være gjerrig og for at pine sine Gæster, naar der kom for mange. De opsatte nu et Væddemaal desangaaende, og Odin drog bort for at erfare Sandheden heraf. Frigga havde imidlertid forud sendt Fylla til Geirrød og raadet ham til at tage sig iagt for en Trolldmand, som vilde besøge ham, og som han kunde kjende derpaa, at ingen Hund bed paa ham. Geirrød løb i Snaren og da Odin, som kaldte sig *Grimner*, kom, lod han ham gribe, og da han ikke vilde bekjende mere om sig, lod han ham sidde mellem to Baal uden Mad og Drikke i otte Nætter. Da han var nærved at brændes, tog Kongens tiars Søn, *Agnar*, et Horn, fyldte og rakte ham det. Han tømte det og, efter først at have takket Agnar og lovet ham Herredømmet, aabenbarede han sig som Odin ved at opregne alle Navnene paa de tolv Gudeborge, omtale Livet i Valhalla, Asken Ygdrasil, Valkyriernes Navne og forudsige Geirrøds Endeligt som nærforestaaende. Geirrød, som nu mærkede, det var Odin, sprang op for at befrie ham fra Ilden, men drukken snublede han, faldt i sit Sværd og døde saaledes. Odin forsvandt derpaa, men Agnar blev Konge.

32. Thor og Hrungner. — *Odin* og Jætten *Hrungner* stredes om, hvilken af deres Heste der var den bedste, Odins Sleipner eller Jættens Guldfaxe. Jætten steg da til hest og forfulgte Odin saa rasende, at han ikke mærkede det, før han var indenfor Asgaard; han blev nu indbudt til at drikke med Aserne, og da han blev drukken, førte han store Ord og truede tilsidst med at ødelægge Asgaard og dræbe Aserne. Guderne hentede nu *Thor*, og Jætten udfordrede ham til en Holmgang paa Grændsen af *Griotunogardr*. Thor modtog Udfordringen, og Jætten drog bort. Men da Jætterne vare bange for at deres stærkeste Kæmpe skulde falde, dannede de en Leermænd, ni Miil høi og tre Miil bred over Skuldrene; de toge et Hoppehjerte, som de satte ind i ham, og hans Navn var *Mokkurkalfe*. Hrungner selv havde et Steenhjerte, og af samme Stof var ogsaa hans

Hoved, Kølle og Skjold. *Tjalfe*, som fulgte med Thor, bildte Jætten ind, at Thor vilde angribe ham nedenfra, hvorfor han lagde Skjoldet under sine Fødder. Thor, som nu kom farende med Lyn og Torden, kastede sin Hammer mod Jætten, der ogsaa udslyngede sin Kølle; Vaabnene mødtes i Luften og sønderbrødes; Hrugner knustes af Mjølner, men et Stykke af Steenkøllen ramte Thor i Panden. Han styrtede om tilligemed Jætten, hvis Been laae over Thors Hals, saa han ikke kunde reise sig, ikke engang ved Hjælp af *Tjalfe*, der først havde seiret over Leermænden. Først *Magne*, Thors treaarige Søn med Jættekvinden *Jarnsaxe*, befriede sin Fader og fik af Thor til Belønning Jættens herlige Ganger. Da Stenen endnu sad fast i Thors Pande, hentedes en Vala ved Navn *Groa*, der ved sine Tryllesange skulde faae den ud; men da Thor mærkede, at Stenen løsnedes og for at opmuntre hende endmere fortalte, hvorledes han engang havde baaret hendes Mand, *Ørvandel*, over Elvaagerne og sat hans frosne Taa blandt Stjernerne, blev hun af Glæde herover forstyrret i sin Sang, Trylleriet mistede sin Kraft, og Stenen blev siddende i Thors Pande, hvor den gjorde ham ondt, hver Gang man kastede med saadanne Stene tvers over Gulvet.

33. Thor og Geirrød. — Da *Loke* engang havde faaet Lyst til at more sig, tog han *Freias* Falkeham paa og fløj til Jætten *Geirrøds* Gaard for at see, hvorledes der saae ud. Han satte sig i Vinduet og saae ind i en stor Hal. Men *Geirrød*, som fik Øie paa Fuglen, befalede en *Svend* at gribe den til ham. *Loke*, som morede sig over at see *Svenden* anstrænge sig for at komme op ad den steile Muur, sad først ganske stille, men da han omsider bredte Vingerne ud for at flyve, hang han fast med Fødderne og blev saaledes fangen. *Geirrød*, som nok mærkede, at det ikke var nogen rigtig Fugl, puttete ham i en Kiste og lod ham sulte i tre Maaneder. *Loke* maatte da tilsidst give sig tilkjende og love at skaffe Thor hid uden Belte og Hammer. Da *Thor* nu gik ind herpaa, gæstede han paa Veien Jætte-

kvinden *Grid*, som advarede ham for Geirrød og laante ham sine Jernhandsker, et Styrkebelte og en Stav. Thor kom til Aaen *Vimr*, vadede over den, medens *Loke* og *Tjalfe*, som fulgte med, holdt fast i hans Belte. Da de vare midt i Aaen, begyndte den at svulme op, og da Thor saae, det var Geirrøds Datter *Gjalp*, som foraarsagede dens Stigen, tog han en Steen og kastede efter hende med de Ord: „I Springet skal Aa stemmes”. Han naaede Land, greb fat i en Rønnebusk og kom saaledes paa det Tørre. Ankommen til Geirrød vistes han ind i et Værelse, hvor der kun var een Stol. Da Thor satte sig paa den, hævede den sig med ham, men han satte Grids Stav mod Loftet; en Knagen og Hylen fulgte paa, thi han havde knækket Ryggen paa Geirrøds to Døttre, *Gjalp* og *Greip*, der sade under Stolen. Da Thor kom ind i Hallen, tog Geirrød et gloende Jern og kastede efter ham; Thor greb det i Flugten og kastede det tilbage efter Geirrød, som krøb bag en Jernpille; men Jernet gik igjennem Pillen, igjennem Geirrød, igjennem Væggen og udenfor ned i Jorden.

34. Thor og Skrymer. — Thor kjørte ud med *Loke*.

Om Aftenen kom de til en Bondefamilie og fik der Herberge. Thor slagtede da sine Bukke for at nyde Nadver, som han pleiede; Benene kastedes ind i Skindet og lagdes i en Krog, og naar Thor saa Morgenens derefter gjorde Tegn over Bukkeskindene, stode Dyrene atter levende og raske. Men Bondens Søn, *Tjalfe*, havde sønderbrudt et Laarbeen for at spise Marven, og næste Morgen var derfor den ene Buk halt. Thor krystede sin Hammer med Vrede, men lod sig dog forsone ved ydmyge Bønner og tog Bondens to Børn, *Tjalfe* og *Røskva*, med sig; disse fulgte siden bestandig med ham. Thor lod da Bukkene staae, og de vandrede afsted, indtil de endelig kom til en stor Skov, hvor de fandt en Hytte, hvori fandtes et stort Værelse og et Sideværelse. Om Natten hørte de en voldsom Larm og mærkede ligesom et Jordskjælv. Da Dagen brød frem, gik Thor ud og saae en Kæmpe, der laae og sov, og hvis Snorken havde foraarsaget Larmen om Natten. Manden, som kaldte sig *Skrymer*,

vaagnede og boiede sig ned for at tage sin Vante paa, det var Huset, hvori Thor havde overnattet. Skrymer, som foreslog, at de skulde følges ad, kom al Maden i een Pose, og de vandrede saa videre. Om Aftenen lagde Skrymer sig til at sove under en Eeg, men Thor var sulten og vilde aabne Madposen. Da han forgjæves forsøgte paa at løse Knuden, som Skrymer havde bundet, blev han vred, tog sin Hammer og gav Jætten et Slag i Hovedet; men denne aabnede kun Øinene og yttrede, at der faldt nok et Blad ned i hans Ansigt. Atter snorkede Skrymer, atter løftede Thor sin Hammer og slog ham midt i Panden; men denne sagde kun, at nu faldt der nok et Agern ned paa ham, og atter sov han ind. Da hævede Thor sig i al sin Styrke og huggede Hammeren i Skrymer lige til Skaftet; men denne reiste sig ganske rolig med den Bemærkning, at der nok var Fugle i Træet, thi der var faldet noget Kvas ned paa ham. Efter at have raadet Thor til at blive fra Udgaard, hvor Kæmperne vist vare ham for store og stærke, og efter at have taget Afsked, styrede Skrymer sin Vei nordpaa; men Thor og hans Ledsagere droge videre mod Øst. Ved Middagstid fik de Øie paa en uhyre stor Borg; da Porten, som var lukket, ikke var til at aabne, krøb de ind imellem Tremmerne. I en stor Sal, hvor de kom ind, sade mange store Mænd og *Udgaards-Loke* iblandt dem. Han modtog Thor med Haan, spottede over hans lille Væxt og opfordrede dem til at aflægge Prøver paa deres Mandighed. *Loke*, som stod bagest, tilbød sig nu at spise omkaps med en af hans Mænd. En Mand, *Loge*, blev kaldt frem, et Fad Kjød sat for dem, og de begyndte at spise; midt i Fadet mødtes de, *Loke* havde kun spist Kjødet af Benene, men *Loge* havde fortæret Benene og Fadet med. *Tjalfæ* skulde nu vise sin Behændighed i at løbe; men her kom han ogsaa tilkort i Kampen med *Huge*. *Thor* skulde nu drikke af et stort Horn, som Mændene i Udgaard pleiede at tømme i eet Drag, men det var daarligt, hvis man skulde tømme det i tre Drag. Thor var tørstig og drak vældigt, een Gang, to Gange, tre Gange, men endnu var det næsten fuldt. Nu

skulde han da prøve paa at løfte en Kat, som de unge Mænd i Udgaard pleiede at gjøre; men Katten krummede Ryg, og han kunde kun faae den ene Pote fra Jorden. Da blev Thor vred og vilde kæmpe. Udgaards-Loke kaldte paa en gammel Kjærling, *Elle*, og de toge nu Livtag sammen; men Thor blev overvunden og sank i Knæ. Udgaards-Loke skilte dem ad, og Legen havde en Ende for den Gang. Om Natten bleve de i Udgaard, nøde god Pleie og vilde vandre afsted om Morgen; men da Udgaards-Loke mærkede, at Thor var misfornøiet, opklarede han ham, da de vare komne udenfor Borgen, hvorledes det Hele var gaaet til ved Øienforblændelse. Madposens Baand kunde han ikke løse, thi det var stærke Jernbaand; hver Gang Thor havde slaaet med sin Hammer, havde Skrymer skudt en Klippe imellem, og heri havde Thor slaaet tre store Dale. I Kamplegene havde Loke spiist med den altfortærende Lue (Loge), Thjalfe løbet omkaps med Udgaards-Lokes Hu (Tanke) og Tkor drukkert af Hornet, hvis ene Ende laae i Havet, som derved var sunket dybt under sine Kyster; dette var Ebbe. Den smidige Kat var selve den frygtelige Midgaardsorm, og for Elle (Ælde) kunde Ingen staa sig. Da Thor hørte denne Forklaring, hævdede han Hammeren for at knuse Udgaards Loke, men med det Samme var han forsvunden, og hvor Borgen havde staaet, saaes kun en vid Slette. Thor drog da atter tilbage til Thrudvang.

35. Thor og Hymer. — Ved *Ægirs* Gilde, hvor Aserne vare samlede, manglede de en Kjedel, som var stor nok til at brygge Øllet i. Tyr betroede nu *Thor*, at en saadan fandtes hos hans Stedfader, Jætten *Hymer*, der boede Østen for Elivaagerne. De droge da afsted for at hente den og kom til Hymers Hal; Bukkene havde de ladet staae hos en Mand, der hed *Egill*. I Hallen mødte de Tyr's Oldemoder, en hæslig Jættekvinde med nihundrede Hoveder; men Tyr's Moder var lys og deilig, og hun tog vel imod dem. Paa hendes Raad skjulte de sig under de store Kjelder, før Hy-

mer kom hjem. Om Aftenen kom Jætten hjem, Klipperne skjælvede under hans Fodtrin, og Rimefrosten hang ham i Skjægget. Jættekvinden fortalte ham de Fremmedes Ankomst, og hvor de vare; Hymer saae derhen, saa Bjelken brast, Kjedlerne faldt ned og gik itu paa een nær. Dog lod han anrette et Maaltid for Thor, tre Stude bleve slagtede, og Thor spiste alene de to. Derfor meente Jætten, at de den næste Dag maatte fare ud for at fange Fisk til et Maaltid. Om Morgenens skulde da Thor have en Madding, Jætten bød ham selv at hente sig den, og Thor løb da hen og vred Hovedet af en stor Oxe for at bruge det som Madding. Thor roede nu ud saa langt, at Hymer blev bange. De kastede ud, Jætten fangede to Hvaler, men Thor satte Oxehovedet paa sin Snøre og kastede ud. *Midgaardsormen* bed paa, Thor trak den til sig, Klipperne skjælvede, Havet sydede, og Jorden krympede sig. Men da Thor havde faaet Ormen iveiret, slog han til den med Hammeren, og den sank atter tilbunds. De roede nu hjemad, Thor bar Skibet med alt Tilbehør, og Jætten bar Hvalerne hjem med. Jætten beundrede vel hans Styrke, men bød ham dog til Prøve at slaae hans Bæger itu. Thor kastede det mod en Steenpille, Pillen revnede, men Bægeret holdt. Men underrettet af Hymeres Kone kastede han Bægeret mod Jættens Pande, den holdt, men Bægeret gik itu. Endelig skulde han da bære Kjedelen bort. Tyr forsøgte det vel, men forgjæves; da iførte Thor sig sin Asastyrke, traadte saa haardt mod Gulvet, at Fødderne gik igjennem og bar Kjedelen bort. Underveis bemærkede han, at en stor Mængde Jætter forfulgte ham; han svingede da sin Hammer og knuste dem alle. Den ene af Bukkene var halt og Bonden, som Thor havde overnattet hos, maatte bøde derfor ved at medgive ham sine to Børn, *Thjalfe* og *Røskva*.

Den yngre Edda har omtrent den samme Fortælling, men lidt forandret. Thor er der en Yngling og kommer alene. Oxen hedder der *Himmelbryder*, og Jætten er det, som skjærer Thors Snøre over for at befrie *Midgaardsormen*.

36. Thor og Thrym. — *Thor* vaagnede og savnede sin Hammer. *Loke*, til hvem han betroede det, laante *Freias* Falkeham og fløi til *Jotunheim*. Her sad Jætten *Thrym*, flettete Guldbaand til sine Hunde og redte Mankerne paa sine Heste. *Loke* spurgte, om han havde taget *Florrides* Hammer, og Jætten svarede, at han havde gjemt den otte Mile dybt i Jorden, men han fik den ikke, før han fik *Freia* til Brud. *Loke* fløi da hjem og overbragte Budskabet; men *Freia* harmedes saa stærkt over Forslaget, at *Asasalen* skjalv og *Brising* brast over hendes Bryst. I Gudernes Raadsfor-samling meente da *Heimdall*, at man skulde iføre Thor Bru-deklæder og føre ham som *Freia* til *Jotunheim*. Thor blev da overtalt, og *Loke* skulde følge med som hans Terne. Saaledes forklædte fore de da afsted, og Jætten, som mærkede deres Komme, beredte dem en festlig Modtagelse. Ved det prægtige Gilde fortærede Thor alene een Oxe, otte Lax og alle de Lækkerier, som Kvinderne skulde have; han alene tømte tre Tønder Mjød. Da undrede *Thrym* sig over Bru-dens Appetit, men den listige *Loke* tog strax Ordet, og svarede, at *Freia* af Længsel ikke havde spüist i fire Dage. Jætten løftede da Brudelinet for at tage sig et Kys, men Thors skarpe Blik skræmmede ham tilbage. *Loke* var atter ved Haanden og fortalte, at *Freia* af Længsel ikke havde soyet i fire Døgn, derfor var hendes Blik saa hvast. Jættens usle Søster kom nu ind og bad om Brudegave, og *Thrym* lod Hammeren hente for at indvie Pagten paa den. Da Thor havde Hammeren i sit Skjød, lo Hjertet ham i Livet; han greb den og ihjelslog *Thrym* og hele hans Slægt.

37. Loke skaffer Aserne Klenodier. — Engang havde *Loke* klippet Haaret af Thors Hustru *Sif*; af Frygt for Thors Hævn lovede han at skaffe hende et Guldhaar hos Dværgene. *Loke* drog da afsted til *Yvalds* Sønner, fik Guldhaaret til *Sif* og ovenikjøbet Spydet *Gungner* og det herlige Fartøi *Skibladner*. Han væddede nu med Dværgen *Brok*, at hans Broder *Sindre* ikke kunde lave saa smukke Ting, og satte sit Hoved i Pant. *Loke* forsøgte nu at for-

hindre Arbeidet, idet han forvandlede sig til en Brems, der satte sig paa Haanden af Brok, som trak Bælgen for sin Broder; men Brok blev dog ved at trække, og Galten *Gul-limbörste* blev Frugten af Arbeidet. Atter tog Sindre fat paa at smedde og Brok paa at trække Blæsebælgen, og atter kom Bremseu og stak ham paa Halsen; men Ringen *Draupner* blev alligevel færdig. Tredie Gang gik Bælgen og tredie Gang kom Bremsen og stak Brok imellem Øinene. Han tog Haanden op til Øinene for at jage den bort, men da Blæsebælgen derved standsede lidt, blev Hammeren *Mjølner*, som var under Arbeide, en Smule for kort paa Skaftet. Nu vare Klenodierne færdige, Brok gik til Asgaard, Væddemaal et skulde afgjøres, og Guderne *Odin*, *Thor* og *Freir* satte sig til Doms. Odin fik Gungner, Thor fik Guldhaaret, der strax groede fast paa Sifs Hoved, og Freir fik Skibladner. Af Broks Gaver fik Odin Draupner, Freir Galten, og Thor fik Hammeren, der aldrig kunde opslides, der altid kom tilbage, naar den blev kastet og kunde blive saa lille, at den kunde gemmes i Lommen. Guderne dømte, at Brok havde seiret; denne forlangte nu Hovedet af Loke, som ilede bort, men Thor bagefter og indhentede ham. Loke paastod nu, at Brok vel maatte tage Hovedet, men ikke røre ved Halsen. Brok tog da en Rem, stak Huller i Lokes Læber med sin Broders Syl, syede dem sammen, og rev Remmen af for Enden.

38. Yduns Ran. — *Odin*, *Hæner* og *Loke* foretog en Vandring. I en Dæl traf de en Flok Øxne, hvoraf de toge en, slagtede den og satte den over Ilden; men den vilde ikke blive mør. En Ørn, der sad i Træet ovenover dem, var Aarsag heri, og den forlangte sin Andeel af Stegen, hvis de vilde have den mør. Guderne lovede det, Stegen blev mør, og Maaltidet begyndte. Men da Ørnen tog det Bedste for sig, blev Loke vred og slog til den med en Stang. Stangen blev hængende fast ved Ørnen, og Loke blev hængende ved Stangen; Ørnen fløj afsted og slæbte Loke med sig, der klagede heelt ynkelig. Først da Loke lovede Ørnen,

som var en Jætte, der heed *Thiasse*, at ville skaffe ham *Ydun* med Æblerne, fik han atter Frihed. Loke kom nu til Asgaard og lokkede *Ydun* ud med sine Æbler, da han foregav at have fundet nogle udmærkede Æbletræer, som hun skulde see, og hvis Æbler hun skulde sammenligne med sine egne; *Thiasse* kom da i sin Ørneham og bortførte hende til sin Bolig. Guderne bleve gamle og graae, da de savnede *Yduns* Æbler, og da de havde Mistanke til Loke, truede de ham til at opsøge og befrie *Ydun*. Han laante da *Freias* Falkeham, fløi afsted til Jættens Bolig, forvandlede *Ydun* til en Svale og fløi bort med hende. *Thiasse* var borte, men saasnart han kom hjem og savnede *Ydun*, tog han Ørnehammen paa og forfulgte de Flygtende. Guderne i Asgaard, som saae Forfølgelsen, antændte et stort Baal; *Thiasse*, der i sin blinde Iver Intet ændsede, fløi lige deri, brændte Vingerne, blev fangen og dræbt. *Skade*, hans Datter, vilde hævne Faderens Død, kom til Asgaard, men blev forliget med Guderne og ægtede *Njord*. *Thiasses* Øine bleve til Stjerner.

39. Balders Død. — Balder plagedes af onde Drømme. Guder og Jætter søgte at erfare Drømmenes Betydning. Da de varslede *Balders* Død, bleve Guderne bange, og *Odin* lod sadle sin *Sleipner* for at ride til Hel og adspørge en afdød *Vala* eller Spaakvinde. *Odin* kom til Hel, kaldte sig *Vegtam*, den døde *Vala* reiste og forkyndte ham nu, at Balder skulde døe, falde for sin Broders Haand, men hævnes af *Rindas* Søn. *Frigga* havde imidlertid taget Alt i Verden i Eed paa, at Intet vilde skade Balder, og Aserne bleve nu saa trygge, at de morede sig med at skyde og kaste efter Balder, da Intet skadede ham. I Skikkelse af en Kvinde kom nu den lumske *Loke* til *Frigga* og udfrittede hende, om ogsaa Alt i Verden var taget i Eed. Da fortalte hun, at kun det svage Træ, *Misteltenen*, som stod Vest for Valhalla, havde hun ikke taget i Eed, da det var saa ungt. Loke rykkede da *Misteltenen* op og gik dermed hen i Gudernes Forsamling. Den blinde *Hød* stod alene, og Loke

spurgte ham, om han da ikke vilde hædre Balder ved at kaste efter ham. Han lagde da Misteltenen i hans Haand, som han hjalp til at tage Sigte, Skuddet foer af, og Balder faldt død til Jorden. Uhyre Sorg betog Aserne, de græd og klagede og tænkte kun paa Hævn; men det hellige Sted beskyttede Loke. Da lovede *Hermod* paa Friggas Bøn at drage til Helheim for at faae Balder tilbage; og imidlertid skulde Balders Baalfærd holdes. Hans Lig blev bragt ned til Søen for at lægges paa Skibet *Hringhorn*, hvor det skulde brændes. Men Guderne formaaede ikke at skyde det ud. En Jættekvinde, *Hyrroken*, blev hentet, hun kom ridende paa en Ulv, som styredes med Tøiler af Hugorme. Med eet Tag skød hun Skibet ud, saa Ild og Gnister fremkom, og Jorden skjælvede. *Thor* blev vred og vilde dræbe hende, men skaanede hende paa Gudernes Bøn. Da nu Liget blev bragt ombord, og *Nanna* saae det, brast hendes trofaste Hjerte af Sorg; hun blev da lagt med paa Baalet og brændt der til ligemed Balders opsadlede Ganger. Da *Thor* med sin Hammer viede Baalet, løb en Dværg, *Litr*, for hans Fødder; ham sparkede han til, saa han ogsaa blev brændt med. Næsten alle Guder og Gudinder og en stor Mængde Hrimthurser vare tilstede ved denne Leilighed; *Odin* kastede sin Ring, *Draupner*, ud paa Baalet.

Hermod red imidlertid afsted til *Helheim*. Han red over den straalende *Gjallarbro* og talte med Møen *Modguder*, som bevogtede den og viste ham Vei til Hels Bolig. Da han var ankommen hertil, satte *Sleipner*, som han red paa, med eet Spring over Gitterværket, der omgav *Helheim*. Han gik derpaa ind i Hallen og saae Balder, som sad i det øverste Sæde. Da han næste Morgen forlangte Balder tilbage, lovede *Hel* ham det, men paa den Betingelse, at Alt skulde begræde ham, alt baade Levende og Dødt. Ved Afreisen gav Balder ham *Draupner* tilbage til *Odin*, og *Nanna* sendte ogsaa Gaver med til *Frigga* og *Fulla*. *Hermod* bragte nu Budskabet til Aserne, og Alt, hvad der var skabt i Himlen og paa Jorden lovede at begræde Balder; kun en Gyge, som heed *Thokt*, og som man antog var Loke, vilde ikke begræde ham, men sang:

Thøkt vil med tørre Taarer begræde
 Balders Baalfærd;
 Hverken i Liv eller Død
 Han var mig til Gavn,
 Beholde maa Hel, hvad hun har,
 og Balder maatte da forblive hos Hel.

40. Ægirs Gilde og Lokes Straf. — *Ægir* holdt et aarligt Gilde for Guderne, og *Loke* var ogsaa indbudet; Alle vare komne undtagen *Thor*; Øllet var brygget i den store Kjedel, som *Thor* havde hentet; Ægirs raske Svende vartede op og rostes af Guderne. Dette fortrød *Loke*, som af Misundelse dræbte den ene, som heed *Fimafeng*. Da bleve Aserne forbittrede og jøge ham tilskovs. Men kort efter kom han igjen og spurgte den anden Svend, *Elder*, hvad Guderne bestilte. Han sagde, at de talte om deres Vaaben og Bedrifter; og da *Loke* yttrede, at det vilde han ind at høre paa for at forbittre dem Drikken, raadede *Elder* ham derfra. Alligevel gik han ind, og en pludselig Taushed paakom Guderne ved Synet af ham, *Brage* reiste sig nu for at vise ham bort, men da han mindede *Odin* om, at de havde blandet Blod sammen som Fosterbrødre, maatte *Vidar* reise sig og give *Loke* sin Plads. *Loke* reiste sig da op og drak alle Asers og Asyniers Skaal, men forbigik *Brage*, som han derpaa begyndte at skjælde ud. *Ydun* vilde forsvare sin Mand, men ogsaa hende overfusede *Loke* med de skammeligste Beskyldninger, og da den ene Gud og Gudinde efter den anden reiste sig og tog hverandre i Forsvar, blev *Loke* dem intet Svar skyldig, men fornærmede og forhaanede dem alle med de bittreste Skjældsord og meest hadefulde Beskyldninger. *Sif* var den Sidste, som han beskyldte for Utroskab mod hendes Mand; men da hørtes Fjeldene at brage under *Thors* Fodtrin. Da *Thor* traadte ind, forhaanedes han ogsaa af *Loke*; han truede ham med sin Hammer, og *Loke* flyede med et ondt Ønske over *Ægir*, at han aldrig mere maatte komme til at holde Gilde for Guderne, og at Ilden maatte fortære hans Eiendom.

Høit oppe paa et Bjerg skjulte *Loke* sig for de vrede

Guder; han byggede sig her et Huus med fire Døre for at kunne see til alle Verdens Hjørner og passe paa Aserne, hvis Hævn han frygtede. Om Dagen forvandlede han sig ofte til en Lax og opholdt sig i *Franangrfossen*, som var tæt ved hans Bolig. Engang sad han og knyttede et Fiskenet inde i sit Huus ved en brændende Ild. Odin faaer Øie paa ham fra Hlidskjalf og Guderne tage afsted for at fange ham. Loke, som mærker deres Komme, forvandler sig til en Lax og svømmer ud i Fossen. Aserne med den vise Kvaser i Spidsen gaae ind i Huset, finde Levningerne af Nettet, som Loke i Skyndingen har kastet paa Ilden, og efter Nettets Mønster knytte de nu et nyt og kaster det ud i Fossen. Thor holder i den ene Ende, de andre Guder i den anden og saaledes drage de; men Loke svømmer foran, lægger sig mellem to Stene, og Garnet gaar over ham; dog mærke Aserne, at der maa være noget Levende. Anden Gang kaste de ud, og da de have bundet en Vægt derved, saa at Intet kan smutte derunder, springer Loke i en Fart over Nettet og svømmer atter opad Fossen. Nu see Guderne, at han er der, og de begynde forfra. Thor selv vader midt ud i Strømmen, og da Loke atter vil springe over, griber Thor ham fast i Halen; derfor er Laxen endnu saa smal paa dette Sted. Nu er Loke fangen, og ingen Naade er mere at vente. Tre Klipper reises paa Kant og gjennembores med Huller; Loke lægges over dem, den ene staaer under Skuldrene, den anden under Lænderne og den tredje under Haserne; han bindes fast dertil med sin egen Søns, *Narves*, Tarme; thi Guderne have først forvandlet *Vale* til en Ulv, der sønderriver sin Broder. Tarmene blive til stærke Jernbaand. *Skade* tager en Edderorm og hænger den over hans Hoved, saa Giften drypper ham i Ansigtet; men hans trofaste Hustru *Sigyn* staaer ved hans Side med en Skaal, hvori hun opfanger Giften; dog hver Gang Karret er fuldt, maa hun tage det bort for at helde Giften ud, og da drypper den ham i Ansigtet; han vrider sig i Smerte, og Jorden skjælver. Saaledes ligger Loke lænkebunden til Gudernes Undergang.

Gudernes Undergang og Fornyelse.

41. Ragnarok eller Gudernes Tusmørke. — Guldalderen, da Guderne levede ublandede med andre Væsener, var forbi, da Dværgene havde faaet menneskelig Skikkelse, og to mægtige Jættekvinder vare komne til Asgaard. Menneskenes lykkelige Tid var ogsaa forbi, da de tre Gange havde forsøgt at opbrænde Troldkvinden *Guldveige*, der dog hver Gang atter levede op til Trøst for alle Onde. Loke fortærede hendes halvforbrændte Hjerter og blev endnu mere ond. Guderne samledes til Thinge for at raadslaae, Odin udkastede til Straf over Menneskene sit Spyd iblandt dem, og der udbrød Krig over Jorden. Guderne selv, der blandedes med Jætterne (Gerda og Skade), maatte tage deres Tilflugt til disses Vaaben, List og Bedrag; Reenheden var forstyrret, Baldur hos Hel, og Freir havde mistet sit gode Sværd. Guderne havde dog søgt at sikkre sig saavidt muligt. Loke var lænket til Klippen, Fenris var bunden, Midgaardsormen laa paa Havets Bund, og Garm stod bunden ved Gniphule. Men den uundgaaelige Kamp nærmer sig dog, og Guderne vide det. *Ragnarok* begynder, og alt Ondt vinder Seier. Høit galer Asernes guldkammede Hane, fælt skriger Hels sodrøde Hane, og Hunden ved Gniphule tuder i vilden Sky. Da kommer en Tid paa Jorden, som varer i tre Aar, hvor alskens Uret, Vold og Mord bedrives; Øxetid, Sværdtid Vindtid og Ulvtid; Frænde dræber Frænde, Sønnen sin Fader. Derpaa kommer den lange *Fimbulvinter*, tre Aar Vinter uden Sommer med evig Snee og Storm. Solen og Maanen indhentes og opsluges af de forfølgende Ulve, Stjernerne forsvinde, Jorden skjælver, Bjergene styrte, og Lænkerne briste paa Loke og *Fenrisulven*. *Midgaardsormen* hæver sig rasende, Vandet strømmer over sine Bredder, og Jætteskibet, *Nagelfare*, bliver flod. Dette Skib er bygget af de afdøde Menneskers Negle, hvorfor man ikke maa glemme at klippe de Dødes Negle af. Jætten *Hrym* sidder tilroers paa Skibet. Fenrisulven kommer styrtende frem med opspilet Gab, der naaer fra Himlen til Jorden, den vilde gabe høiere, hvis

der var Plads dertil. Midgaardsormen spruder Edder og Gift, hvormed den forpestér Luften. Himlén brister, da *Muspels* Sønner med *Surt* i Spidsen komme farende med Ild og Luer; *Bifrost* brister ogsaa, da de fare derover. Nu ile de Alle, *Loke* med *Hels* Sønner, *Fenrisulven*, *Midgaardsormen*, *Surt* og alle *Riimthusser* hen til den hundrede Mile brede og lange *Vigridslette*, hvor de opstille sig til Kampen. *Heimdal* griber Gjallarhornet og blæser deri af alle Kræfter til Kamp, Odin rider til Mimer for at hente Raad, og Jorden bæver af Angst og Gru. Guderne og Einherierne have rustet sig til Kampen og ride frem paa Sletten. Odin er i Spidsen med sin skønne Brynie, gyldne Hjelm og sit herlige Spyd; *Fenrisulven* farer løs paa ham, men *Thor*, som er ved hans Side, har selv nok at gjøre med *Midgaardsormen* og kan ikke hjælpe ham. *Freir* kæmper med *Surt*, *Tyr* med Hunden *Garm* og *Heimdal* med *Loke*. Thor dræber vel *Midgaardsormen*, men han gaaer kun ti Skridt derfra, saa segner han til Jorden, kvalt af dens udspyede Edder og Gift. *Fenrisulven* opsluger Odin, men *Vidar* sætter sin tyksaaledé Sko i dens Kjæbe, river Overkjæben fra Underkjæben og hævner saaledes sin Fader. Tyr og Garm, Heimdal og Loke fælde hinanden, Surt slynger sin Ild over Jorden, Alting opbrændes, og det Hele er forbi.

42. Fornylsen. — Alt bliver stille og roligt ovenpaa Kampen. En ny og yndig Jord hæver sig af Havets Skjød, Fossene falde, og Ørnen, som flyver over dem, jager paa Fjeldet. Alt, hvad der var ondt, bliver bedre. Balder og Hød komme tilbage fra Hel; Vidar og Vale have overlevet Kampen; Thor giver Hammeren til sine to Sønner, Mod og Magne. Guderne samles paa *Idavolden* og samtale om de svundne Tider og Kampe. Da finde de atter de gyldne Tavler, som de have eiet i Dagenes Morgen. Solen har født en ny og straalende Datter; to Mennesker, *Lif* og *Lifthraser*, ere blevne tilbage ved *Hoddmimersholt*, og fra dem nedstamme Menneskenes Slægt paa Jorden. Der

findes flere Opholdssteder for de Gode og de Onde. Det guldtagne *Gimle* straalte som Solen; herhen komme de Ret-skafne; *Brimer* paa *Okolne* og *Sindre* ere ogsaa Opholdssteder for sædelige Væsener. *Naastrand* (Nastrand) er Navnet paa det vigtigste Opholdssted for de Onde, Meenedere og Mordere; et skrækkeligt Opholdssted, hvor giftige Orme med Hovederne indad udspyre deres Edderstrømme, som Forbryderne maae vade igjennem. Et værre Opholdssted er dog *Hvergelmer*, hvor *Nidhugger* slider i de Henfarnes Lig. Tilsidst kommer den Mægtige, der raader for Alt, til Stordommen, Nidhugger farer afsted fra Nidafjelde med Lig paa sine brusende Fjedre og maa sænke sig i Afgrunden.

Gudsdyrkelsen her i Norden.

43. Hellige Steder. — Vore Forfædre dyrkede Guderne paa flere Steder; først skete det vist blot i en hellig Lund, og dernæst menes de saakaldte *Harg* at have været de ældste Helligdomme. Disse bestode af en Steensætning, hvor en større Steen (Overliggeren) hvilede paa to, tre eller flere mindre (Bærerne); i Rummet underneden kunde Offerblodet flyde. Omkring dette Alter fandtes der saa ofte een eller flere Rækker Steen til Indhegning. (*Vi*, *Ve* var den almindelige Benævnelse paa hellige Steder).

De egentlige Gudehuse ere yngre og kaldes *Hov*; de beskrives som store rummelige Bygninger, fordetmeste vel kun af Træ. Ofte vare de delte i to ulige store Rum, hvor Gudebillederne vare opstillede i det mindre omkring Alteret. Her laae den hellige Ring af Guld eller Sølv, som Offerpræsten (*Gode*, *Hovgode*, den kvindelige *Gyðja*, *Hovgyðja*) bar om Armen, naar han forrettede Offeret, og hvorpaa man aflagde Eed. I Midten brændte der et Baal, hvorved Offerkjødet kogtes, et Kar fandtes til at opsamle Blodet i og i Karret en Kost (Blotten), som brugtes til at bestænke Alteret og de Omstaaende med. Tæt ved Hovet fandtes en Sump eller Kilde, hvori de Mennesker, som offredes, nedsænkedes. Offrene vare især Heste, Hornkvæg og Sviin, stundom ogsaa Mennesker, Fan-

ger eller Trælle. Offringen sluttedes med et Gilde, der varede i flere Dage. *Blot* kaldes Offringen (at blote) og Offerpræsten *Blotmand*. Hovet blev som oftest vedligeholdt paa offentlig Bekostning, derfor kaldtes Afgiften hertil *Hovtold*.

44. Hellige Tider. — Foruden flere *Soneblot*, der holdtes til ubestemte Tider, havde man tre faste Offerfester. Den første holdtes midt i October, *Høstblot*, og man offrede da for et godt Aar. Den anden var i December eller Januar, det var Juul, *Juleblot*, Midvintersfesten. Man offrede for Fred og god Afrøde. En til *Freir* helliget Gelt, *Sonegalt* blev ført frem, og med Haanden paa dens Hoved aflagdes høitidelige Løfter. Juleblus antændtes, og man sendte hinanden Julegaver. Den tredie Fest var omtrent midt i April, *Midsommerblot*; man tændte Blus om Natten, besøgte hellige Kilder og offrede for Seier og Lykke i Ledingsfærd.

45. Gudebilleder. — Disse vare som oftest simple og kunstløse, ofte maaskee kun en utilhugget Steen. De vare vel iær af Træ, iførte deres forskjellige Attributer, prægtige Klæder og Smykker. *Skurdguder* kaldtes de af Træ udskaarne Gudebilleder. Gudebilleder omtales ogsaa som udførte paa Lodder, der brugtes som Orakler. Paa Huusgeraad, Stole især, fandtes ogsaa Gudebilleder, saaledes paa Høisædestolperne; disse betragtedes som en Slags Huusguder, man tog dem med sig, naar man flyttede. Ogsaa paa Forstavnene af Skibene fandtes undertiden Gudebilleder.

46. Hellige Handlinger. — Man brugte undertiden at udforske Gudernes Villie ved at kaste med et vist Antal Pinde, indridsede med Runer, som man da tog op og fortolkede efter den Orden, hvori de fulgte efter hverandre; dette var at fælde *Blotspaan*; ogsaa af Lodder, med Gudebilleder paa, i to Vægtskaale betjente man sig ved slige Leiligheder. Varsler tog man af Fuglenes Flugt og Skrig.

Der gaves især to Arter Trolddom: *Galder* og *Seid*. Galder bestod i Tryllesange eller i Runer, der bleve ristede. Aserne, især *Odin*, havde lært Menneskene at *galdre*. Seid bestod i at

frembringe visse Virkninger ved Kogning paa en hemmelighedsfuld Maade og ansaaes for uanstændig for Mænd; en *Seidmand* blev baade frygtet og foragtet. *Seidkonerne* kaldtes ogsaa *Valaer*, *Vølver*; *Freia* lærte Menneskene Seidkunsten. At reise *Nidstang* var ogsaa en Art Trolddom, hvorved man ønskede Ondt over Andre; en Stang blev stukken i Jorden; den var indridset med Runer, og ovenpaa Spidsen sattes et gabende Hestehoved, der vendtes mod det Sted, hvor Trolddommen skulde virke; med det Samme blev Forbandelsen udtalt.

Ved *Holmgang* afgjordes ofte Stridigheder, og Udfaldet blev ogsaa betragtet som en Dom af Guderne.

Register.

A.

Absyrtos 71.	Aktæon 44.
Abydos 33.	Alalkomeneis 22.
Abyla 60.	Alba Longa 17.
Acca Laurentia 21.	Alcide, see Herakles.
Acheloös 61.	Alekto 6.
Acheron 15. 71. 101.	Alexandros, see Paris.
Achilleus 37. 74. 75. 76. 84. 87.	Alfader 123.
88. 89. 90. 91. 92. 102. 110.	Altheim 126.
Admet 39. 67.	Alkeste 39. 60. 73.
Adonis 28.	Alkinoos 72. 97. 98.
Adrast 65. 80.	Alkmene 58. 101.
Adrastea 49.	Alkæos 58.
Aëllo 4.	Aloiderne 7.
Aërope 61.	Alpheios 59.
Aeson 67. 72.	Althea 66. 67.
Africus 48.	Alviis 122.
Agamemnon 10. 62. 73. 76. 77. 80.	Alsvid 120.
84. 85. 89. 96. 102. 111. 112.	Alos 68.
Aganippe 12.	Amaltheia 6.
Agenor 55. 91.	Amasis 23.
Aglaja 13.	Amathus 31.
Agnar 132. 133.	Amathusia 31.
Ajax, Oileus's Søn 74. 87. 88.	Amazoner 22. 59.
Ajax, Telamons Søn 74. 80. 82.	Ambarvalier 21.
86. 87. 102.	Ambrosia 7.
Aïdes, see Hades.	Amor, see Eros.
Aïdoneus, see Pluton.	Amoriner 33.
Aietes, see Æethes.	Amphinomos 104.
Aïs, see Pluton.	Amphion 39. 56. 64. 68.
Akithor 125.	Amphitrite 4. 14.
Akrisios 9. 57.	Amphitryon 58.
	Amykos 69.
	Anadyomene 27.

- Anakreon 32.
 Anchises 28. 94.
 Ancilia 27.
 Androgeos 62.
 Andromache 81. 91.
 Andromeda 57.
 Andvare 122.
 Andrimner 124.
 Anemonen 28.
 Angerona 53.
 Angerbode 127.
 Angst 56.
 Ankæos 70. 72.
 Antenor 77. 82.
 Anteros 32.
 Antigone 65. 66.
 Antilochos 88.
 Antinoos 95. 105. 108.
 Antiope 56. 64.
 Antæos 14. 60.
 Aphrodite 13. 24. 27. 78. 90. 92.
 Apollo 8. 25. 36. 38. 76. 88. 90. 92.
 Aquilo 48.
 Arachne 22.
 Archemoros 65.
 Ares 8. 24. 25. 27. 79. 80. 90.
 Arete 72. 98.
 Argeia 66.
 Argo 68.
 Argonauter 10. 12. 68. 69.
 Argos, Byen 8. 65.
 — , Bygmesteren 68.
 — , den hundredføiede 9.
 — , Hunden 105.
 Ariadne 26. 34. 63. 101.
 Arion 14.
 Arkadien 36. 66.
 Arkas 9.
 Artemis 8. 25. 43. 66. 74. 90. 107.
 112.
 Arvak 120.
 Arvaliske Brødre 21.
 As (Asa) 119. 123.
 Asaloke 121. 123. 127.
- Asgaard 121.
 Asios 86.
 Ask 121.
 Askanios 94.
 Asklepios 39. 42.
 Astræa 11. 49.
 Astræos 41.
 Astyanax 81.
 Asynier 119. 128.
 Atalanta 29. 66.
 Ate 49. 50. 58. 89.
 Athamas 33. 55. 68.
 Athen 10. 54.
 Athene, see Pallas.
 Athenæer 22.
 Atlas 9. 57. 60.
 Atreus 57. 61.
 Atropos 11.
 Attika 54.
 Audhumble 119.
 Augias 59.
 Augurer 21.
 Aulis 74.
 Aurora, see Eos.
 Auster 48.
 Autonoe 55. 106.
 Ax 22.
 Axinos 71.
- B.**
- Bacchantinder, see Mænader.
 Bakchos, see Dionysos.
 Balder 123. 125. 126. 141. 142. 145.
 Baldersbraa 125.
 Baldersbrønd 125.
 Baucis 6.
 Bauge 131.
 Bebryker 69.
 Beliske Jomfruer 43.
 Bellerophon 4. 80.
 Bellona 27.
 Belte 8. 28.
 Bergelmer 120.
 Bithynier 69.

- Bifrøst 120. 146.
 Bilskirner 124.
 Bjørn, den store, 9. 25.
 —, den lille, 9.
 Blot 148.
 Bodn 131.
 Boreas 41. 48. 69. 92.
 Brage 123. 125. 130. 143.
 Bragebæger 125.
 Breidablik 125.
 Briareus 8.
 Brimer 147.
 Briseïs 75. 76. 89.
 Brising 129. 139.
 Brontes 26.
 Brok 122. 139.
 Bukken 35.
 Bure 120.
 Buxbom 15.
 Bæger, Helios's, 41.
 Bølverk 123. 131.
 Bøotien 55.
 Bør 120.
- C.**
- Cacus 59.
 Capella 6.
 Capitolske Tempel 10.
 Carlsvognen, see Bjørnen.
 Centaurer, see Kentaurer.
 Centimaner 3.
 Cerealier 21.
 Ceres, see Demeter.
 Cestos 69.
 Chaos 2.
 Chariter 13. 24.
 Charon 15.
 Charybdis 72. 102.
 Chimæra 5.
 Chiron 29. 42. 58. 68.
 Chloris 52.
 Chrysaor 5.
 Chryseïs 75.
 Chrysippos 61.
- Cilicien 6. 7.
 Cimon 64.
 Circe, see Kirke.
 Citharen 38. 40.
 Corcyra, see Kerkyra.
 Cumæ 15.
 Cynthios, see Kynthios.
 Cynthus, see Kynthos.
 Cypern, see Kypros.
 Cypressen 15.
- D.**
- Daduchos 19.
 Dag, see Hemera.
 Dag 120.
 Danaë 9. 57.
 Danaider 15. 57.
 Danaos 56. 57. 60.
 Daphne 40. 45.
 Dardanos, see Troja.
 Deïdameia 67.
 Deïaneira 61.
 Deimos 27.
 Deïphobos 91.
 Delios 40.
 Delling 120.
 Delos 8. 38. 63.
 Delphi 38. 65. 112.
 Delphinen 14. 34.
 Delphusa 38.
 Demeter 3. 17.
 Demodokos 98.
 Demophon 18.
 Deukalion 54.
 Diadem 8.
 Diana, see Artemis.
 Dike 9. 11. 49.
 Diomedes, Konge i Thrakien, 59.
 —, Tydeus's Søn, 74. 78.
 79. 80. 84. 92.
 Dionè 28. 79.
 Dionysier 34.
 Dionysos 33. 63.
 Dioskurer 10.

- Dirke 56.
 Dis, see Pluton.
 Dis (Disa) 128.
 Diskos 40. 58.
 Dodona 10. 68. 103.
 Dolon 84.
 Dorider 3. 45.
 Doris 3.
 Draupner (Drøpner) 124. 140. 142.
 Dryader 45.
 Drømme 50.
 Duen 24. 31.
 Durin 122.
 Dvalin 122.
 Dvæрге 121.
 Dædalos 24.
 Dæmoner 46.
 Død 51.

E.

- Echidna 5.
 Echo 45.
 Edda 119.
 Edderkoppen 22.
 Egill 137.
 Eidothea 96.
 Eikthyrner 122.
 Einherier 122. 124. 131.
 Eir 128. 130.
 Eirene 11.
 Elder 143.
 Eldrimner 124.
 Elektra 112.
 Eleusinske Mysterier 19.
 Eleusis 18.
 Elis 10. 59.
 Elivaager 119. 134.
 Elle 137.
 Elvidner 128.
 Elysion 15. 46.
 Embla 121.
 Endymion 44.
 Enebær 6.
 Enkelados 72.
 Enyo 27. 80.
 Eos 5. 25. 40. 41.
 Eous 41.
 Ephesos 44.
 Ephialtes 7.
 Epibomius 19.
 Epidauros 42.
 Epigoner 66.
 Epimetheus 15.
 Epirus 10.
 Epopter 20.
 Erato 12.
 Erebus 2.
 Eridanus 41.
 Erigone 34.
 Erinnyer, see Furier.
 Eris 27. 30. 50. 85.
 Eros 27. 31.
 Eroter 33.
 Erysichthon 19.
 Eteokles 65. 66.
 Eubøa 13. 38.
 Euenos 67.
 Eumenider, see Furier.
 Eumæos 103. 104. 107.
 Eunomia 11.
 Eupethes 111.
 Euphrosyne 13.
 Euripides 51.
 Europa 9.
 Euros 41. 48.
 Eurotas 40.
 Euryale 4.
 Eurydike 43. 45.
 Eurykleia 95. 106. 107.
 Eurylochos 100. 101.
 Eurymachos 95. 104. 106. 108.
 Eurynome 13. 106.
 Eurystheus 58. 59. 60.
 Eurytion 5. 59.
 Euterpe 12.
F.
 Fama 6.
 Farnesiske Hercules 61.

Farnesiske Tyr 56.
 Fatum 11.
 Fauna 52.
 Fauner 52.
 Faunus 52.
 Februa 15.
 Fenrisulven 125. 127. 145. 146.
 Fensal 128.
 Fimafeng 143.
 Fimbulvinter 145.
 Fisker 63.
 Fjalar 131.
 Fjorgyna 124.
 Flaggermusen 34.
 Flora 52.
 Fløiten 22. 36.
 Folkvang 129.
 Forbaut 127.
 Forsete 123. 125. 126.
 Fortuna 46.
 Franangrfos 144.
 Freke 124.
 Freir (Frej) 123. 126. 130. 140.
 145. 146. 148.
 Freia 123. 128. 129. 139.
 Frigga (Frigg) 124. 128. 132. 133.
 141. 142.
 Fulla (Fylla) 128. 129. 133. 142.
 Furier 3. 6. 55. 71. 112.
 Fylgier 130.
 Fyrren 36.

G.

Galatea 45.
 Ganymed 10.
 Gagnarad (Gangraad) 123. 132.
 Galar 131.
 Galder 148.
 Garm (Garmer) 128. 145. 146.
 Geden 43.
 Gefion 128. 130.
 Geirrød 132. 134.
 Gelanor 56.
 Genier 47.

Gerda 121. 127. 130. 145.
 Gere 124.
 Gerseme 129.
 Geryon 5. 59.
 Giganter 3. 6. 7.
 Gilling 131.
 Gimle 147.
 Ginnungagap 119.
 Gjallarbro 142.
 Gjallarhorn 125. 146.
 Gjalt 135.
 Gjøggen 8.
 Glauka 73.
 Glaukos, Havguden, 14.
 — , Hippolochos's Søn, 80. 88.
 Gleipner 127.
 Glenten, 23.
 Glitner 126.
 Gnaa 128. 129.
 Gniphule 145.
 Gode 147.
 Gorgoner 4.
 Granatæblet, 8.
 Grantræet 36.
 Gratier, see Chariter.
 Greip 135.
 Grid 124. 126.
 Grimmer 123. 132. 133.
 Griotunogardr 133.
 Groa 134.
 Gru 27. 87.
 Græer 4. 57.
 Græshoppen 12. 41.
 Guldalderen 3. 145.
 Guldfaxe 133.
 Guldtop 125.
 Guldveige 145.
 Gullinbørste 126. 140.
 Gullintanne 125.
 Gunlød 124. 131.
 Gungner 124. 129. 140.
 Gydja 147.
 Gyger 121.
 Gylfe 130.

Gyræiske Klippe 96.

Gæa 2. 4. 6.

II.

Hades 14.

Hallinskeide 125.

Halosydne 96.

Hamadryader 45.

Hamingier 130.

Hanen 23. 27. 40. 43.

Har 121.

Harg 147.

Harpokrates 53.

Harpyier 4. 69. 94.

Havmænd 123.

Havørn 63.

Hate 120.

Hebe 8. 13.

Hebros 43.

Hecuba, see Hekabe.

Heidrun 122. 124.

Heimdall 123. 125. 130. 139. 146.

Hekabe 29. 80. 91. 94.

Hekale 62.

Hekate 47. 48. 70. 72.

Hekatombe 8.

Hekatoncheirer 3.

Hektor 37. 75. 77. 80. 81. 82. 83.

84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92.

Hel 127. 128. 141. 145.

Helena 10. 30. 63. 73. 77. 82. 94.

Helenos 80.

Helheim 122. 128. 142.

Helhesten 128.

Helikon 5. 11. 12.

Helios 40. 102.

Helle 68.

Hellespont 68. 69.

Hemera 2.

Hephaistos 8. 23. 89. 90.

Herakles 5. 38. 43. 58. 68. 69.

Hercules, see Herakles.

Here 3. 8. 9. 30. 44. 69. 89. 90.

92. 94.

Hermer 37.

Hermes 9. 19. 36. 90. 92. 101.

Hermione 112.

Hermioneia 71.

Hermod (Hermoder) 123. 126. 142.

Hero 30.

Heroer 46.

Herostrat 44.

Hesiodos 2. 27.

Hesione 30. 39. 60.

Hesperider 60.

Hesperiske Drage 5. 60.

Hesten 15. 54. 93.

Heste, kjødædende, 59.

Hestia 3. 17.

Hierokeryx 19.

Hierophant 19.

Hilde 131.

Himeros 27.

Himmel, see Uranos.

Himmelbryder 138.

Hippasos 86.

Hippodameia 57. 67. 106.

Hippokrene 5. 12.

Hippolochos 80. 85.

Hippolyta 59.

Hippolytes 64.

Hippomenes 29.

Hjorten 40. 44.

Hler-Ægir 121.

Hlessey 121.

Hlidskjalf 124. 132. 144.

Hlodyna 124.

Hlorride 125. 130. 139.

Hlyn 128. 129.

Hnithbjerg 131.

Hnos 129.

Hoddmimersholt 146.

Hofvarpner 129.

Holmgang 149.

Hov 147.

Hovgode 147.

Hovgydja 147.

Horaer 11.

- Hringhorn 142.
 Hrungner 133. 134.
 Hrym 145.
 Hraesvælger 120.
 Hrødung 132.
 Huge 136.
 Hugin 124.
 Hunger 128.
 Hunden 43. 48.
 Hvergelmer 119. 147.
 Hyader 25.
 Hyakinthos 39.
 Hyas 25.
 Hygieia 43.
 Hylas 61. 68. 69.
 Hyllos 61.
 Hymen 13. 28.
 Hymenæos, see Hymen.
 Hymer 137.
 Hypermestra, see Mestra.
 Hypermnestra 57.
 Hypsipyle 31. 65. 69.
 Hyrroken 142.
 Hæmon 66.
 Hæmus 7.
 Hæner 121. 123. 140.
 Hærfuglen 55.
 Hød (Høder) 123. 125. 141. 148.
 Høgen 40.
 Høstblot 148.
- I.**
- Iakchos 20. 34.
 Iambe 18.
 Ianuar 51.
 Ianus 51. 52.
 Iapetos 2. 24.
 Iason 67. 68.
 Ida 8. 14. 29. 83.
 Idavolden 121. 146.
 Idomeneus 74. 88. 96.
 Ifing 122.
 Ikarios 34.
 Ikaros 26.
- Ikelos 51.
 Ilissos 20.
 Ilus 23.
 Inachos 9.
 Ingen 99.
 Ino 33. 55.
 Io 9.
 Iokaste 64. 65. 101.
 Iolaos 5. 59. 67.
 Iole 60.
 Iolkos 67. 68. 72.
 Iphidamas 85.
 Iphigenia 74. 75. 112.
 Iris 4. 8. 14. 89. 92.
 Iros 105.
 Isis 9.
 Ithaka 95. 102.
 Itys 55.
 Iulus 94.
 Iuno, see Here.
 Iupiter, see Zeus.
 Iupiter Ammon 10.
 Ixion 15. 67.
- J.**
- Jafnhar 121.
 Jarnsaxe 134.
 Jernhat 60.
 Jomfruhaar 15.
 Jord, see Gæa.
 Jord 124. 130.
 Jotun 121.
 Jotunheim 121. 122.
 Juleblot 148.
 Jætter 121.
- K.**
- Kadmos 9. 55.
 Kalchas 74.
 Kalliope 12.
 Kallisto 9.
 Kalpe 60.
 Kalydon 66.
 Kalydoniske Jagt 66.

- Kalypso 95. 97. 102.
 Kampe 3.
 Karnabon 18.
 Kassandra 30. 92. 93. 111.
 Kassiopea 57.
 Kastalske Kilde 12. 38.
 Kastor 10. 64. 67. 68.
 Kaukasus 54.
 Kekrops 23. 54. 62.
 Keleos 18.
 Kelæno 4. 94.
 Kentaurer 67.
 Kephalos 41.
 Kephæus 57.
 Kerer 25.
 Kerberos 5. 15. 60.
 Kerkyra 72.
 Kikoner 98.
 Kimmerier 71. 101.
 Kirke 41. 48. 71. 100. 101.
 Kithæron 58. 64.
 Klio 12.
 Klotho 11.
 Klymene 41. 45.
 Klytaimnestra 10. 75. 111.
 Knidos 31.
 Knossos 25. 26.
 Kokytos 15. 101.
 Kolchis 40. 68. 69.
 Kolchiske Drage 6.
 — Tyre 70.
 Kolophon 22.
 Koon 85.
 Korallerne 57.
 Korinth 73.
 Koronis 42.
 Korybanter 3.
 Kothurnen 12.
 Kragen 23.
 Kreon 66. 73.
 Kreta 9. 42. 59. 62.
 Kretensiske Tyr 59.
 Kræusa, Kreons Datter, 73.
 — , Æneas's Hustru 94.
 Krig, de Syvs mod Theben, 65.
 — , den trojanske, 73.
 Kronion, see Zeus.
 Kronos 2. 3.
 Krusemynten 16.
 Ktesippos 107.
 Kvaser 131. 144.
 Kyaneiske Klipper 69. 102.
 Kybele 3.
 Kykloper 3. 24. 98. 99.
 Kynthios 40.
 Kynthos 43.
 Kypris, see Aphrodite.
 Kypros 27. 31.
 Kythera 27. 31.
 Kytherea 31.
 Kyzikos 69.
- L.**
- Labyrinth 26. 63.
 Lachesis 11.
 Ladon 5.
 Laërtes 94. 110. 111.
 Laios 64. 65.
 Lampetia 41.
 Landvætter 123.
 Landsvide 126.
 Laodamia 75.
 Laokoon 93.
 Laomedon 39. 60.
 Lapither 10. 63. 67.
 Larer 47.
 Larver 47.
 Latona, see Leto.
 Lauføy 127.
 Laurbærtræet 40.
 Leander 33.
 Learchos 56.
 Leda 9. 101.
 Lemnos 24. 31. 69.
 Lernæiske Slange 5. 58.
 Lesbos 31.
 Lethe 12. 15.
 Leto 8. 39. 44. 90.

- Leukadiske Klippe 31.
 Leukothea 33. 56. 97.
 Libation 47.
 Lif 146.
 Lifthraser 146.
 Lindebast 31.
 Linos 25. 43. 58.
 Lipariske Øer 4. 43. 48.
 Liter 50.
 Litr 142.
 Loder 121.
 Lofn 128. 129.
 Loge 136. 137.
 Loke 123. 127. 128. 130. 134. 135.
 136. 137. 139. 140. 141. 143. 144.
 145. 146.
 Lokrer 74.
 Lossen 19. 35. 36.
 Lotophager 99.
 Lucian 51.
 Luft, see Æther.
 Luna, see Selene.
 Lupercus 36.
 Lykaon 7. 9. 90.
 Lykien 5. 38.
 Lykomedes 64.
 Lykos 56.
 Lykurgos 33. 34.
 Lynkeus 18. 57.
 Lyren 36. 38.
 Lysalfer 123.
 Lysalfheim 122. 123.
 Lælaps 42.
 Lærad 122.
 Læstrygoner 100.
 Løven 34. 35.
 —, den nemeiske 5. 58.
- M.**
- Maanegarm 120.
 Machaon 78. 86. 93.
 Magne 124. 134.
 Manheim 121.
 Maja 9. 36.
- Makrobier 71.
 Malea 72. 99.
 Maner 47.
 Marathoniske Tyr 62.
 Marmor 39.
 Mars, see Ares.
 Marsyas 22. 38.
 Medea 48. 62. 70. 71.
 Mediceiske Venus 31.
 Medon 109. 111.
 Medusa 4. 57.
 Megara 62.
 Megæra 6.
 Megingjarder (Megingjord) 124.
 Melantheus 105. 107. 109.
 Meleager 66. 68.
 Melicertes 56.
 Melisser 19.
 Melpomene 12.
 Menelaos 10. 30. 62. 73. 77. 78.
 80. 84. 86. 88. 93. 95. 96. 98.
 Menthe 15.
 Mentor 95.
 Mercure, see Hermes.
 Merope 25.
 Mestra 19.
 Metaneira 18.
 Metis 3. 6. 8. 21. 45.
 Midas 34.
 Midgaard 121. 122.
 Midgaardsormen 127. 128. 137.
 138. 145. 146.
 Midsommerblot 148.
 Mimer 122. 146.
 Minerva, see Pallas.
 Minos 9. 15. 26. 42. 62. 63. 102.
 Minotauros 26. 63.
 Minyas 34.
 Minyer 70.
 Misteltenen 141.
 Mjølner 124.
 Mnemosyne 2. 12.
 Mod 124.
 Modguder 142.

- Modsoegner 121.
 Moira 11.
 — , Hunden, 34.
 Moirer, see Parcer.
 Mokkurkalfe 133. 134.
 Momos 28. 51.
 Morbærtræet 113.
 Morpheus 51.
 Mulciber, see Hephaistos.
 Mundilfare 120.
 Munin 124.
 Musaget 12. 38.
 Muser 11. 12.
 Muspel 146.
 Muspelheim 119. 122.
 Mykene 10. 58. 112.
 Myrthen 31.
 Myster 20.
 Mænader 33. 35.
 Mænalos 59.
 Nereus 4. 14. 60.
 Nessos 61.
 Nestor 74. 87. 95. 96.
 Nidafjeld 147.
 Nidhugger 147.
 Nidstang 149.
 Nifheim 119. 122.
 Ninus 113.
 Niobe 39.
 Nisos 63.
 Njord 123. 126.
 Noatun 126.
 Nord 120.
 Norner 122. 128. 130.
 Notos 41. 48.
 Numa Pompilius 17. 27.
 Nymphæ 2. 12. 45.
 Nysa 7. 34.
 Nyx 2. 11. 48.
 Nøkker 123.

N.

- Naastrand (Nastrond) 147.
 Najader 9. 45.
 Nagelfare 145.
 Nanna 125. 126. 128. 142.
 Narcissen 6. 15. 46.
 Narkissos 45.
 Narve 120. 127. 130. 144.
 Nat, see Nyx.
 Nat 120.
 Nattergalen 55.
 Nausikaa 97. 98.
 Naxos 63.
 Nef 125.
 Neith 23.
 Nektar 7.
 Nemea 5. 65.
 Nemeiske Lege 66.
 Nemesis 11. 49.
 Neoptolemos 74. 94. 96.
 Nephele 68.
 Neptun, see Poseidon.
 Nereider 4. 45. 57.

O.

- Occasio 53.
 Odin 120. 121. 123. 124. 125. 126.
 127. 128. 129. 131. 132. 133. 140.
 141. 143. 144. 145. 146. 148.
 Oder 129.
 Odrører 131.
 Odysseus 12. 37. 74. 84. 86. 93. 94.
 Oeta 61.
 Okeanider 45.
 Okeanos 2. 9. 14.
 Okolne 147.
 Okypete 4.
 Oliventræet 40. 43. 54.
 Olymp 6. 7. 11.
 Olympia 10.
 Omphale 60.
 Oreader 36. 45.
 Orestes 11. 112.
 Orion 24. 25. 102.
 Orpheus 12. 43. 68.
 Orthros 5. 59.
 Ortygia 98.

Ossa 7.
 Othrys 6.
 Otos 7. 37.
 Ovid 39.
 Overflødighedshorn 61.

P.

Paafuglen 8.
 Paktolos 34.
 Palladium 23. 92.
 Pallantider 62.
 Pallas 21. 30. 77. 78. 90. 93. 94.
 97. 107.
 Palæmon 56.
 Pan 33. 36.
 Panathensæer 22.
 Pandaros 78. 79.
 Pandion 54. 62.
 Pandora 15. 37.
 Pantheren 36.
 Paphos 28. 31.
 Parcer 11. 66.
 Paris 10. 29. 77. 86. 92.
 Parnas 11. 38. 40. 54.
 Parthenon 22.
 Pasiphaë 42.
 Patroklos 74. 87. 88. 91. 102.
 Pegasus 5. 12.
 Peirithoos 63. 66. 67. 68.
 Peisandros 85.
 Peitho 28.
 Peleus 29. 68. 74.
 Pelias 39. 67. 72.
 Pelion 7. 68.
 Pelops 10. 15. 57. 61.
 Penater 47.
 Penelope 74. 95. 110.
 Peneus 40.
 Pentheus 34.
 Periander 14.
 Periboia 64.
 Perikles 22.
 Periphetes 62.
 Ferlehøns 67.

Persephone 14. 16.

Perseus 9. 57.

Phaëton 41.

Phaëtusa 41.

Phantasos 51.

Phaon 31.

Pharos 96.

Phemios 95. 109.

Phidias 9. 22.

Philemon 7.

Philoktet 61. 74. 96.

Philomela 54. 62.

Philotios 108.

Phineus 57. 69.

Phlegeton 15.

Phlegon 41.

Phobetos 51.

Phobos 27.

Phocis 38. 54.

Phorkys 4.

Phrixos 68.

Phrygien 7.

Phthia 74.

Phæaker 72. 97.

Phædra 64. 101.

Phøbos, see Apollo.

Phønix 84.

Pieria 12. 36. 38.

Pierider 12.

Pierinner 12.

Pieros 5. 12.

Pindos 11.

Pittheus 62.

Plato 35.

Plejader 9. 24.

Plektron 12.

Pluton 3. 6. 14.

Plutos 46.

Podarge 4. 87.

Polites 77. 94.

Pollux 10. 64. 67. 68.

Polybos 64.

Polydamas 86. 89.

Polydektes 57.

Polydor 90.
 Polyhymnia 12.
 Polynikes 64. 65.
 Polyphem 95. 99.
 Polyphont 65.
 Polyxena 92.
 Pomona 52.
 Pontos 2. 4.
 Poseidon 3. 5. 7. 13. 33. 83. 90.
 94. 95. 103.
 Praxiteles 31.
 Priamos 29. 37. 90. 91. 92. 94.
 Prokne 54. 62.
 Prokris 41. 42. 62.
 Prokrustes 62.
 Prometheus 15. 60.
 Prophter 20.
 Proserpina, see Persephone.
 Protesilaos 75.
 Proteus 10. 14. 96.
 Psyche 32.
 Pygmalion 28.
 Pylades 10. 112.
 Pylos 95.
 Pyrakmon 26.
 Pyramus 113.
 Pyrphlegeton 101.
 Pyrois 41.
 Pyrrha 54.
 Pyrrhos 74. 94. 96.
 Pythia }
 Pythion } 38.
 Python }
 Pæan 40.
 Pæcon 39. 80.

R.

Ragnarok 145.
 Ran 121.
 Ratatask 122.
 Raseri 56.
 Rav 41.
 Ravnen 40. 43.
 Rhadamanthos 9. 15.

Rhamnusia 49.
 Rhea 2. 3. 14. 69.
 Rhesos 84.
 Rhodope 43.
 Riimfaxe 120.
 Riimthurser 119. 122.
 Rind 124. 130.
 Romulus 21.
 Rosen 28. 31.
 Rotten 50.
 Røskva 124. 135. 138.

S.

Saga 129.
 Sais 23.
 Salamis 74.
 Saliske Præster 27.
 Salmoneus 16.
 Samos 8.
 Sappho 31.
 Sarpedon 86. 87. 88.
 Saturn 3.
 Saturnafest 3.
 Saturnia, see Here.
 Satyrer 33. 35.
 Scepter 8. 21.
 Scheria 97.
 Scyros, see Skyros.
 Selene 40. 44.
 Seid 148.
 Semele 9. 34. 55.
 Seriphos 9. 57.
 Sesrumner 129.
 Sestos 33.
 Sidskjæg 123.
 Sif (Siva) 124. 126. 130. 139. 140.
 143.
 Sigin (Signe) 127. 128. 130. 144.
 Silenos 33. 35.
 Silvanus 53.
 Sindre 130. 139. 147.
 Sinnis 62.
 Sinon 93.
 Sirener 11. 12. 72. 102.

- Sisypchos 102.
 Sjöfn 128. 129.
 Skade 121. 126. 130. 141. 144. 145.
 Skaden 12.
 Skibladner 126. 139. 140.
 Skildpadden 37.
 Skind, det gyldne, 68.
 Skinfaxe 120.
 Skirner 127.
 Skiron 62.
 Skrymer 135. 136.
 Skræk 27. 36. 56. 78.
 Skulde 122. 130.
 Skurdguder 148.
 Skylla, Uhyret, 5. 102.
 — , Nisos's Datter 63.
 Skyros 29. 64. 74.
 Slangen 23.
 Sleipner 124. 127. 133. 141.
 Snotra 129.
 Sokrates 35. 46.
 Soldammen 41.
 Son 131.
 Soneblot 148.
 Sonegalt 148.
 Sparta 9. 27.
 Sphinx 5. 65.
 Spurven 31.
 Steenegen 36.
 Steropes 26.
 Sthenelos 79.
 Stheno 4.
 Strophadiske Øer 97.
 Strophios 112.
 Stymphaliske Fugle 59.
 Styx 15.
 Støtter, Hercules's, 60.
 Surt (Surtur) 119. 146.
 Suttung 131.
 Svadilfare 128.
 Svalen 23. 55.
 Svanen 9. 31.
 Svartalfer 121.
 Svartalfheim 122.
 Svinet 101.
 Sybille 15.
 Syd 120.
 Syn 128. 129.
 Syrx 36.
 Sæhrimner 124.
 Søkvabæk 129.
 Søvn 50.
- T.**
- Taarepilen 41.
 Tangnioster 124.
 Tangrisner 124.
 Tantalos 15. 43. 102.
 Tarqvinus Priscus 11.
 Tartaros 2. 5. 6. 15.
 Tauris 112.
 Teiresias 22. 45. 65. 101.
 Telemachos 74. 95. 96. 107.
 Tellus 41.
 Tenedos 93.
 Tereus 54. 55.
 Terminus 53.
 Terpsichore 12. 43.
 Tethys, see Thetis.
 Teukros 74. 83.
 Thalia, Gratien, 13.
 — , Musen, 12.
 Thanatos, see Død.
 Thaumaz 4.
 Tjalfe 124. 134. 135. 136. 137. 138.
 Thiasse 126. 130. 141.
 Theben i Bøotien 9. 39. 55. 65.
 — i Ægypten 10.
 Themis 2. 8. 11. 89.
 Theoklymenos 103. 105. 107.
 Theorie 40.
 Thersites 76.
 Theseus 62. 67. 68.
 Thesmophoriazuser 19.
 Thesmophorier 19.
 Thessalien 38. 67.
 Thetis, Nereiden, 3. 29. 72. 74.
 76. 88. 92.

- Thetis, Titaniden, 2. 9. 34.
 Thisbe 113.
 Thoas 31. 112.
 Thor 123. 124. 130. 133. 134. 135.
 136. 137. 138. 139. 140. 142. 143.
 144. 146.
 Thracien 7. 59.
 Thrianakia 102.
 Thridi 121.
 Thrude 130.
 Thrudvang 124. 137.
 Thrym 139.
 Thurser 121.
 Thyestes 47. 61. 62.
 Thyrsos 35.
 Thøkt 142. 143.
 Tigeren 35.
 Tiphys 68.
 Tirynt 58.
 Tisiphone 6. 56.
 Titan 40.
 Titaner 2. 6.
 Titania 44.
 Titanider 2.
 Tithonos 41.
 Tityos 15. 102.
 Triopas 19.
 Triptolemos 18.
 Triton 14.
 Tritoner 3. 13.
 Tritonia, see Pallas.
 Troas 10.
 Troezen 62.
 Trojanske Krig 10. 73.
 Trojas Ødelæggelse 93.
 Tvedragt 25. 78.
 Tyche 46.
 Tydius 65.
 Tyndareus 9. 73.
 Typhon 5. 6. 7.
 Tyr 123. 125. 127. 146.
 Tænaros 43.
- U.**
- Udgaard 121.
 Udgaards - Loke 121. 127. 136.
 137.
 Uglen 23. 43.
 Uller 123. 126. 130.
 Ulven 40. 43.
 Ulysses, see Odysseus.
 Urania 12.
 Uranos 2.
 Urde 122. 130.
 Urdes Brønd 122.
- V.**
- Vafthrudner 132.
 Vala 141. 149.
 Valaskjalf 124.
 Vale 123. 125. 127. 130. 144. 146.
 Valfader 122.
 Valhalla 121. 124.
 Valkyrier 124. 128. 130.
 Valmuen 31. 50.
 Vanaheim 122.
 Vaner 123.
 Var (Vør) 128. 119.
 Ve 120. 121. 147.
 Vegtam 123. 141.
 Veji 8.
 Verdande 122. 130.
 Vertumnus 52.
 Vest 120.
 Vesta, see Hestia.
 Vestalier 17.
 Vestalinder 17.
 Vi 147.
 Victoria 53.
 Vidar 123. 126. 143. 146.
 Vigridslette 146.
 Vile 110 121.
 Vimr 135.
 Vindene 41. 48.
 Vingolf 121.
 Vingthor 125.
 Virgil 15. 48. 93.
 Von 128.
 Vulcan, see Hephaistos.

Vædderen 37.

Vætter 123.

X.

Xanthos 90.

Y.

Ydale 126.

Ydun (Idun) 125. 128. 130. 140.

141. 143.

Ygdrasil 122. 130.

Ymer 119.

Yvald 130. 139.

Z.

Zephyr. 41. 48. 92.

Zethos 56.

Zeus 3. 6. 14. 83.

Æ.

Æakos 15.

Æblet 8. 29. 30. 31. 60.

Æetes 41. 48. 68. 70.

Ægeus 62. 63.

Ægæon 41.

Ægide 6.

Ægina 74.

Ægir 137. 143.

Ægisht 10. 67. 111. 112.

Ægyptos 56.

Æneas 26. 79. 90. 93.

Æneiden 15. 48. 93.

Æolos 48 100.

Æoliske Øer 48. 100.

Æsculap, see Asklepios.

Æselet 35.

Æther 2.

Æthon 41.

Æthra 62.

Ætna 6.

Ætolien 66.

Ø.

Øbalos 39.

Ødipus 64. 65.

Øglen 50.

Øneus 66.

Ønomaos 16. 57.

Ørgelmer 119.

Ørvandel 134.

Øst 120.

Rettelser.

Side 30	Linie	15 f. o.	Fyster læs Fyrster
— 34	—	5 f. n.	Bakhos's læs Bakchos's
— 63	—	16 f. o.	Naros læs Naxos
— —	—	2 f. n.	Perithoos læs Peirithoos
— 75	—	3 —	Agememnon læs Agamemnon
— 93	—	1 f. o.	37 læs 38
— 99	—	3 f. n.	cs læs os
— 124	—	1 —	Magne læs Magne
— —	—	—	deres læs hans
— 128	—	6 —	Gna læs Gnæ
— 134	—	17 f. o.	Elvaagerne læs Elivaagerne
— 142	—	17 f. n.	Hrimthurser læs Rümthurser

